

ПЕР ВАЛЬО УБИЙСТВО НА 31-Я ЕТАЖ

Превод от шведски: Светла Стоилова, 1983

chitanka.info

Ha Maũ

1

Биха тревога точно в тринадесет часа и две минути. Лично шефът на полицията се разпорежи по телефона и деветдесет секунди по-късно отекнаха звънците на алармената система. Те все още дрънчаха из отделите и приемните на долния етаж в шестнадесети участък, когато инспектор Йенсен — началникът на участъка, слезе от кабинета си. Човек на средна възраст, инспекторът имаше нормално телосложение и невзрачно, безизразно лице. Той спря на последното стъпало на витата стълба и обходи с поглед караулното помещение. Пооправи връзката си и се запъти навън към колата.

Металноискрящият поток на обедното движение се лееше непрекъснато, над него се извисяваха сградите — същински колони от стъкло и бетон. В този ръбат свят хората по тротоарите изглеждаха беззащитни и намръщени. Добре облечени, но необичайно еднообразно, всички те бързаха за някъде. Придвижваха се във виещи се върволици, скупчваха се на червено край светофарите, тълпяха се около блестящите хромирани павилиони на снекбаровете. Непрестанно се озъртаха, а пръстите им играеха по папките, стиснати под мишница, и по дръжките на чантите.

Полицейските коли си пробиваха път през задръстената улица с включени сирени.

Инспектор Йенсен седеше в първата кола, обикновен тъмносин автомобил с бели ивици, следван от сив автобус с решетъчни прозорци на задните врати и въртяща се сигнална лампа на покрива.

Шефът на полицията се обади по радиотелефона:

— Йенсен?

— Слушам.

— Къде се намирате сега?

— Срещу Дома на профсъюзите.

— Сирените включени ли са?

— Да.

— След площада ги изключете.

- Движението е много натоварено.
- Няма как. Не бива да привличате внимание.
- Репортерите ни чуват през цялото време.
- За тях не се безпокойте. Имам пред вид обществеността.

Човекът от улицата.

- Разбирам.
- С униформа ли сте?
- Не.
- Добре. Колко души сте?

— Аз, плюс четирима цивилни. И деветима униформени в колата на дежурната полицейска команда по поддържане на обществения ред.

— Около и в сградата да се движат само цивилните. Половината от дежурната команда да слязат на триста метра преди сградата. Другите да продължат с колата и да паркират на сигурно разстояние.

— Разбрано.

— Преустановете движението по главната улица и по страничните преки.

— Слушам.

— Ако някой пита, ще отговаряте, че движението е спряно поради спешен ремонт на улицата. Например...

Той замълча.

— Спукан топлопровод?

— Точно така.

Нещо изпраця в слушалката.

— Йенсен?

— Да.

— Наясно сте по въпроса с титлите, нали?

— Титлите?

— Мислех, че всички знаят. Да не се обърнете към някого от тях с „господин директор“.

— Разбрано.

— Те са много чувствителни в това отношение.

— Разбирам.

— Не е необходимо да повтарям, че задачата е... деликатна, нали?

— Не.

Механичен шум. Или може би въздишка, дълбока и металическа.

— Къде се намирате сега?

— От южната страна на площада. Срещу Паметника на работника.

— Изключете сирените.

— Разбрано.

— Увеличете разстоянието между колите.

— Слушам.

— В подкрепление ви изпращам свободни патрулни коли. Ще ви чакат горе на паркинга. При нужда ги включете в акцията.

— Разбрано.

— Къде се намирате?

— Улицата откъм северната страна на площада. Вече виждам сградата.

Улицата беше широка и права, с шест платна и тясно, бяло островче за пешеходци в средата. Отляво зад висока телена ограда започваше склон, а в подножието му се намираше огромна сточна гара за тежкотоварни камиони със стотици складове и върволици бели и червени електрокари, наредени край рампите за разтоварване. Тук-там пъплеха хора, предимно балировачи и шофьори в бели работни комбинезони и червени шапки с козирки.

Изсечена в хълма по протежение на хребета, улицата водеше нагоре по стръмния склон. От източната и страна се издигаше гранитен масив, замазан с цимент — синкава стена с отвесни ръждиви ивици от арматурното желязо. Над билото стърчаха единични дървета с оголени клони. Постройките зад тях не се виждаха долу от пътя, но Йенсен знаеше не само че съществуват, но и как изглеждат. Сградите на клиниката за нервнболни.

В най-горната си част улицата се изравняваше с билото и правеше лек завой надясно. Точно там се издигаше Сградата, една от най-високите в страната и разположени тъй, че се виждаше от всички краища на града. Непрекъснато щръкнала над теб, та откъдето и да идваш, да ти се струва, че тя е крайната точка на пътя ти.

Квадратна в основата си, сградата се издигаше на тридесет етажа. От всяка страна имаше четиристотин и петдесет прозореца и бял часовник с червени стрелки. Облицована бе с глазирани плочи, тъмносини в основата, а нагоре във все по-светли нюанси.

Гледано през предното стъкло, зданието изникна пред Йенсен сякаш от земята, една гигантска колона, която се заби в студеното, безоблачно пролетно небе.

Инспекторът се наведе напред, като все още държеше радиотелефона до ухото си. Сградата изглеждаше все по-голяма и изпълни зрителното му поле.

— Йенсен?

— Да.

— Разчитам на вас. Оттук нататък вие ще преценявате обстановката.

Кратка пауза със силно пращане. Сетне колебливият глас на шефа на полицията:

— Ясно? Край!

2

Осемнадесетият етаж бе застлан със светлосин мокет. В две витрини бяха изложени големи корабни модели, а в преддверието имаше кът с фотьойли и бъбрековидни маси.

В остъклено помещение седяха три млади жени и бездействуваха. Едната хвърли бегъл поглед на посетителя и попита:

— За какво става дума?

— Казвам се Йенсен. Спешно е.

— Аха-а?

Тя се надигна лениво и прекоси стаята — плавно и предумишлено небрежно. Отвори една врата и съобщи:

— Дойде някакъв човек, казва се Йенсен.

С добре оформени крака и тънка талия, секретарката бе облечена без вкус.

На вратата се показа друга жена. Може би по-възрастна, но незначителна, блондинка, с правилни черти и обикновена незапаметяваща се външност.

Без да удостои помощничката си с поглед, тя веднага го покани:

— Заповядайте! Очакват ви.

Ъгловата стая имаше шест прозореца, долу се простираше градът, недействителен и безжизнен като на топографска карта. Разкриваше се изключителна гледка, въпреки слънчевия блясък, дневната светлина струеше студена и ясна. Цветовете в стаята се открояваха чисти и строги, стените, както и подовата настилка и тръбните, стоманени мебели бяха много светли.

Върху черни дървени поставки във витрината между прозорците бяха наредени хром-никелови купи, гравирани с венци от дъбови листа. Голи стрелци с лъкове или орли с разперени криле увенчаваха повечето от тях.

На бюрото имаше вътрешен телефон, голям пепелник от неръждаема стомана и бяла кокалена кобра.

Върху витрината, на една хромирана стойка, бе окачено флагче в бяло и червено, а под бюрото се виждаха чифт светложълти сандали и празно метално кошче за отпадъци.

По средата на масата личеше писмо „Бърза поща“.

В стаята имаше двама мъже.

Единият стоеше от тясната страна на масата, върховете на пръстите му почиваха върху полираната ѝ плоскост. Облечен в добре изгладен тъмен костюм, той носеше изработени по поръчка черни обувки, бяла риза и сребристосива копринена връзка. Лицето — безлично и сервилно, косата — гладко сресана, а зад дебелите очила в рогови рамки — кучешки поглед. Йенсен често бе виждал подобни лица, особено по телевизията.

Другият изглеждаше малко по-млад, носеше чорапи на бели и жълти райета, светлокафяви териленови панталони и разкопчана бяла риза над тях. Коленичил на един стол пред прозорците, той подпираше брадичката си с ръце, лактите бе облегал върху белия мраморен перваз. Рус и синеок, мъжът стоеше по чорапи.

Йенсен показва служебния си знак и направи крачка към бюрото.

— Вие ли сте шефът на издателството?

Мъжът с копринената връзка поклати отрицателно глава и се отдалечи от масата с леки поклони, като ръкомахаше енергично, но неопределено към прозореца. Усмивката му не предлагаше никакво обяснение.

Русият се смъкна от стола и едва чуто приближи. Здрависа се с Йенсен енергично и делово. После посочи към масата.

— Ето го.

Най-обикновен бял плик. Облепен с три пощенски марки, а в долния ляв ъгъл с червена лепенка за бърза поща. В плика — лист хартия, сгънат на четири. Както адресът, така и самото съобщение бяха налепени от отделни букви, очевидно изрязани от вестник. Хартията, луксозна по качество, правеше впечатление с необичайния си формат. Йенсен вдигна листа с два пръста и прочете:

„като възмездие за извършеното от вас убийство в сградата е поставен силен експлозив с часовников

механизъм той ще избухне точно в четиринайсет часа на двадесет и трети март оставете невинните да се спасят“

— Тя, естествено, е откачена — каза русият. — Чисто и просто психично болна.

— Да, до този извод стигнахме — обади се мъжът с копринената връзка.

— Или това е някоя необикновено глупава шега — добави русият.

— И безвкусна.

— Да, това също е възможно, разбира се — съгласи се мъжът с копринената връзка.

Русият го изгледа с безразличие. После се обърна към Йенсен:

— Това е един от моите директори. Главният директор на издателството.

И след кратка пауза добави:

— Дясната ми ръка.

Другият се усмихна още по-широко и наведе глава. Сякаш да спазва етиката, но възможно бе да свежда лице и по друга причина. Да речем, свенливост, уважение или гордост.

— Имаме още деветдесет и осем директори — уточни русият.

Инспектор Йенсен погледна часовника си: показваше 13.19.

— Вие, като шеф на издателството, казахте „тя“. Има ли причини да се предполага, че подателят е жена?

— Обикновено ме наричат просто издател — подхвърли русият.

Заобиколи бавно масата, седна и праметна десния си крак върху страничната облегалка на стола.

— Не, няма, разбира се. Казах го ей така. Нали все някой трябва да е съчинил това писмо.

— Именно — потвърди директорът на издателството.

— Питам се кой? — замисли се русият.

— Да — обади се директорът.

Усмивката му бе изчезнала, новопоявилите се дълбоки бръчки между веждите му издаваха замисленост.

Издателят праметна и левия си крак върху облегалката.

Йенсен погледна отново часовника си: 13.21.

— Сградата трябва да се опразни — каза той.

— Да се опразни? Невъзможно. Това би означавало да се спре цялото производство. Може би за няколко часа. Разбирате ли какво искате? Имате ли представа колко ще ни струва?

Оттласна се с крак и се завъртя със стола, втренчи се очаквателно в „дясната си ръка“. Директорът на издателството моментално смръщи още по-силно чело и мърморейки, засвива пръсти, за да пресметне. Мъжът, който държеше да го наричат издател, го изгледа студено и се завъртя обратно.

— Най-малко 750 хиляди — каза той. — Разбирате ли? 750 хиляди. Най-малко. Може би двойно повече.

Йенсен прочете отново писмото. Погледна часовника. 13.23.

Издателят продължи:

— Имаме сто четиридесет и четири издания! Подготвят се в тази сграда. Общият им тираж надхвърля двадесет и един милиона екземпляра. Седмично. Най-важното за нас е те да се печатат и разпращат без закъснения.

Лицето му се промени. Синият поглед сякаш се избистри.

— Във всеки дом на тази страна хората очакват своите вестници. Всички, без разлика — дворцовите принцеси и съпругите на горските работници, най-видните мъже и жени в нашето общество, както и унизените и отритнатите, ако, разбира се, има такива, всички.

Направи кратка пауза. После каза:

— Ами малките. Всички тези дечица.

— Дечица?

— Да, деветдесет и осем от нашите издания са за децата, за малките.

— Комиксите — поясни директорът на издателството. Русият го изгледа недоволно, лицето му отново се промени. Раздразнено се завъртя на стола и закова поглед в Йенсен.

— Е, инспекторе?

— Колкото и да уважавам вашите доводи, настоявам хората да се евакуират — повтори Йенсен.

— Това ли е единственото, което имате да кажете? С какво всъщност се занимават вашите хора?

— Търсят.

— Ако има бомба, би трябвало да я намерят, нали?

— Опитни са, но разполагат с много малко време. Трудно се открива експлозив. Може да бъде скрит практически навсякъде. Открит ли нещо, ще ми докладват веднага — направо тук.

— Все още имат на разположение четиридесет и пет минути.

Йенсен погледна часовника си.

— Тридесет и пет. Но дори експлозивът да се намери, обезвредяването може да отнеме доста време.

— Ами ако въобще няма бомба?

— Все пак, съветвам ви да опразните сградата.

— Дори ако рискът е минимален?

— Да. Да се надяваме, че заплахата ще остане без последствие, че нищо няма да се случи. Но за съжаление има примери за обратното.

— Къде?

— В историята на криминалистиката.

Йенсен склочи ръце на гърба си, като стъпваше ту на пети, ту на пръсти.

— Това е мнението ми на специалист — заяви решително той.

Издателят го изгледа продължително.

— Колко ще ни струва да промените мнението си?

Йенсен го погледна с недоумение.

Мъжът зад масата се примири.

— Шегувам се, разбира се — поясни той мрачно. Смъкна краката си от облегалката, извъртя стола напред, сложи ръце на масата пред себе си и опря чело върху левия си юмрук. Изправи се с рязко движение.

— Трябва да се посъветваме с братовчед ми — каза той и натисна един клавиш на вътрешния телефон.

Йенсен засече времето. 13.27.

Мъжът с копирената връзка безшумно се беше преместил и сега стоеше съвсем до него. Прошепна:

— С шефа, с най-големия шеф, шефа на целия тръст — ръководителя на концерна.

След като измърмори нещо по телефона, сега издателят слушаше и ги мярна с леден поглед. Натисна нов клавиш, наведе се към микрофона. Заговори бързо и делово:

— Директорът на сградата. Изчислете за колко време ще се евакуират хората в случай на учебна пожарна тревога. Дайте отговор

най-късно след три минути. Докладвайте ми по директния ми телефон.

Шефът влезе в стаята. Рус като братовчед си, но около десет години по-възрастен. Лицето му изглеждаше спокойно, красиво и сериозно, раменете му се очертаваха широки, а стойката — подчертано изправена. Носеше кафяв костюм, сепъл и строг. Когато заговори, гласът му прозвуча дълбок и приглушен.

— Тая новата на колко години е? — подхвърли разсеяно с леко кимване към вратата.

— Шестнадесет — отвърна братовчед му.

— Охо!

Директорът бе отстъпил към витрината и без да се е приповдигнал на палци, създаваше такова впечатление.

— Този човек е от полицията — съобщи издателят. — Неговите хора търсят, но не намират нищо. Смята, че трябва да опразним сградата.

Шефът отиде до прозореца и мълчаливо се загледа.

— Вече е пролет — каза той. — Колко е красиво!

В стаята настъпи пълно мълчание. Йенсен погледна часовника си. 13.29.

— Преместете колите ни — промълви шефът, като едва помръдна устни.

Директорът на издателството се втурна към вратата.

— Оставени са съвсем близо до сградата — добави кротко шефът. — Колко е красиво!

Тридесет секунди мълчание.

Нещо забръмча и на вътрешния телефон замига лампа.

— Да — обади се издателят.

— Осемнадесет до двадесет минути, ако се използват стълбището, отвореният асансьор и бързите автоматични асансьори.

— Всички отдели ли сте взели пред вид?

— Без тридесет и първи.

— А със... специалния отдел?

— Значително по-дълго време.

Гласът в апарата прозвуча по-неуверено.

— Витите стълби са тесни — добави той.

— Знам.

Щракване. Мълчание. 13.31.

Йенсен се приближи до един от прозорците. Далече долу съзря паркинга и широката улица с нейните шест платна, права и безлюдна в момента. Видя, че хората му са я преградили с оранжеви стойки на около четиристотин метра от сградата и че един от тях отклонява движението в страничната пряка. Въпреки разстоянието различи ясно зелените униформи на полицаите и белите наръкавници на регулировчика.

От паркинга изпъзяха две големи черни лимузини. Придвижваха се на юг, последвани от една бяла — по всяка вероятност на директора на издателството.

Той самият отново се бе вмъкнал в стаята и стоеше до стената. Усмивката му издаваше загриженост, главата му клюмаше, приведена сякаш от дълбок размисъл.

— Колко етажа има сградата? — попита Йенсен.

— Тридесет плюс четири подземни — осведоми го издателят. — Обикновено ги смятаме за тридесет.

— Стори ми се, че споменахте за тридесет и първи?

— Така ли? Било е от разсеяност.

— Колко служители имате?

— Тук? В сградата ли?

— Да.

— Четири хиляди и сто в главния корпус. Около две хиляди в страничните крила.

— Значи, общо над шест хиляди?

— Да.

— Настоявам да се евакуират.

Мълчание. Издателят се завъртя на 360° на стола си.

Шефът стоеше с ръце в джобовете и гледаше навън. Бавно се обърна към Йенсен. Правилното му лице беше много сериозно.

— Действително ли смятате, че е възможно да е поставена бомба в сградата?

— При всяко положение трябва да се предвиди и тази възможност.

— Вие нали сте полицейски инспектор?

— Да.

— Имате ли опит с подобни произшествия?

Йенсен за момент се замисли.

— Случаят е много особен. Но практиката показва, че в над осемдесет процента от всички известни случаи твърденията в анонимните писма се оказват верни... или поне се основават на факти.

— Това доказано ли е статистически?

— Да.

— Знаете ли колко ще ни струва евакуацията?

— Да.

— Вече тридесет години нашето предприятие се бори с големи икономически трудности. Загубите се увеличават от година на година. За съжаление, това е статистически факт. Само благодарение на големи лични жертви можахме да продължим издаването.

Сега в гласа му зазвуча нова струна на горчивина и ропот.

Йенсен не отговори. 13.34.

— Нашата дейност е напълно безкористна. Не сме бизнесмени. Ние сме книгоиздатели.

— Книгоиздатели?

— Ние гледаме на нашите издания като на книги. Те отговарят на потребностите, които книгите в миналото никога не успяха да задоволят.

Погледна през прозореца.

— Красиво е — промълви той. — Днес минах през парка, първите цветя вече са напъпили. Кокичета и кукуряк. Обичате ли природата?

— Не особено.

— Всички би трябвало да обичат природата. Това би обогатило живота. Би го направило още по-хубав.

Той отново се обърна към Йенсен:

— Знаете ли какво искате от нас? Разходите са огромни. Положението ни е тежко. Дори нашето собствено. У дома след последната рекапитулация употребяваме кибрит само в големи кутии — давам ви един дребен пример.

— Големи кибритени кутии?

— Да, големи, за да пестим. Трябва да се икономисва от всичко. Големите опаковки са доста по-евтини. Въпрос на разумно водене на сметките.

Издателят седеше сега на бюрото, с крака върху облегалката на стола. Погледна братовчед си.

— Може би щеше да е проява на разумно водене на сметките, ако действително имаше бомба — отсъди той. — Сградата започна да става доста тясна.

Шефът го изгледа мрачно.

— Застраховката ще покрие разходите ни — каза издателят.

— А кой ще покрие разходите на застрахователното дружество?

— Банките.

— А на банките?

Издателят не му отговори.

Шефът отново насочи вниманието си към Йенсен.

— Предполагам, че и при вас се спазва професионалната тайна.

— Разбира се.

— Шефът на полицията ви препоръча. Надявам се, че е знаел какво прави.

Йенсен не намери какво да отговори.

— Вие, естествено, не сте поставили униформени полицаи вътре в сградата?

— Не.

Издателят вдигна крака и седна на бюрото по турски.

Йенсен погледна бегло часовника си. 13.36.

— Ако тук наистина има бомба... — разсъждаваше издателят. — Шест хиляди души... кажете, господин Йенсен, какъв процент ще бъде загубата?

— Загубата в процент?

— Да, на персонал.

— Не е възможно да се предвиди.

Издателят промърмори като че ли на себе си:

— Някой може да каже, че умишлено сме хвърлили всичко във въздуха. Това е въпрос на престиж.

Обърна се към братовчед си:

— Мислил ли си за загубата на престиж?

Шефът гледаше премрежено със сивосините си очи към града — бял, чист, истинско творение на кубизма.

Самолет чертаеше геометрични фигури по пролетното небе.

— Започвайте — нареди той, почти без да размърда устни.

Йенсен засече времето. 13.38.

Издателят натисна вътрешния телефон. Приблужи уста до микрофона. Гласът му беше ясен и отчетлив.

— Учебна пожарна тревога. Да се приведе в изпълнение планът за бърза евакуация. За осемнадесет минути сградата да се опразни, с изключение на специалния отдел. Начало — точно след деветдесет секунди.

Червената лампа угасна. Издателят се надигна. Поясни:

— За хората от тридесет и първия е по-добре да си останат на сигурно в отдела, отколкото да търчат по стълбите. Щом последният асансьор стигне партера, токът ще бъде прекъснат.

— Кой може да ни желае такова зло? — въздъхна съкрушено шефът.

И си тръгна.

Издателят заобува сандалите си.

Йенсен излезе от стаята заедно с директора на издателството.

Щом вратата хлопна зад тях, лицето на директора надменно се вдърви, устата му се сви, а погледът стана строг и дебнещ. В стаята на секретарките младите бездействащи жени сякаш се приведоха над бюрата си.

Точно в тринадесет часа и четиридесет минути инспектор Йенсен излезе от асансьора и прекоси фойето. Даде знак на хората си да го следват и се отправи към въртящите се врати.

Полицайте напуснаха сградата.

Зад тях, между бетонните стени, по високоговорителите ехтяха гласове.

3

Колата, паркирана плътно до скалния масив, се намираше по средата на пътя между полицейския кордон и паркинга.

Инспектор Йенсен седеше на предната седалка до шофьора. В лявата си ръка държеше хронометър, в дясната — радиомикрофон. Стегнато и кратко, с малки междинни паузи, отправи своите наставления към полицаите в радиоколите и от кордона. Стойката му беше изправена, сивата коса изглеждаше отзад гъста и късо подстригана.

На задната седалка седеше мъжът с коприената връзка и променливата усмивка. С плувнало в пот чело, той не можеше да си намери място от неспокойствие. Сега, без началници и подчинени наблизо, лицето му намери покой. Чертите му бяха отпуснати и апатични, от време на време върхът на розовия му грапав език облизваше устните. Явно не се сецаше, че Йенсен може да го наблюдава в огледалото.

— Не е нужно да оставате, ако ви е неприятно — каза Йенсен.

— Трябва да остана. И шефът, и издателят си тръгнаха. Това ме прави пряко отговорен... като най-високопоставен шеф.

— Разбирам.

— А... опасно ли е?

— Едва ли.

— Но ако се сгромоляса сградата?

— Изглежда ми невероятно.

Йенсен погледна хронометъра. 13.51.

После отново Сградата. С величествения си силует и огромната си маса тя действуваше застрашително и внушително дори от разстояние над триста метра. Четиристотин и петдесет прозореца, опасани от еднакви метални рамки, отразяваха бялата слънчева светлина, а синята стенна облицовка, студена и гладка, внушаваше недостижимост. Йенсен си представи как постройката се срутва дори

без експлозив, как земята се разтваря под колосалната тежест, а стените не издържат на вътрешното налягане и се самовзривяват.

От входната врата се точеше сякаш безкрайна колона. Разлатият поток от хора се виеше бавно между редиците от коли в паркинга, продължаваше своя път през решетъчните врати на високата телена ограда, надолу по склона и диагонално по сивите циментови плочи на сточната гара. Зад товарните рампи и ниските, дълги редици на складовете колоната се разпръсваше — хората избледняваха в сива дифузна маса, в далечна ивица мъгла. Дори от разстояние Йенсен забеляза, че около две трети от служителите са жени, повечето облечени в зелено. Вероятно най-модният цвят за тази пролет.

Две големи червени коли с навити маркучи и подвижни сгъваеми стълби се появиха на паркинга и спряха близо до входа. Пожарникарите стояха отстрани и стоманените им шлемове блестяха на слънцето. От сирените и алармените звънци — нито звук.

В тринадесет часа и петдесет и седем минути човешкият поток оредя, минута по-късно през стъклените врати излизаха само отделни хора.

Малко по-късно пред входа се мяркаше един-единствен човек. Взирайки се, Йенсен позна началника на цивилния патрул.

Погледна хронометъра. 13.59.

Зад себе си чу нервните движения на директора на издателството.

Пожарникарите останаха по местата си. Последният полицай бе изчезнал от входа. Сградата беше пуста.

Йенсен хвърли последен поглед на хронометъра, след това се втренчи в сградата и започна да брой.

Когато стигна до петнадесет, секундите сякаш затекоха по-бавно, изглеждаха по-дълги.

Четиринадесет... Тринадесет... Дванадесет... единадесет... десет... девет... осем... седем... шест... пет... четири... три... две... едно...

— Нула — завърши инспектор Йенсен.

4

— Възмутително престъпление — роптаеше шефът на полицията.

Но бомба нямаше. И въобще нищо не се случи. След един час отмениха пожарната тревога и персоналът се завърна по работните места. Още преди четири часа всичко си беше както обикновено.

— Това не прави престъплението по-малко възмутително — не отстъпваше шефът на полицията.

Гласът му звучеше настойчиво, но и някак несигурно, като че ли през цялото време се опитваше да убеди не само своя събеседник, но и самия себе си.

— Престъпникът трябва да се залови — добави той.

— Разследването продължава — разбира се.

— Следствието не бива да се провежда формално. Виновникът трябва да бъде намерен.

— Разбрано.

— Изслушайте ме внимателно. Аз, разбира се, не искам да критикувам вашите методи...

— Направих единствено възможното. Рискът беше прекалено голям. Ставаше дума за живота на стотици, а може би и повече хора. Ако сградата се беше запалила, не бихме могли да направим почти нищо. Пожарникарските стълби стигат само до седмия или осмия етаж. Пожарникарите ще работят отдолу, а огънят през цялото време ще пълзи нагоре. Освен това зданието е високо сто и двадесет метра, а над тридесет метра не помагат и платнища за задушаване на пламъците.

— Всичко това е така, разбирам ви. И както вече казах, не ви упреквам. Но те са извън себе си. Прекъсването им струвало почти два милиона. Шефът се свързал лично с министъра на вътрешните работи. Той не изрази директно неодобрение:

Пауза.

— Слава богу — въздъхна шефът на полицията. — Няма пряко обвинение.

Йенсен не отговори.

— Но, както вече казах, той е силно възмутен. От икономическите загуби и от отвратителното издевателство, на което са били подложени. Това бяха точните му думи — издевателство.

— Да.

— Настояват престъпникът да бъде заловен — незабавно.

— Необходимо е време. Писмото е единствената следа, с която разполагаме.

— Знам. Но нещата трябва да се изяснят.

— Слушам.

— Разследването е твърде деликатно, а и, повтарям, не търпи никакво отлагане. От този момент нататък отложете всичко друго. Каквото и да сте започнали, считайте го за маловажно.

— Разбрано.

— Днес е понеделник. Имате на разположение една седмица — не повече. Седем дни, Йенсен.

— Слушам.

— С разследването се заемете лично. Всички възможни технически експерти са на ваше разположение, но не ги посвещавайте в случая. Ако е необходимо да се посъветвате, обръщайте се направо към мен.

— Държа да знаете, че хората от цивилния патрул вече са в течение на нещата.

— Да, това е много неприятно. Трябва да ги накарате да мълчат.

— Разбира се.

— Трябва лично да се заемете с всички по-важни разпити.

— Разбрано.

— И още нещо: те не желаят следствието да ги безпокои. Времето им е крайно ограничено. Доколкото ви е необходимо да получите някакви сведения от тях, предпочитат да ви ги предоставят чрез своя административен шеф, първия директор на издателството.

— Разбирам.

— Вие вече се познавате?

— Да.

— Йенсен!

— Слушам.

— Трябва да успеете. Най-вече заради вас самия!

Инспектор Йенсен затвори телефона. Облакът се на зелената подложка за писане и подпря глава в ръце. Под върховете на пръстите сивата, късо подстригана коса бодеше като четина. Служебният ден бе започнал преди петнадесет часа и сега — в десет часа вечерта, инспекторът се чувствуваше много уморен.

Стана от бюрото, протегна се, разкърши рамене, излезе в коридора и се спусна по витата стълба към караулните помещения. Обстановката долу беше старомодна. Всичко боядисано в същия зелен цвят, напомнящ пресен лук — помнеше го още от времето като постови патрул, преди двадесет и пет години. Дълъг дървен плот разделяше стаята, от другата страна се виждаха прикрепени до стената пейки и няколко кабинки за разпит — с остъклени прозорчета и струговани дръжки на вратите. По това време в караулното нямаше много хора. Няколко избягали алкохолици и прегладнели проститутки, на средна възраст или попрехвърлили я вече, свили се по пейките в очакване да ги извикат за разпит. Зад преградата седеше гологлав полицаи в зелена ленена униформа. Дежурният по телефон. От време на време се чуваше грохотът на пристигащите в двора автомобили.

Йенсен отвори една стоманена врата и слезе в подземния етаж. Управлението на шестнадесети участък беше старо, почти единственото старо в този район на града, доста зле поддържано с изключение на новопостроените арестантски килии. Таваните, подът и стените бяха боядисани в бяло, решетките на вратите блестяха на ярката дразнеща светлина.

При входа на вътрешния двор беше спрял сив полицейски автобус с отворени задни врати. Няколко униформени полицаи изтикаха група пияници да слязат и ги блъснаха вътре в участъка за обиск. Отнасяха се много грубо с арестантите, но Йенсен знаеше, че това се дължи по-скоро на умора, отколкото на жестокост.

Инспекторът мина през помещенията за обиск и се взря в беззащитните отчаяни лица на пияниците.

Макар че се наказваше много строго, пиянството по улиците растеше с всяка година, а откакто правителството прокара нов закон за забрана на злоупотребата с алкохол дори по домовете, задачата на полицията стана почти непосилна. Всяка вечер между две и три

хиляди души задържани, много от тях мъртвешки пияни; почти половината жени. Йенсен помнеше, че по времето, когато патрулираше, триста пияни за една съботна вечер се смяташе много висока цифра.

До автобуса беше спряла линейка, а зад нея стоеше млад мъж с бяла престилка и спортна шапка — лекарят на участъка.

— Петима трябва да се откарат до болницата за промивка на стомаха. Не смея да ги държа тук на моя отговорност.

Йенсен кимна.

— Не е ли отвратително? — запита лекарят на участъка. — Облагат алкохола с пет хиляди процента данък! След това създават условия за живот, които карат хората да се напиват до смърт и отгоре на всичко печелят триста хиляди на ден от глобите за пиянство — и то само в този град.

— Съветвам ви да си държите езика зад зъбите — отвърна Йенсен.

Инспектор Йенсен живееше не много далеч от центъра, в южна посока и стигна до своя квартал с полицейската кола за по-малко от час.

По централните улици на града бе доста оживено, снекбаровете и кината още работеха и по тротоарите край осветените витрини се движеха минувачи. Лицата на хората изглеждаха бели и напрегнати, сякаш измъчени от студената дразнеща светлина на уличните лампи и реклами. Тук-там се виждаха групи безцелно скитащи младежи. Въртяха се около лавки за пуканки или пред луксозните магазини. Стояха си, общо взето, тихо и кротко, почти не разговаряха помежду си. Някои от тях изглеждаха с безразличие полицейската кола.

Младежката престъпност, считана по-рано за сериозен проблем, през последните десет години значително намаля и сега бе почти изкоренена. Изобщо престъпления се извършваха по-рядко от преди, всъщност единствено алкохолизмът вземаше все по-големи размери. На няколко места в търговските райони Йенсен видя униформени полицаи на пост. Белите им гумени палки проблясваха на неоновата светлина, когато натикваха задържаните в полицейските автобуси.

Йенсен мина през тунела, който започваше при Министерството на вътрешните работи. След осем километра излезе отново над земята сред безлюден индустриален район, прекоси един мост и продължи по автострадата на юг.

Чувствуваше се уморен, вдясно под лъжичката се обаждаше мъчителна болка.

Предградието, в което живееше, обхващаше тридесет и шест осеметажни блока, подредени в четири успоредни реда. Между тях имаше паркинги, тревни площи и съоръжения за децата от прозрачна пластмаса.

Йенсен спря пред седмия блок от третия ред, изключи двигателя и слезе. Навън беше ясна звездна нощ. Макар часовникът да показваше само единадесет и пет, никъде ме светеха прозорци. Йенсен пусна

монета в автомата, нагласи червената стрелка, която отчиташе часа на паркиране, и се качи в жилището си.

Запали лампата, свали връхните си дрехи, обувките, връзката и сакото. Разкопча ризата и влезе в стаята, хвърли поглед на безличната мебелировка, големия телевизор и накачените по стените фотографии от полицейското училище.

После спусна щорите, свали панталоните си и угаси светлината. Отиде до кухнята и извади бутилката от хладилника.

Взе чаша, отметна завивките и седна в леглото.

Седя така в тъмното и пи. Когато болката под лъжичката поутихна, остави чашата върху нощното шкафче и легна.

Заспа почти моментално.

6

Инспектор Йенсен се събуди в 6.30 сутринта. Измъкна се от леглото и отиде в банята, изми ръцете, лицето и врата си със студена вода, избърса се и изтърка зъбите си. След гаргарата дълго кашля.

После кипна вода, прибави мед и опита да я изпие колкото се може по-гореща. Междувременно прехвърли вестниците. В никой от тях не споменаваха събитията, занимавали го предния ден.

Движението по автострадата беше оживено и макар че включи сирените, Йенсен влезе в кабинета си чак в девет без двадесет и пет.

Десет минути по-късно позвъни шефът на полицията.

— Започнахте ли следствието?

— Да.

— В какви насоки?

— Вещественото доказателство е дадено за анализ. Психолозите изучават текста. Изпратихме човек за проверка в пощата.

— Някакви резултати?

— Още не.

— Имате ли своя версия?

— Не.

Мълчание.

— Сведенията ми за въпросното издателство не се простират далеч — продължи инспектор Йенсен.

— Няма да е зле да ги поразширите.

— Ясно.

— И най-добре ще бъде, ако намерите източник на информация извън концерна.

— Разбирам.

— Препоръчвам ви Министерството на съобщенията, обърнете се към държавния секретар по печата.

— Слушам.

— Следите ли вестниците им?

— Не, но ще започна да ги чета.

— Добре. И за бога, постарайте се да не дразните шефа и неговия братовчед.

— Ще бъде ли неуместно да поставя хора от цивилния патрул за лична охрана?

— На кого? На шефовете?

— Да.

— Без тяхно знание?

— Да.

— Считате ли една такава мярка за оправдана?

— Да.

Мълчанието, което последва, продължи толкова дълго, че Йенсен спря поглед на часовника си. Чу как шефът на полицията си поема дъх, как почуква с нещо по масата, вероятно писалка.

— Йенсен?

— Да.

— Отсега нататък следствието е изцяло във ваши ръце. Не желая да ме осведомявате нито за методите си, нито за предприеманите от вас действия.

— Разбирам.

— Отговорността е изцяло ваша. Разчитам на вас.

— Слушам!

— Ясни ли са общите указания по следствието?

— Да.

— Желая ви успех.

Инспектор Йенсен отиде до тоалетната, наля вода в пластмасова чашка и се върна в стаята си. Издърпа едно чекмедже на бюрото и извади пакетче сода бикарбонат, отсипа на око три чаени лъжички бял прах и го разбърка с химикалката си.

За двадесет и пет години служба в полицията бе виждал шефа на полицията един-единствен път и не беше говорил с него до вчера, а междуременно проведоха вече пет разговора.

Изпразни на един дъх чашата, смачка я и я хвърли в кошчето. После позвъни в криминално-техническия отдел. Гласът на лаборанта бе сух и официален.

— Не, няма отпечатъци от пръсти.

— Сигурен ли сте?

— Разбира се. Но нищо при нас не е окончателно. Опитваме и други методи на анализ.

— Пликът?

— Най-обикновен. Нищо не ни говори засега.

— А хартията?

— С нея не е така — има доста особена структура. Освен това по единия ѝ край личи, че е откъсната.

— Може ли да се установи произходът ѝ?

— Възможно е.

— Нещо друго?

— Нищо. Продължаваме по-нататък.

Йенсен затвори телефона, приближи се до прозореца и погледна надолу към циментирания двор на участъка. До входа на помещенията за обиск видя двама полицаи с гумени ботуши и непромокаеми работни костюми. Размотаваха маркучи, за да измият килиите. Йенсен разхлаби колана си и пое дълбоко въздух, задържа го и когато се оригна, почувствува в стомаха облекчение.

Телефонът извъня. Обади се полицаят, изпратен в пощата.

— Работата отнема доста време.

— Използвайте толкова време, колкото ви е нужно, но не повече.

— Колко често да докладвам?

— Всяка сутрин в осем часа — писмено.

Инспектор Йенсен затвори телефона, взе шапката си и излезе от стаята.

Министерството на съобщенията се намиреше в центъра на града, между кралския дворец и централната канцелария на обединените партии. Кабинетът на държавния секретар по печата се помещаваше на втория етаж с изглед към двореца.

— Концернът се ръководи безупречно — каза той. — Истинска гордост за свободната инициатива.

— Разбирам.

— Това, с което най-вече мога да ви помогна, са някои чисто статистически данни.

Той взе една папка от масата и я прелисти разсеяно.

— Сто четиридесет и четири различни издания. През миналата година общият тираж на тези списания достига двадесет и един

милиона триста двадесет и шест хиляди и четиристотин и петдесет и три екземпляра. Седмично.

Йенсен записа сумата на малко бяло картонче: „21 326 453“.

— Това е много висок тираж. Той доказва, че в нашата страна имаме най-висока читателска активност. В целия свят.

— Издават ли се другаде седмични списания?

— Незначително количество. Печатат се може би общо към хиляда бройки и се разпространяват само в ограничени райони.

Йенсен кимна.

— Но, разбира се, издателството е само един от клоновете на концерна.

— Кои са останалите?

— Що се отнася до моето министерство, това са редица печатници, които издават главно ежедневници.

— Колко?

— Печатници? Тридесет и шест.

— А вестници?

— Стотина. Чакайте...

Той прелисти документите си.

— В момента сто и два. Структурата на вестникарското дело е динамична. Някои вестници преустановяват излизането си, на тяхно място се появяват нови.

— Защо?

— За да се отговори по-добре на новите потребности и за да се следват съвременните тенденции.

Йенсен кимна.

— Общият тираж на ежедневниците през изтеклата година...

— Да?

— Имам цифрата само за общата продукция на страната. Девет милиона двеста шестдесет и пет хиляди триста и дванадесет екземпляра дневно. И тук е същото. Издават се няколко отделни, изцяло независими от концерна вестника. Имат трудности с разпространението и тиражите им са незначителни... Ако намалите цифрата, която ви посочих, с около пет хиляди, ще получите приблизително точен резултат.

Йенсен отново записа на малкото картонче: „9 260 000“. И попита:

— Кой контролира системата на разпространението?

— Демократичен съюз на издателите.

— Всички издатели?

— Да, стига да отговорят на изискването вестниците им да са с тираж над петдесет хиляди.

— Защо?

— По-ниски тиражи се считат за нерентабилни. Всъщност концернът преустановява незабавно издаването на вестници, чийто тираж спадне под упоменатата цифра.

Инспектор Йенсен прибра картончето в джоба си.

— На практика това означава, че концернът контролира издаването на всички вестници и списания в страната, така ли?

— Може и така да се каже. Но искам да подчертая, че издателската им дейност е изключително разностранна, от всички гледни точки похвална. Особено седмичните списания доказаха способността си да удовлетворяват с чувство за мярка всички общоприети вкусове и предпочитания. Пресата предизвикваше някога нередко безпокойство сред читателските кръгове, подстрекаваше ги в една или друга насока. Положението вече е съвсем друго. Сега оформлението и съдържанието на пресата са изцяло поставени в служба на читателите, стремят се да им доставят...

Чиновникът хвърли поглед в папката и обърна една страница.

— ... радост. Изданията са адресирани към семейството, стремят се да бъдат четивни, достъпни за всички, да не пораждат агресивност, недоволство или безпокойство. Задоволяват също така и естествената необходимост на обикновения човек да се откъсне от действителността. С две думи казано, служат на идеята за едно общество на единомислие и сговор.

— Разбирам.

— Преди да се стигне окончателно до общност на интересите, издателското дело бе разпокъсано. Политическите партии и профсъюзите поддържаха собствени издателства. Но постепенно, когато техните вестници изпаднаха в икономически затруднения, издаването им се преустановяваше или се поемаше от концерна. Много от тях се спасиха благодарение...

— Да?

— Именно благодарение на принципите, които вече споменах. На умението си да внушават на читателите душевно спокойствие и чувство на сигурност. Да са разбираеми и непретенциозни, съобразени с вкуса и възприемчивостта на съвременния човек.

Йенсен кимна.

— Мисля, че няма да преувелича, ако кажа, че най-вече единната преса допринесе за укрепване сплотеността на обществото. За преодоляването на пропастта между политически партии, между монархия и република, между тъй наречената управляваща класа и...

Млъкна и погледна през прозореца. Отново поде:

— Без преувеличение може да се каже също, че заслугата принадлежи преди всичко на ръководителите на концерна. Изключителни хора, с високи... нравствени качества. Не страдат от каквато и да е суета, не се стремят нито към титли, нито към власт или...

— Богатство?

Държавният секретар хвърли бърз изпитателен поглед към своя посетител.

— Да, именно — каза той.

— Какви други предприятия контролира концернът?

— Хм, доколкото знам — заизрежда секретарят разсеяно, — пласментни фирми, амбалажни заводи, корабостроителници, мебелни фабрики, разбира се — хартиената индустрия и... това е извън моето министерство. — Той се вгледа в Йенсен. — Мисля, че едва ли бих могъл да ви дам други важни сведения. Впрочем, на какво се дължи вашият интерес?

— Заповед — отвърна инспектор Йенсен.

— За да сменим темата: как се отразиха разширените пълномощия на полицията върху статистиката?

— Имате пред вид статистиката за самоубийствата?

— Именно.

— Положително.

— Радвам се да го чуя.

Инспектор Йенсен зададе още четири въпроса.

— Дейността на концерна не е ли в противоречие със закона срещу тръстовете?

— Аз не съм юрист.

- Какъв е оборотът на издателството?
- Това е от компетентността на данъчните власти.
- А личното състояние на собствениците?
- Едва ли е възможно да се изчисли.
- Вие самият работили ли сте в концерна?
- Да.

На връщане Йенсен спря пред един снекбар и хапна два ръжени сухара с чаша чай.

Докато ядеше, се замисли върху броя на самоубийствата, намалял значително след прокарването на новия закон за строги санкции срещу алкохолиците. Изтрезвителните клиники не публикуваха статистики, а самоубийствата в полицейските участъци се регистрираха като скоропостижни смъртни случаи. Въпреки строгия надзор, напоследък те не бяха малко.

Йенсен се върна в шестнадесети участък към два часа, когато прибирането на пияните за деня беше в разгара си. Като правило избягваха да ги докарват преди дванадесет. Разпореждането бе продиктувано от хигиенни съображения — да има време да се почистят килиите.

Лекарят на участъка пушеше в приемната, облакътен на дъсчената преграда. Престилката му беше смачкана, опръскана с кръв, и инспектор Йенсен го изгледа критично. Другият неправилно изтълкува неговия поглед и поясни:

— Няма нищо страшно. Един нещастник, който... Сега е мъртъв. Закъснях.

Инспектор Йенсен кимна.

Клепачите на лекаря бяха подути и зачервени, със засъхнали парченца гной по миглите.

Той погледна замислено Йенсен и попита:

- Говорят, че никога не сте се проваляли. Вярно ли е?
- Да — отвърна инспектор Йенсен, — вярно е.

На бюрото в кабинета лежаха списанията, които бе поръчал. Сто четиридесет и четири издания, подредени в четири купчини по тридесет и шест.

Инспектор Йенсен изпи чаша сода бикарбонат и отпусна колана си с още една дупка. Седна на бюрото ѝ започна да чете.

Списанията се различаваха донякъде по формат, брой на страниците и оформление. Част от тях бяха напечатани на гланцирана хартия, други — на обикновена. Сравнението показваше, че явно това определя цената.

Всички имаха цветни корици със снимки на каубои, супермени, членове на кралското семейство, естрадни и телевизионни звезди, прочути политически дейци, деца и животни. Често децата се появяваха редом с животни в различни комбинации — например момиченца с котета или руси момченца с кученца; момченца с много големи песове или пък почти девойки с мънички котенца. Хората на кориците бяха красиви, синеоки, с правилни, приветливи лица. Така изглеждаха дори децата и животните. Когато изучи някои илюстрации под лупа, Йенсен забеляза, че лицата на места са странно безжизнени, като че ли нещо — брадавици, пъпки или синини — е премахнато от снимките.

Инспектор Йенсен четеше списанията като рапорти — бързо, но внимателно, без да прескача друго, освен онова, което бе сигурен, че предварително знае. Не мина много време и забеляза, че познатите пасажи все повече зачестяват.

До единадесет и половина прехвърли седемдесет и две списания — точно половината. Слезе долу в караулното, замени няколко думи с дежурния телефонист и изпи чаша чай в бюфета. Въпреки стоманените врати и дебелите тухлени стени от подземния етаж проникваха дръзки викове и вопли на ужас. На връщане към кабинета си забеляза, че полицаят в зелената ленена униформа чете едно от списанията, които

самият току-що бе прегледал. Три други лежаха на рафта под преградата.

Отне му три пъти по-малко време да прегледа останалата половина. В три без двадесет затвори последната гланцирана страница и разгледа последното приветливо лице.

Прокара леко пръсти по бузите си и установи, че кожата под наболата брада е отпусната и повехнала. Не му се спеше особено, а болката, причинена от изпития чай, беше все още твърде силна, за да усети глад.

Смъкна се малко, облакът лявата си ръка на облегалката на стола и подпря глава на дланта си, загледан в списанията.

Не бе прочел нищо, което да го заинтригува, но и нищо неприятно, тревожно или отблъскващо. Нито пък нещо, което да го зарадва, ядоса, натъжи или изненада. Получи редица сведения, най-вече за коли и разни видни личности, но тази информация едва ли би повлияла на нечие мислене или постъпки. Имаше и критични материали, но насочени почти изключително срещу компрометирани психопати от миналото и много рядко срещу порядките в далечни страни — при това винаги мъгляво и крайно съдържано поднесени.

Дискутираха се и някои въпроси, най-често събития от забавните телевизионни предавания — кога кой изругал, явил се небръснат или разчорлен. Тези въпроси се разискваха в много от списанията, дори на първите страници, в миротворителен дух на търпимост, който ясно показваше, че всички страни имат право. Обикновено тези мнения изглеждаха съвсем близки до ума.

Голяма част от съдържанието се запълваше от приказки, поднесени както подобава с цветни, реалистични илюстрации. Те, както и репортажите, разказваха за хора, жънещи успех в любовта, проспериращи и финансово. Оформлението им не бе съвсем еднакво, но доколкото Йенсен можа да разбере, историите от големите списания с гланцирана хартия не бяха ни повече, ни по-малко сложни от тези в комиксите.

Не му убягна, че списанията са предназначени за различни обществени слоеве, но съдържанието бе винаги едно — превъзнасяха се едни и същи хора, разказваха се едни и същи приказки, макар стилът да варираше донякъде, след общия прочит се създаваше

впечатление, че всичко е написано от един човек. Разбира се, тази мисъл бе нелепа.

Малко вероятно изглеждаше някой да се възмути или засегне от материалите, публикувани в тези списания. Наистина журналистите често се занимаваха с някои личности, но високият морал на споменаваните и съвършенството им никога не се поставяха под съмнение. Разбира се, възможно бе някои преуспели личности да са пропуснати или да се говори за тях по-малко, отколкото за други, но подобна констатация, малко вероятна сама по себе си, едва ли би помогнала като отправна точка.

Инспектор Йенсен извади от горния джоб на самото малкото бяло картонче и написа с изящен почерк: „144 списания. Никакви улики.“

На път за в къщи усети глад и спря до един автомат за закуски. Купи си два сандвича, пакетирани в целофан. Изяде ги, докато шофираше.

Когато пристигна, вече усещаше много силна болка вдясно под лъжичката.

Съблече се в тъмнината, взе чашата и бутилката. Отметна завивките и седна на леглото.

8

— Искам да ми се докладва всяка сутрин преди девет часа. Писмено. Всичко, което сметнат за важно.

Началникът на цивилния патрул кимна и излезе.

Беше сряда, девет часа и две минути. Инспектор Йенсен отиде до прозореца и видя долу мъже, облечени в работни комбинезони, да се въртят около маркучите и кофите с дезинфекционни препарати.

Върна се на бюрото, седна и прегледа рапортите. Два от тях бяха съвсем кратки.

Човекът от пощата:

„Писмото е пуснато в западните квартали на града, не по-рано от 21,00 часа в неделя вечер, не по-късно от 10,00 часа понеделник сутрин.“

Лабораторията:

„Направен е анализ на хартията. Висококачествена бяла хартия без дървесинни примеси. Място на производство още неустановено. Вид лепило: обикновено канцеларско, фотолента, разтворена в ацетон. Марка на производство: невъзможно да се определи.“

Психологът:

„Може да се предположи, че лицето, съчинило писмото, има подчертано непреклонен характер или обременена психика, възможно е да страда и от натрапчиви идеи. В никакъв случай не може да става дума за човек, който умее да лавира. Но определено може да се каже, че въпросното лице е прецизно, до педантизъм или маниакалност, и освен това е свикнало да се изразява — говоримо или писмено, — вероятно е второто, и то явно от доста отдавна. Самото писмо е изработено много старателно както технически, така и откъм форма и съдържание — т.е. избора на шрифта (всички букви са еднакво големи) и много равното подлепване. Това говори за често срещаната закостенялост и липса на свобода в мисленето. Някои подробности в подбора на думите сочат, че авторът е мъж, вероятно не съвсем млад и малко особняк. Някоя от тези характеристики не е дотам обоснована,

че да се смята за окончателна, но може все пак евентуално да насочи следствието.“

Заклучението беше написано на машина, небрежно и припряно, с много грешки и зачерквания.

Инспектор Йенсен пъкна внимателно трите рапорта в перфоратора, продупчи полето и ги постави в зелена папка отляво на бюрото.

После стана, взе палтото и шапката си и излезе от стаята.

Времето все още беше хубаво. Слънчевата светлина, бяла и ослепителна, не топлеше, небето бе студено-синьо, а въздухът въпреки бензиновите пари — ясен и чист. По тротоарите се виждаха хора, излезли за малко от колите си. Както винаги добре облечени и като че ли еднакви. Движеха се нервно и припряно, сякаш искаха час по-скоро да се върнат в колите. Там вътре се засилваше чувството им за пълноценност. Различавайки се по цвят, големина, форма на каросерията и мощност, автомобилите придаваха на собствениците си индивидуалност. Освен това ги обособяваха в групи: хора с еднакви автомобили получаваха несъзнателно чувството, че принадлежат към категория от равноправни, която беше по-ясно обозрима от обществото на единомислието и сговора в неговата цялост.

Йенсен бе прочел това в едно проучване на Министерството на социалните грижи. Проведено от няколко правителствени психолози, то обиколи ръководните полицейски кадри. По-късно го засекретиха.

Когато стигна южната страна на площада, срещу Паметника на работника, забеляза в обратното огледало служебна кола, съвсем същата като неговата. Стори му се, че разпозна инспектора на някой от съседните участъци — може би петнадесети или седемнадесети.

Докато караше нагоре към Сградата, разсеяно слушаше кратките шифровани съобщения на къси вълни, предавани на малки интервали от радиоцентъра до дежурните патрулни коли. Знаеше, че репортерите от криминалните рубрики на вестниците имат разрешение да подслушват тези радиопредаватели. Но с изключение на пътнотранспортните произшествия почти никога не се случваше нещо сензационно или вълнуващо.

Йенсен изкачи височината и паркира колата на свободното място между черните коли на шефовете и бялата на директора на издателството.

Пазач в бяла униформа и червена фуражка се приближи моментално. Инспектор Йенсен му показа служебния си знак и влезе в Сградата.

Бързият асансьор спря автоматично направо на осемнадесетия етаж, но изминаха почти двадесет минути, докато го приемат. За да си убие времето, разгледа моделите на двата пътнически кораба, наречени на името на министър-председателя и на негово величество краля.

Введе го секретарка в зелена дреха, с угаснал поглед. Стаята бе точно копие на онази, която посети преди две денонощия, само купите във витрината бяха малко по-малки и изгледът през прозореца друг.

Първият директор на издателството спря за миг да пили ноктите си и го покани да седне.

— Приключена ли е вече работата?

— За съжаление не.

— Доколкото се нуждаете от съдействие или от допълнителни сведения — възложено ми е да ви окажа всякакво съдействие. И тъй — на вашите услуги съм. — Йенсен кимна. — Макар че трябва да ви предупредя — обикновено съм изключително зает.

Гледайки купите, Йенсен попита:

— Спортист ли сте били?

— Обичам живота сред природата. Продължавам да спортувам — ветроходство, спортен риболов, стрелба с лък, голф... Е, разбира се, не от такава класа като...

Усмихна се стеснително и с неопределен жест посочи вратата. След няколко секунди ъглите на устните му отново се отпуснаха. Погледна ръчния си часовник, голям и елегантен, с широка златна верижка.

— С какво мога да ви бъда полезен?

Инспектор Йенсен отдавна бе формулирал въпросите, които имаше да зададе.

— Случило ли се е нещо, което да послужи като приемливо обяснение за думите „извършеното в сградата убийство“?

— Естествено, не.

— Не можете ли да си ги обясните, да ги свържете с някого или нещо?

— Не, разбира се, вече казах. Фантазии на откачен. Откачен, това е единственото възможно обяснение.

— И не е имало никакви смъртни случаи?

— Във всеки случай не в последно време. Но по този въпрос ви препоръчвам да се обърнете към директора на „Личен състав“. Аз съм всъщност журналист — отговарям за съдържанието и редакционното оформление на списанията. И...

— И какво?

— И при всяко положение, тръгнали сте по погрешна следа. Не съзнавате ли колко абсурдна е тази мисъл?

— Коя мисъл?

Мъжът с копринената връзка погледна неуверено посетителя.

— Един въпрос още — каза инспектор Йенсен. — Да предположим, че писмото цели да шиканира ръководителите на издателството или някой от тях — сред каква категория хора трябва да се търси виновникът според вас?

— Това си е работа на полицията. Впрочем аз вече изложих мнението си: между психично разстроените.

— Не можете ли да допуснете, че отделни лица или определена групировка хранят неприязън към издателството или към ръководството му?

— Познавате ли нашите издания?

— Чел съм ги.

— Тогава би трябвало да знаете, че цялата ни политика се състои именно в това: да не създава недоволство, агресивност или различия в мненията. Нашите списания са жизнерадостни и подчертано развлекателни. Най-малко от всичко се стремят да усложняват съществуването и емоционалния живот на читателите. — Мъжът направи кратка пауза. Обобщава: — Издателството няма врагове. Както и шефовете. Подобна мисъл е нелепа.

Инспектор Йенсен седеше изпънат и неподвижен в креслото за посетители. Лицето му беше съвсем безизразно.

— Възможно е да се видя принуден да направя някои разследвания в сградата.

— В такъв случай дискретността трябва да бъде абсолютна — отговори веднага директорът. — Единствено шефът на концерна, издателят и аз самият сме запознати с вашата задача. Ние, разбира се, ще направим всичко, за да ви помогнем, но специално искам да

подчертая: в никакъв случай не бива да се разчува, че полицията се интересува от издателството, особено сред нашите служители.

— Разследването предполага известна свобода на действие.

Мъжът, изглежда, се замисли. После каза:

— Мога да ви предоставя универсален ключ и да издам пропуск, който ви разрешава да посещавате различните отдели.

— Да.

— Това, тъй да се каже... ще узакони вашето присъствие тук.

Директорът на издателството забарабани с пръсти по ръба на масата. Усмихна се любезно и тайнствено и заяви:

— Ще формулирам и напиша въпросния пропуск лично — може би ще е най-добре.

Натисна, сякаш между другото, някакво копче до вътрешния телефон и от страничната част на бюрото се спусна плот с пишеща машина. Тя имаше аеродинамична форма, блестеше от хром и защитен лак и по нищо не личеше някога да е била използвана.

Директорът изтегли едно от чекмеджетата и извади малко синьо картонче. После извъртя стола, подръпна леко ръкавите на самото си и внимателно нагласи картончето върху валяка на машината. Повъртя насам-натам различните механизми, поглади замислено с показалец носа си, чукна тук-там по клавишите и като вдигна очила на чело, погледна какво е написал. Издърпа картончето от машината, смачка го, хвърли го в кошчето и взе ново от чекмеджето.

Постави го, започна да пише бавно и старателно. След всеки удар повдигаше очилата и поглеждаше написаното.

Когато смачка картончето, усмивката му вече не беше тъй любезна.

Взе от чекмеджето още едно. Следващия път извади направо пет.

Инспектор Йенсен седеше изпънат и неподвижен и като че ли не го забелязваше — гледаше витрината с купите и миниатюрното флагче.

След седмото картонче директорът на издателството престана да се усмихва. Разкопча си яката, разхлаби връзката, извади от горния си джоб черна автоматична писалка със сребърен монограм и започна да пише чернова на бяла бланка за писмо с дискретния воден знак на фирмата.

Инспектор Йенсен мълчеше и не отместваше поглед.

Капка пот потече по носа на директора и падна върху хартията.

Мъжът сякаш трепереше, пишеше бързо и драскаше. После смачка разярено хартията и я запрати под бюрото. Тя не улучи алуминиевото кошче и падна в краката на инспектор Йенсен.

Директорът на издателството скочи и отиде до един от прозорците, отвори го и застана с гръб към посетителя.

Инспектор Йенсен погледна за миг смачканата чернова, вдигна я и я пъкна в джоба си.

Директорът на издателството затвори прозореца и прекоси стаята с усмивка. Закопча яката си, намести копирената си връзка, пишещата машина изчезна незабелязано. Натисна вътрешния телефон и се разпореди:

— Изгответе временна служебна карта на името на господин Йенсен, гарантираща му свободен достъп до издателството. Той е от управителния съвет. Валидна до неделя — включително. Приложете и универсален ключ.

Гласът му звучеше студено, рязко и заповеднически, но усмивката остана непроменена.

Точно след деветдесет секунди влезе жената в зелено — с документа й ключа. Директорът на издателството огледа критично картончето и свивайки рамене, промърмори:

— Е, добре, ще свърши работа.

Погледът на секретарката помръкна.

— Казах, че ще свърши работа — остро повтори директорът. — Свободна сте.

Надраска един подпис, подаде на посетителя пропуска и ключа и обясни:

— Ключът става за всички отдели, които биха могли да ви интересуват. Е, разбира се, не и за личните кабинети на шефовете, нито пък за този.

— Благодаря.

— Имате ли други въпроси? В противен случай...

Погледна загрижено часовника си.

— Само една подробност — побърза инспектор Йенсен. — Какво представлява специалният отдел?

— Проектантска група, която се занимава с подготвянето на нови списания.

Инспектор Йенсен кимна, прибра ключа и синята карта в горния джоб на самото си и напусна стаята.

Преди да запали колата, измъкна намачкания лист и го поизглади. Опипа хартията с два пръста — явно много добро качество, а форматът изглеждаше необичаен.

Почеркът на директора беше неравен, ъгловат като на дете, но не особено труден за разчитане. Йенсен прочете:

„На пълномощника на управителния съвет чрез настоящото

Господин Н. Йенсен влиза в управителния съвет и има право на свободен достъп до всички отдели с изключение

Н. Йенсен е член в управителния съвет и има право отдели

Господин Йенсен, приносител на тази карта, чрез настоящото получава право на свободен достъп в отделите на

Н. Йенсен е представител на управителния съвет и специални пълномощия

Инспектор
Господин Йенсен

Инспектор
ДА ВЪРВИ ПО ДЯВО“

Сгъна листа и го прибра в отделението за ръкавици върху служебния пистолет. Сетне облегна глава на страничното стъкло и загледа Сградата; погледът му бе спокоен и не изразяваше нищо.

Усети гложденето под лъжичката. Беше гладен, но знаеше, че каквото и да хапне, веднага ще го заболи.

Инспектор Йенсен превъртя ключа на двигателя и погледна часовника си.

Дванадесет и половина. Беше вече сряда.

9

— Не — отвърна лаборантът, — това не е същата хартия. Нито форматът е същият. Но...

— Но?

— Разликата в качеството не е голяма. Структурата е еднородна. Впрочем твърде уникална структура.

— Е, и?

— Не е изключено двата листа да са произведени в една и съща фабрика.

— Така.

— Сега проверяваме. Във всеки случай — възможно е.

Мъжът, изглежда, се поколеба. След малко продължи:

— Този, който е написал изреченията върху листа, има ли някаква връзка със случая?

— Защо питате?

— Служителят от съдебно-психиатричния отдел, който беше тук, видя написаното. Заклучи, че човекът страда от агнозия — неспособност да чете и да разбира прочетеното. Беше съвсем категоричен.

— Кой позволи на този психиатър да се запознае със следствения материал?

— Аз. Мой познат е. Дойде тук случайно.

— Ще докладвам за неизпълнение на служебните задължения.

Инспектор Йенсен затвори телефона.

— Съвсем категоричен — повтори на себе си. И добави: — Твърде уникална.

Отиде до тоалетната, наля вода в пластмасовата чашка, сипа три чаени лъжички сода бикарбонат, разбърка с писалката и пи.

Извади ключа. Дълъг и плосък, със сложно езиче, което имаше особена форма. Претегли го на длан и хвърли поглед на часовника.

Три и двадесет минути. Все още беше сряда.

Инспекторът свърна вляво от фойето и взе открития асансьор надолу. Кабините, безкрайна въртяща се верига, проскърцваха и потъваха бавно, а Йенсен внимателно наблюдаваше всичко, което можеше да се види по етажите. Първо се появи огромна зала, където електрокари се движеха из тесни коридори между купища нови списания; по-надолу — мъже в работни костюми тикаха колички с оловни плочи сред оглушителния шум от ротомашините. Още един етаж по-долу видя помещение с душеве, тоалетни и съблекални с пейки и редица зелени метални шкафове. По пейките седяха хора, очевидно в почивка или току-що приключили смяната си. Повечето прелистваха апатично пъстри списания, явно скоро излезли от печатарските преси. След това пътешествието свърши, Йенсен слезе от асансьора и се намери в склада за хартия. Там долу бе тихо, но не съвсем, защото всички шумове на огромното здание проникваха отгоре, слели се в мощен, пулсиращ тътен. Йенсен тръгна напосоки в полумрака между редове от хартиени бали и рула. Единственият човек, когото срещна, дребен блед мъж в бяла престилка, се вторачи в него уплашено и смачка запалена цигара в свитата си ръка.

Инспектор Йенсен напусна склада за хартия и отново потегли нагоре. На партерния етаж към него се присъедини мъж на средна възраст в сив костюм. Влезе в същата кабина и пътуваха заедно до десетия етаж, където трябваше да се прекачат. През цялото време мъжът мълча и нито веднъж не погледна своя спътник. При прекачането в открития асансьор от десетия етаж нагоре инспектор Йенсен успя да забележи, че облеченият в сиво се качва в кабината под неговата.

На двадесетия етаж Йенсен се прехвърли на трети открит асансьор и четири минути по-късно беше горе.

Озова се в тесен бетонен коридор без мокети. Коридорът опасваше четириъгълното ядро на стълбищата и асансьорните шахти; по външната му страна имаше бели врати. Вляво от всяка врата висеше

малка табелка с едно, две, три или четири имена. От луминесцентните лампи на тавана струеше студена, синкавобяла светлина.

От металните табелки разбра, че се намира в отдела за комикси. Слезе пет етажа по-надолу и все още беше в същия отдел. Рядко се виждаха хора из коридорите, но през вратите се чуваха гласове и тракането на пишещи машини. На всеки етаж имаше табла за обяви, главно съобщения от ръководството на издателството до служителите. Видя автомати за перфориране на часа на началото и края на работния ден, контролни часовници за нощните пазачи, а на тавана — автоматични пожарогасители.

На двадесет и четвъртия етаж се помещаваха четири различни редакции. Имената на списанията му бяха вече познати, спомни си, че всички те съдържат главно разкази с цветни илюстрации в по-просто оформление.

Без да бърза, инспектор Йенсен слизаше надолу. На всеки етаж обикаляше четирите страни на коридора — две дълги и две къси, ключващи правоъгълник. И тук бели врати, студени стени. С изключение на имената по вратите седемте най-горни етажа бяха съвсем еднакви. Никъде не забеляза следи от немарливост, всичко изглеждаше безупречно чисто и много добре поддържано. Зад вратите се чуваха телефонни звънци, гласове и тук-там тракането на пишещи машини.

Спря до едно от таблата с обяви и се зачете.

„Не говори пренебрежително за Издателството или за неговите списания!

Забранено е лепенето на снимки или каквито и да е други материали по външните страни на вратите!

Не забравяй, че винаги представляваш Издателството. Дори в извънработно време! Помни, че Издателството действа обмислено, достойно, отговорно — както подобава!

Не обръщай внимание на некомпетентни критици. «Бягство от действителността» и «Фалш» са всъщност поезия и фантазия, наречени само с други имена!

Винаги действуй със съзнанието, че представяш Издателството и своя вестник! Дори в свободното си време!

Невинаги «най-правдивите» репортажи са най-добрите! «Истината» е стока, с която в съвременната журналистика трябва да се борави крайно внимателно. Не бъди сигурен, че тя понася на всички тъй добре, както на теб!

Твоята задача е да развличаш нашите читатели, да окриляш техните мечти. Задачата ти не е да шокираш, да подстрекаваш или тревожиш, нито пък да «отваряш очите» или възпитаваш!“

Следваха редица други съобщения с подобно съдържание и формулировки. Повечето бяха подписани от ръководството на издателството или от дирекцията на сградата, някои — лично от издателя. Инспектор Йенсен изчете всички и продължи да слиза.

По-надолу в сградата се подготвяха явно по-големите и изискани списания. Обстановката се попромени — светло застлани коридори, тръбна мебел и хромирани пепелници. Колкото повече се приближаваше към осемнадесетия етаж, толкова повече хладната изисканост растеше, за да изчезне след това отново. Дирекциите заемаха четири етажа, по-надолу имаше административни канцеларии, кантори по рекламата и разпространението и много други. Отново се появиха студените бели коридори, тракането на пишещите машини се усили. Светлината стана ярка, бяла и дразнеща.

Инспектор Йенсен обикаляше етаж след етаж. Когато стигна до голямото фоайе, часът беше почти пет. След цялото слизание пеш по стълбите сега усещаше смътно умора в сгъвките на коленете и в прасците.

Почти две минути по-късно по стълбите слезе мъжът в сивия костюм. Инспектор Йенсен го бе забравил, откакто преди час се разделиха при открития асансьор на десетия етаж. Мъжът влезе в портиерната до централния вход. Каза нещо на униформените мъже зад стъклената стена. След това изтри потта от челото си и хвърли бегъл незаинтересован поглед към фоайето.

Часовникът в голямата зала удари пет и точно след една минута първият препълнен бърз асансьор отвори автоматичните си врати.

Повече от половин час човешкият поток не секна. Инспектор Йенсен стоеше с ръце, склучени на гърба, и бавно се поклащаше, стъпвайки ту на пръсти, ту на пети, загледан в забързаните покрай него хора. Отвъд въртящите се врати те се разпръсваха, плахи и приведени, и изчезваха към колите си.

В шест без четвърт фойето опустя. Асансьорите бяха спрели. Мъжете в бели униформи заключиха входните врати и си тръгнаха. Зад стъклената преграда остана само мъжът в сивия костюм. Навън бе почти тъмно.

Инспектор Йенсен влезе в един от облицованите с алуминий асансьори и натисна най-горното копче на таблото. Асансьорът, сякаш всмукан нагоре, стигна бързо до осемнадесетия етаж, спря, вратите се отвориха, пак се затвориха и изкачването продължи.

Коридорите в отдела за комикси бяха все така ярко осветени, но шумът зад вратите бе утихнал. Йенсен застина на едно място, наостри уши и след около тридесет секунди чу как някъде наблизко, може би един етаж по-надолу, спира асансьор. Изчака още малко, но стъпки не последваха. Нищо не се чуваше и все пак нещо нарушаваше тишината. Едва когато се наведе и притисна ухо към бетонната стена, долови пулсиращия тътен на далечни машинни зали. След като се ослушва известно време, звукът стана по-отчетлив, натрапчив и мъчителен като неопределена болка.

Инспекторът се изправи и тръгна по коридорите. През цялото време вървеше проникнат от съзнанието за звука. Там, където стълбището свършваше, имаше две бели стоманени врати, едната малко по-висока и по-широка от другата. И двете нямаха дръжки. Йенсен извади ключа с особеното езиче и го пробва първо в по-малката врата, но безуспешно. Затова пък другата се отвори веднага и той видя тясно и стръмно бетонно стълбище, слабо осветено от малки бели плафониери.

Инспектор Йенсен се изкачи по стъпалата, отвори още една врата и излезе на покрива.

Беше се стъмнило съвсем и вечерният вятър пронизваше. Тухлена стеничка, висока около метър, опасваше открая плоския покрив. Далеч долу се простираше градът с милиони и милиони

студени бели светлинни. По средата на покрива се издигаха десетина ниски комина. Някои от тях пушеха и въпреки вятъра Йенсен усети лют дим, тежък и задушлив.

Отвори вратата към стълбището и му се стори, че някой затваря долната врата, но когато слезе, тридесетият етаж изглеждаше пуст, тих и безлюден. Направи още един опит да отвори с универсалния ключ по-малката стоманена врата, но и сега не успя. Вероятно водеше към някое техническо съоръжение, може би асансьорните механизми или електрическото табло.

Още веднъж обиколи затворения лабиринт на коридорите, като по стар навик стъпваше тихо и внимателно с гумените си подметки. В отсрещния къс коридор спря, послуша се и наново му се стори, че долавя стъпки някъде наблизо. Шумът изчезна веднага — нищо чудно да бе чул ехо от собствените си стъпки.

Извади отново универсалния ключ, отвори някаква врата и влезе в една от редакциите. Стаята беше незначително по-голяма от килиите в подземния етаж на шестнадесети полицейски участък, със студено-бели стени и таван и светлосив под. Мебелировката се състоеше от три бели работни маси, които заемаха цялата площ, а на перваза на прозореца имаше хромиран вътрешен телефон. По масите се виждаха хартии, рисунки, линейки и рапидографи — всичко много добре подредено.

Инспектор Йенсен спря край една от масите и се загледа в цветна рисунка, разделена на четири квадрата — явно част от комикс. Встрани от илюстрацията лежеше изписан на машина лист с надпис „Оригинален текст от авторския отдел“.

Първата рисунка представляваше сцена в ресторант. Блондинка с огромен бюст и блестяща, дълбоко деколтирана рокля седеше на маса срещу мъж със синя маска на очите, облечен в трико, с широк кожен колан. На гърдите му имаше изображение на череп. Зад двамата се виждаше естраден оркестър и хора в смокинги и дълги рокли, а на масата, бутилка шампанско и две чаши. Следващата картинка показваше само мъжа в странния костюм; светъл ореол обкръжаваше главата му и той държеше дясната си ръка пъхната в нещо като примус. В следващото квадратче, отново в ресторанта, мъжът в трикото като че висеше във въздуха над масата, докато блондинката го фиксираше с безизразен поглед. Последната илюстрация изобразяваше

мъжа в трикото; той все още висеше — сега на фона на звезди. От пръстена на десния му показалец стърчеше гигантска ръка като дълъг израстък. На дланта лежеше портокал.

В горния край на илюстрациите имаше бели полета. Такива полета, само че овални, излизаха и от блестящите зъби на героите. Съдържаха кратки, четивни текстове, изписани с туш, но още недовършени.

Същата вечер Синята Пантера и богатата Беатрис се срещат в най-разкошния ресторант в Ню Йорк...

— Струва ми се... толкова е невероятно... струва ми се, че... те обичам.

— Какво? Стори ми се, че луната се залюля!

Синята Пантера се прокрадва скришом навън и зарежда пръстена, в който се крие силата му...

— Извинявай, но трябва да те оставя за минута. Нещо става с луната!

И още веднъж Синята Пантера оставя любимата жена, за да спаси вселената от сигурна гибел. Това са проклетите крисмопомпи, които...

Йенсен позна героите, беше ги видял предната вечер в едно от списанията.

На стената над масата бе забодено циклостилно съобщение. Прочете:

„През последното тримесечие нашият тираж нарасна с двадесет и шест процента. Списанието отговаря на една жизнена необходимост и пред него стои голяма задача. Предните позиции са завоювани. Продължаваме да се борим до пълна победа! Главният редактор“

Инспектор Йенсен хвърли последен поглед на илюстрациите, загаси светлината и хлопна вратата след себе си.

Спусна се осем етажа по-надолу и попадна в печатницата на едно от по-големите списания. Сега чу отчетливо, на равни интервали, слабия шум от стъпките на съгледвача си. И тъй, работата беше ясна и нямаше защо да го занимава повече.

Йенсен отвори още няколко врати и влезе в съвсем същите бетонни килии както на тридесетия етаж. По масите лежаха снимки на кралски персони, естрадни звезди, деца, кучета и котки, освен това и статии — явно още в превод или недообработени. Част от тях бяха редактирани с червено.

Прегледа няколко и установи, че зачертани са единствено съдържащи критични наблюдения и преценки от различен характер. В статиите ставаше дума за популярни чуждестранни актьори.

Кабинетът на главния редактор беше по-просторен от останалите. Светлобежов мокет покриваше пода, тръбните мебели имаха бяла тапицерия. На бюрото освен високоговорителите стояха два бели телефона, светлосива подложка за писане и фотография в метална рамка. Снимката явно бе на самия главен редактор, слаб, угрижен мъж на средна възраст, с предан кучешки поглед и грижливо поддържани мустаци.

Инспектор Йенсен седна на стола зад бюрото. Прокашля се и стаята проехтя. Изглеждаше студена, неприветлива и по-голяма, отколкото беше в действителност. Нямаше книги или списания, но на бялата стена срещу бюрото висеше голяма цветна фотография в рамка. Сградата привечер, заляна от светлината на прожекторите.

Измъкна няколко чекмеджета, но не попадна на нищо интересно. В едно от тях видя отварян и пак залепен със скоч кафяв плик с надпис „Лично“. Вътре намери цветни снимки и листче с печатан текст:

„Международната фотографска служба към Издателството предлага! Специално намаление само за ръководители.“ Заснети бяха голи жени с големи щръкнали гърди и избръснати полови органи.

Инспектор Йенсен внимателно залепи плика и го сложи обратно на мястото му. Не съществуваше закон, който да забранява подобни фотографии, но след периода на бурен разцвет до преди няколко

години, по неизвестни причини порнографската продукция почти изчезна от пазара. Недостатъчното търсене се свързваше в някои среди с бързо спадащата раждаемост.

Йенсен повдигна подложката на бюрото и откри вътрешен циркуляр от директора на издателството. Той гласеше:

„Репортажът за сватбата на принцесата и председателя на централните профсъюзи, състояла се в кралския дворец, е под всякаква критика. Много от изтъкнатите, приближени на Издателството личности са едва споменати. Забележката, че братът на младоженеца е бил на младини ревностен републиканец, е направо възмутителна, както и «хумористичното» вметване, че е възможно председателят на централните профсъюзи да стане крал. Освен това, като професионалист, възразявам срещу бездарното стилово оформяне на репортажа. Да не говорим за дописката в брой осми — не трябваше да се помества. Твърдението, че броят на самоубийствата в нашата страна е намалял, може да доведе до обезпокоителното недоразумение, че по-рано в нашето общество на единамислие и сговор са ставали прекалено много самоубийства. Необходимо ли е да изтъквам, че тиражът все още не нараства съобразно замислите на ръководството?“

Според забележката в полето копия от писмото са били разпратени до всички по-високопоставени шефове.

Когато инспектор Йенсен отново излезе в коридора, стори му се, че през една от затворените врати долита слабо хриптене.

Извади универсалния ключ, отвори и влезе. Лампите бяха загасени, но на слабото отражение от осветлението на сградата инспекторът видя човек, свит на стола зад бюрото. Затвори вратата и светна — стая от познатия тип с бетонни стени и хромирана рамка на прозореца. Въздухът, тежък и душен, вонеше на алкохол, цигарен дим и повръщано.

Мъжът в креслото трябва да беше някъде около петдесетте. Едър и леко пълен, със сако, бяла риза, връзка, обувки и чорапи. Панталоните му лежаха прострени върху бюрото — явно бе опитвал да ги почисти, долните гащи висяха на радиатора. Брадичката отпусната на гърдите, лицето — зачервено. На бюрото имаше пластмасова чашка и почти празна бутилка алкохол, а между краката му — алуминиево кошче за отпадъци.

Мъжът се стресна от ярката бяла светлина и го погледна втренчено със сини, кървясали очи.

— Журналистиката е мъртва — каза той. — Аз съм мъртъв. Всичко е мъртво.

Слепешком затърси бутилката по бюрото.

— Седя тук... и се занимавам с тия проклети буламачи... Командван и хокан от невежества и неграмотни. Аз! Година след година.

Напипа бутилката и наля последните няколко капки.

— Най-големите буламачи на света — продължи той. — Триста и петдесет хиляди порции седмично. Попара от лъжи, гарантирано безвкусна. Година след година.

Целият трепереше и трябваше да стисне чашата с две ръце, за да я приближи до устата си.

— Но сега вече край.

Взе от масата някакво писмо и го размаха.

— Прочетете това тук. Обърнете внимание на последното изречение.

Инспектор Йенсен взе листа. Съобщения от главния редактор:

„Репортажът ти за сватбата в двореца е некомпетентен, лошо написан и пълен с грешки. Дописката за самоубийствата в брой осми е скандална. Принуден съм да докладвам на най-високо място“.

— Естествено, той сам прочете всичко, преди да отиде за набор. Както и проклетата дописка. Но за това нищо не казва. Нещастникът трепери за собствената си кожа.

Мъжът погледна Йенсен с новопробуден интерес.

— А вие кой сте? Някой нов директор? Добре ще се чувствуваш, момчето ми. Тук главни редактори са наконтени селски ратаи — направо от някое торище. И, разбира се, бивши селски повлекани, от които някой е имал късмета да се отърве.

Йенсен извади синия пропуск. Мъжът на стола не го и погледна. Каза:

— Журналист съм от тридесет години. Пред очите ми се извърши това духовно разложение. Задушаването на интелектуалното. Най-бавното изтезание на света. Някога имах амбиции. Това беше грешка. Продължавам да имам амбиции — по малко, съвсем по мъничко. Това също е грешка. Аз мога да пиша. Това е грешка. Затова ме мразят. Но такива като мен ще им трябват още известно време. Докато някой не изобрети машина, която да пише проклетите им мръсотии. Ненавиждат ме, защото не съм безпогрешна машина с ръчки и копчета, която да фабрикува гнусните им лъжи, шест страници в час — без печатни грешки, поправки и собствени мисли. А сега съм пиян. Ура, ура, ура!

Гледаше облещено, а зениците му изглеждаха съвсем малки.

— И тоя жалък нещастник виси като сварен макарон — махна неопределено към половия си орган, смъкна се съвсем в стола и промърмори: — Веднага щом ми изсъхнат панталоните, ще се опитам да се добера до в къщи.

Мъжът помълча малко. Дишаше нервно и задъхано. Сетне размаха дясната си ръка и се провикна:

— О, публико почтена! Играта ни приключи — обесен е героят — на себе си светът остава верен — не дава нищо даром — прошка няма. Знаете ли кой е написал това?

— Не — отвърна инспектор Йенсен.

Загаси светлината и напусна стаята.

На десетия етаж се прехвърли на открития асансьор и слезе с него чак до склада за хартия.

Нощното осветление, единични сини глобуси, разпръскваше слаба и трептяща светлина.

Йенсен застана съвършено неподвижен и почувствува тегнеция върху му натиск на огромното здание. Ротомашините бяха спрели и сред тишината колосалната маса и тежест на сградата сякаш нарастваха. Не чуваше вече стъпките на съгледвача си.

Изкачи се до партера. Фоайето беше празно и зачака. Изминаха точно три минути и от една странична врата излезе мъжът в сивия костюм и се отправи към портиерната.

— Един пиан седи в стая номер две хиляди сто четиридесет и три — съобщи инспектор Йенсен.

— Погрижихме се за него — отвърна му глухо мъжът в сивия костюм.

Инспектор Йенсен отвори вратата със своя ключ и излезе. Посрещна го студеният нощен въздух.

11

Когато се върна в шестнадесети полицейски участък, часът беше десет без пет. В дежурната нямаше нищо интересно и той слезе долу в ареста, където през входа откъм двора тъкмо вкарваха две млади жени. Изчака, докато предадоха документите си за самоличност, обувките, връхните дрехи и ръчните си чанти на контролната маса. Едната ругаеше и заплю регистратора в лицето. Полицаят, който я беше задържал, се прозя и изви китката ѝ, поглеждайки уморено ръчния си часовник. Другата арестантка стоеше кротко с отпусната глава и увиснали ръце. През цялото време плачеше, мрънкаше и подсмърчаше. Думите бяха познатите стари: „не, не“ и „не искам“.

Отведоха ги две жени в гумени ботуши и светлозелени мушамени престилки. Скоро след това откъм стаята за обиск се чува викове и плач. Женският персонал беше по-енергичен и по-издръжлив от мъжкия.

Йенсен отиде до контролната маса и прегледа списъка на задържаните през последните часове. Нямаше арест в издателството или донесение оттам.

Не хапна нищо на път за в къщи. Не беше особено гладен и вече не усещаше спазмите под лъжичката. Въпреки че в колата бе топло и уютно, целият трепереше като от студ и му беше трудно да успокои ръцете си върху кормилото.

Съблече се веднага и си легна. След като полежа около час в тъмното, стана и взе бутилката. След малко престана да трепери, но и когато заспиваше, все още му беше студено.

Третият ден бе отминал. Оставаха му още четири.

12

Утрото беше студено и ясно. Тънък пласт сняг, навалял през нощта, покриваше тревните площи между блоковете, а бетонът на автострадата бе хванал ледена кора.

Инспектор Йенсен стана рано и въпреки задръстванията и хлъзгавия път пристигна навреме в кабинета си. Гърлото му бе пресъхнало, усещаше неприятен, блудкав вкус, макар че сутринта изми зъбите и жабури устата си. Прати да му донесат от бюфета бутилка минерална вода и започна да преглежда книжата на бюрото. Рапорт от криминално-техническия отдел нямаше, а останалите изглеждаха безинтересни. Полицаят в пощата явно бе стигнал до задънена улица. Йенсен изчете внимателно лаконичния му отчет, масажирайки с върховете на пръстите слепоочията си, и набра номера на централната пощенска станция. Дълго чака полицаят да се обади.

— Тук Йенсен.

— Слушам, инспекторе!

— С какво се занимавате?

— Разпитвам сортировачите. Ще ми отнеме много време.

— Колко по-точно?

— Два дни още. Може би три.

— Считате ли, че това ще даде някакъв резултат?

— Едва ли. Има много писма с адреси от вестникарски изрезки.

Прегледах вече над сто. Повечето дори не са анонимни. Във всеки случай доста хора правят така.

— Защо?

— Един вид шега, предполагам. Единствено раздавачът си спомня нашето писмо.

— Имате ли копие от него?

— Не, инспекторе. Но имам плика с адреса.

— Това знам. Избягвайте излишни обяснения.

— Слушам, инспекторе.

— Прекратете търсенето. Идете в криминално-техническия отдел, поръчайте фотокопие на текста и разберете от кое или от кои списания са взети буквите. Разбрано?

— Разбрано.

Инспектор Йенсен затвори телефона. Долу под прозореца санитарната група подрънкваше с кофи и лопати.

Сключи ръце и зачака.

Стоя така три часа и двадесет минути, когато телефонът извъня.

— Идентифицирахме хартия — съобщи лаборантът.

— Е, и?

— Хартия за документи с качествена характеристика КБ-3. Произвежда се в една от фабриките, собственост на самия концерн. — За момент настъпи мълчание. После мъжът продължи: — Само по себе си не е толкова странно. В техни ръце е всъщност цялата хартиена индустрия.

— Докладвайте по същество — прекъсна го инспектор Пенсен.

— Фабриката се намира само на четиридесет километра северно от града. Пратихме човек. Говорих с него преди пет минути.

— Е, и?

— Произвеждат този вид приблизително от година. Предназначен е главно за износ, но малки партии са постъпили в така наречената печатница за граждански услуги — също собственост на концерна. Доставена е била в два различни формата. Доколкото разбирам, интерес за нас може да представлява само големият формат. Ние си свършихме работата. Останалото е по вашата част. Изпратил съм куриер с поименен списък и всички адреси. Трябва да го получите след десетина минути.

Йенсен не отговори.

— Това е всичко — заключи лаборантът.

Мъжът сякаш се колебаеше нещо. След кратка пауза на двоумение попита:

— Инспекторе, кажете...?

— Да.

— Това, вчера... Имам пред вид наказанието за служебна небрежност. Остава ли в сила?

— Разбира се — отсече инспектор Йенсен.

Десет минути по-късно влезе полицейски куриер с писмените данни.

След като ги изчете, Йенсен стана и заразглежда голямата карта на стената. После облече връхната си дреха и се отправи към колата.

Докато чакаше завеждащия печатницата, инспектор Йенсен наблюдаваше през стъклените стени на канцеларията как служители в бели и сиви престилки сноват нагоре-надолу зад дългите платове. Някъде отзад долиташе шумът от машините за набор и от печатарските преси.

На едната стена на канцеларията, окачени на метални куки, висяха влажни коректурни отпечатъци. Текстовете, набрани с голям, черен шрифт, възхваляваха списанията на издателството. Един от тях съобщаваше, че някакво списание излизало тази седмица с приложение-плакат: шестнадесетгодишен телевизионен артист в естествения му ръст. Приложението, осъществено с „блестящ многоцветен печат“, било „неотразимо красиво“. Обществеността се призоваваше да купи изданието веднага, преди то да се е изчерпало.

— Поели сме част от рекламата на издателството — поясни завеждащият. — Онова там са обяви за вестниците. Фина работа, но са скъпи. Една-единствена струва пет пъти повече, отколкото вие или аз получаваме годишно.

Инспектор Йенсен не отговори нищо.

— Но това естествено не е от голямо значение за този, който притежава всичко — и седмичните списания, и ежедневниците, и печатниците, и хартията, на която печатат — подхвърли завеждащият и заключи: — Фина работа все пак.

Извърна се леко и глътна някакво хапче.

— Напълно сте прав. На тази хартия сме печатали две неща. Горедолу преди година. Страшно фини и те. В малък тираж. От всяко само към хиляда екземпляра. Едното — пощенска хартия лично за шефа, другото — нещо като диплом.

— За издателството?

— Да, разбира се. Тук някъде трябва да имаме пробни екземпляри. Можете да ги видите.

Разрови из папките си.

— Да, ето ги. Заповядайте.

Листовете за кореспонденцията на шефа бяха с доста малък формат, а елегантният дискретен сив монограм в горния десен ъгъл сякаш демонстрираше скромност и изискан вкус. Инспектор Йенсен веднага прецени, че са значително по-малки от анонимното писмо, но все пак премери. Извади рапорта от лабораторията и сравни. Цифрите не съвпадаха.

Втората мостра беше почти квадратна — четири подшити страници. Първите две празни, а на третата — текст, печатан със златен шрифт, големи готически букви със заврънкулки. Той гласеше:

„ЗА ПЛОДОТВОРНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПРЕЗ
ИЗМИНАЛИТЕ ГОДИНИ В СЛУЖБА НА КУЛТУРАТА,
ЕДИНСТВОТО И СГОВОРА, С ЧУВСТВО НА ДЪЛБОКА
БЛАГОДАРНОСТ“

— Фино, нали?

— А какво е предназначението?

— Знам ли. Някаква грамота. Някой се подписва. След това ги раздават. За това ще да са.

Инспектор Йенсен взе линейката и премери дължина и ширина на страниците. Извади листчето от джоба си и сравни размерите. Съвпадаха.

— Имате ли на склад този тип хартия?

— Не, тя е специална. Много скъпа между другото. А онова, което е останало след отпечатването, сигурно отдавна е претопено.

— Ще взема този екземпляр.

— Само един имаме — за архива — поясни завеждащият.

— Добре, добре — каза инспектор Йенсен.

Завеждащият беше шестдесетгодишен мъж със сбръчкано лице и тъжен поглед. Лъхаше на алкохол, печатарско мастило и таблетки за гърло — не каза нищо друго, дори довиждане.

Инспектор Йенсен нави грамотата на руло и си тръгна.

14

Кабинетът на завеждащия „Личен състав“ се намираше на деветнадесетия етаж. Мъжът зад бюрото беше пълен и набит, с жабешко лице. Не владееше усмивката си тъй добре както директорът на издателството. Тя излизаше само разкривена и зла.

— Смъртни случаи? — възкликна той. — Да, разбира се, имахме някой и друг скок.

— Скок ли?

— Да, самоубийства. Стават, нали... по малко навсякъде.

Забележката беше правилна. През изтеклата година в централните части на града двама пешеходци загинаха от падащи човешки тела. Други пострадаха сериозно. Високото строителство имаше своите недостатъци.

— А иначе?

— През последните години в сградата са починали малко хора — винаги от естествена смърт или при злополуки. Ще наредя да изпратят списък от секретариата.

— Благодаря.

Директорът на „Личен състав“ наистина се стараяше. Успя да пооправи донякъде усмивката си и запита:

— Нещо друго, с което да ви бъда полезен?

— Да — възползува се инспектор Йенсен и разгърна грамотата.
— Какво е това?

Мъжът изглеждаше малко изненадан.

— Поздравителен адрес от концерна или по-скоро прощално писмо, предназначено за ония, които прекратяват своята служба тук. Много скъпо изпълнение, но смисълът е старите ни служители да отнесат със себе си един красив спомен. За такова нещо не се жалят средства. Така постъпва ръководството на издателството — в този, както и в много други случаи.

— И се раздава на всички, които напускат?

Мъжът поклати глава.

— Не, не, разбира се, че не. Скъпичко би ни излязло. Това е почетно отличие, присъжда се преди всичко на ръководни лица или сътрудници, ползващи се със специално доверие. Отличените задължително трябва да са се справяли добре със службата си и да са се проявявали като достойни представители на концерна винаги и при всякакви обстоятелства.

— Колко такива сте раздали?

— Много малко. Точно този образец е сравнително нов. Използуваме го не повече от половин година насам.

— Къде се съхраняват грамотите?

— При моята секретарка.

— Лесен ли е достъпът до тях?

Директорът на „Личен състав“ натисна едно копче на вътрешния телефон. В стаята влезе млада жена.

— Формулярите ПР-8 лесно ли са достъпни за външни лица?

Жената се стресна.

— Не, абсолютно не. Те се намират в големия стоманен сейф. Заклучвам го всеки път, когато напускам стаята.

Отпрати я навън с махване на ръка и каза:

— Момичето е благонадеждно и много старателно. Иначе не би било тук.

— Необходим ми е списък на лицата, получили грамота от този образец.

— Разбира се. Ще го имате.

Последва дълга пауза на мълчание. Седяха в очакване на списъка. Най-накрая инспектор Йенсен наруши тишината:

— Какви са вашите основни служебни задължения?

— Назначавам редакционен и административен персонал. Гледам да се прави всичко възможно за благото на служителите и... — Направи кратка пауза, широка усмивка разтегна жабешката му уста. Усмивката, жестоко студена, изглеждаше този път съвсем естествена. — И освобождавам издателството от ония, които злоупотребяват с нашето доверие — допълни той. — Заемам се и с ония, които са нехайни към себе си. — След няколко секунди добави: — Да, да, това става, разбира се, само в случай на крайна необходимост и под най-хуманни форми, както и всичко останало тук.

В стаята отново настъпи мълчание. Инспектор Йенсен седеше неподвижно, заслушан в пулсиращия ритъм на Сградата.

Секретарката влезе със списъка в два екземпляра. Съдържаше дванадесет имена.

Директорът на „Личен състав“ ги изчете.

— Двама от тях успяха дори да умрат, след като се пенсионираха — каза той. — А един се пресели в чужбина, знам това със сигурност.

Взе от горния джоб на самото автоматичната си писалка и направи малки, изящни отметки пред три от имената. След това предаде двата листа на посетителя.

Инспектор Йенсен погледна бегло списъка. Срещу всяко име стоеше годината на раждането и някои кратки сведения, например „предсрочно пенсиониране“ или „напуснал по собствено желание“. Сгъна внимателно листа и го прибра в джоба си.

Преди да си тръгне, размениха още няколко реплики.

— Мога ли да попитам какво е предизвикало вашия интерес точно към този детайл?

— Служебна задача, която нямам право да коментирам.

— Да не би някоя от прощалните ни грамоти да е попаднала не където трябва?

— Не вярвам.

В асансьора, който инспектор Йенсен взе надолу, имаше вече двама мъже. Бяха доста млади, пушеха цигари и говореха за времето. Служеха си с жаргон, стегнат и насечен, явно изтъкан от ключови думи. За страничен човек не бе лесно да ги разбере.

Когато асансьорът спря на осемнадесетия етаж, вътре влезе шефът. Кимна разсеяно и застана с лице към стената. Двата журналисти угасиха цигарите и свалиха шапки.

— Представи си само, вече вали сняг! — прошепна единият.

— Толкова ми е жал за малките цветенца — обади се шефът със своя красив, плътен глас.

Каза го, без да хвърля поглед към говорещия. Стоеше неподвижен, с лице, обърнато към алуминиевата стена. Нищо повече не се чу по пътя надолу.

От фойето инспектор Йенсен позвъни на телефона в лабораторията.

— Е?

— Оказахте се прав. Има следи от златен прах. В лепилото под буквите. Странно, че не сме го забелязали.

— Така ли?

— Издирете адреса на този човек. Спешно е.

Началникът на цивилния патрул чукна токове и излезе.

Инспектор Йенсен разглеждаше списъка на бюрото пред него. Дръпна едно от чекмеджетата, извади линейка и задраска три от имената с фини, прави черти. След това номерира останалите от едно до девет, погледна часовника си и с красив почерк изписа най-отгоре на листа: „Четвъртък, 16 часа и 25 минути.“

Взе нов бележник, отгърна първата страница и написа: „Номер 1, бивш директор по разпространението, 48-годишен, женен, пенсиониран предсрочно поради заболяване.“

Две минути по-късно дойде началникът на цивилния патрул с адреса. Йенсен го записа, затвори бележника, прибра го във вътрешния си джоб и стана.

— Набавете сведения за останалите — разпореди се той. — Щом се върна, да са готови.

Пресече градския център от административни сгради и универсални магазини, мина покрай Дома на профсъюзите и се вля в потока, устремен на запад. Автомобилите се движеха бързо по широката права автострада, която прорязваше индустриалните райони и обширните предградия с хиляди блокове; подредени в еднообразни редове, където хората се прибираха само за спане.

В ясната светлина на залязващото слънце добре видя пласта сивкав смог. Дебел около петнадесет метра, той се стелеше като отровна димна завеса над града.

Преди няколко часа бе изпил две чаши чай и изял четири сухара. Сега отдясно под лъжичката се обаждаше мъчителната и пиеща болка, като че ли свредел на бавни обороти се впиваше в меката тъкан. И въпреки болките продължаваше да изпитва глад.

Няколко мили по-нататък започнаха по-стари и западнали блокове. Издигаха се като стълбове сред неподдържаната, диво избуяла растителност. От грапавите, разпадащи се бетонни панели се къртеха

големи части от мазилката, много прозорци бяха с разбити стъкла. След като властите преди десет години успяха да се справят с жилищната криза благодарение на серийното типово строителство на високи блокове с еднакви стандартни апартаменти, много от по-старите жилищни райони се обезлюдиха. В повечето такива предградия сега се обитаваше едва една трета от жилищата. Останалите стояха празни и разнебитени. Сградите вече не бяха рентабилни и никой не се грижеше да ги ремонтира или поддържа. Освен това блоковете бяха лошо построени и бързо се рушаха. Голяма част от фирмите бяха фалирали и закрити или чисто и просто изоставени от собствениците и тъй като се смяташе, че всеки трябва да има собствена кола, не съществуваха вече общински или държавни транспортни средства, които да обслужват тези жилищни райони.

В буренясалия храсталак около блоковете се търкаляха останки от катастрофирали автомобили и пластмасови опаковки, които не подлежах на унищожение. Министерството на социалните грижи разчиташе, че с течение на времето блоковете ще опустеят напълно и ще се срутят от само себе си, като по този начин районите автоматично и без излишни разходи се превърнат в буница.

Йенсен слезе от автострадата и пое по един мост, който го изведе на дълъг остров, заглушен от широколистни дървета, а сред тях плувни басейни, площадки за тенис, алеи за езда и кацнали покрай бреговете бели вили. Постепенно намали скорост и зави наляво, мина покрай няколко високи порти от ковано желязо, стигна до една къща и спря.

Вилата беше голяма и скъпа. Добре излъсканите стъклени фасади подсилваха впечатлението за разкош. До входа стряха три коли, едната от тях голяма и сребристосива, чуждестранна марка последен модел.

Инспектор Йенсен изкачи стъпалата и когато мина покрай фотоклетката, отвътре се чу звън на камбанка. Млада жена в черна рокля и бяло колосано боне отвори веднага вратата, помоли го да почака и изчезна вътре. Антрето и това, което можеше да се види от вратата, говореше за модерно и безлично обзавеждане. Същата хладна елегантност както на директорските етажи в сградата на издателството.

На един тръбен фотьойл седеше юноша на около деветнадесет години, изтегнал крака и апатично загледан пред себе си.

Човекът, заради когото бе дошъл инспектор Йенсен, се оказа загорял от слънцето синеок мъж с врат на бик, с начална степен на затлъстяване и надменно лице. Облечен в спортни панталони, той носеше сандали и елегантен къс халат от някаква мъхеста материя.

— За какво става дума? — сопна се той. — Държа веднага да ви предупредя — времето ми е крайно ограничено.

Като направи крачка навътре, Йенсен показа служебния си знак.

— Йенсен — представи се той, — инспектор от шестнадесети участък. Водя разследване, което засяга вашата предишна длъжност и месторабота.

Изречението и стойката на мъжа се промениха. Неспokoйно пристъпи от крак на крак и сякаш целият се сгърчи. Погледът му издаваше уплаха и неспокойствие.

— За бога — промълви той, — не тук. Не тук, пред... Влезте в моя... или в библиотеката... да, по-добре в библиотеката.

Направи неуверен жест, като че търсеше нещо, за да отклони вниманието, и каза:

— Това е синът ми.

Младият мъж във фотойола ги погледна отегчено.

— Няма ли да поизлезеш, за да изпробваш новата си кола? — попита мъжът в домашния халат.

— Защо?

— Е, момичета и въобще...

— Уф — изпъшка младежът и отново премрежи поглед.

— Не я разбирам днешната младеж — въздъхна мъжът със смутена усмивка.

Инспектор Йенсен не отговори и усмивката веднага изчезна.

В библиотеката — голяма, светла стая с няколко шкафа и ниски канапета, нямаше никакви книги. На масата лежах списания.

Мъжът в домашния халат затвори внимателно вратата и хвърли умолителен поглед на посетителя, чието лице оставаше невъзмутимо и сериозно. После нервно потръпна и отиде до един шкаф, извади водна чаша, напълни я почти догоре с алкохол и на един дъх я изпразни. След това отново си наля, погледна пак инспектор Йенсен и замънка:

— Да, сега наистина няма значение. Вие самият, разбира се, не искате... не, естествено, че не... извинете... Може би разбирате — шокът.

Мъжът се свлече на едно от канапетата. Йенсен остана прав. Извади бележника си. Лицето на другия вече лъщеше от пот. Бършеше го непрекъснато със сгъната носна кърпа.

— Боже господи — занарежда той, — знаех си аз. Винаги съм знаел. Гадовете ще ми забият ножа веднага щом изборите минат. — Но аз ще окажа съпротива — наостри се той. — Те, разбира се, всичко ще ми отнемат. Но аз доста знам, знам това-онова, което те и не...

Йенсен го гледаше, без да отмества погледа си.

— Има едно-друго — продължи мъжът, — има цифри, които много трудно ще обяснят. Знаете ли какви суми декларират пред данъчните власти? Знаете ли какви заплати получават данъчните им експерти? Знаете ли всъщност къде са назначени техните данъчни експерти?

Прокара нервно ръка по рядката си коса и отчаяно пророни:

— Да, да, простете... аз, разбира се, не мисля, че... положението ми едва ли може да се влоши, но...

Гласът му внезапно прозвуча твърдо:

— Впрочем точно тук ли трябва да се провежда разпитът — в моя дом? Нали знаете вече всичко? Защо стоите така? Защо не седнете?

Инспектор Йенсен остана прав. Продължаваше да мълчи. Мъжът пресуши чашата и я отблъсна със замах. Ръцете му трепереха.

— Да, да, хайде започвайте — каза той безпомощно. — Та да се свърши веднъж. Да се махаме оттук.

Надигна се и отиде отново до шкафа, въртеше неуверено чашата и запушалката на бутилката.

Инспектор Йенсен разгърна бележника и извади писалката.

— Кога напуснахте работа? — попита той.

— През есента. Десети септември. Никога няма да забравя този ден. Нито предхождащите го седмици. Те бяха ужасни, ужасни, като този ден — днешния.

— Вие се пенсионирахте предсрочно?

— Естествено. Те ме принудиха. От чисто доброжелателство, разбира се. Дори получих медицинско свидетелство. За всичко се погрижиха. Порок на сърцето — решиха те, порок на сърцето звучало добре. Аз, разбира се, бях свършено здрав.

— А размерът на пенсията?

— Пълната заплата. Оттогава редовно я получавам. Боже мой, та това за тях беше смешно ниска сума в сравнение с онова, което плащат на данъчните си експерти. Освен това могат да прекратят изплащането, когато поискат, нали подписах документите.

— Какви документи?

— Изложението, както го нарекоха. Признанието, нали сте го чели? И отказа от недвижимото имущество тук, от моите доходи. Трябвало им само проформа, уверявах ме, че нямало да се възползват от него — освен в случай на необходимост. Да, никога не съм си правил никакви илюзии, но не предполагах, че тъй скоро ще се окаже необходима. Дълго време се опитвах да се самоуспокоявам, че те няма да направят донесение, че не ще посмеят да поемат скандала и целия шум, свързан с един открит съдебен процес. Та нали ме държаха и без това в ръцете си, това тук — той посочи с ръка наоколо — компенсира техните загуби, макар че сумата изглежда голяма.

— Колко?

— Почти един милион. Кажете, защо ме измъчвате да повтарям всичко? Устно... и тук... тук — у дома?

— Всичко в брой ли беше?

— Не, някъде около половината. И то разхвърляно на много години. Останалото...

— Да?

— Останалото беше материал, предимно строителен материал, превоз, работна ръка, хартия, пликове. Тоя мерзавец приспадна всичко, мисля, даже и кламери, ластичета и лепило.

— Кой?

— Тоя мръсник, който правеше проверката. Тяхното протеже, тоя копой, директорът на издателството. Самите тях не съм ги виждал нито веднъж. Не желаели да си мърсят ръцете с подобно нещо. И никой не бивало да узнае за случилото се. Щяло да нанесе на концерна непоправима вреда. Нали предстояха избори. Опасявах се, че ще изчакат само да свършат. Така си и знаех.

Той непрестанно триеше лицето си с носната кърпа, вече посивяла и мокра.

— Какво... какво възнамерявате да правите с мен?

— Когато напуснахте, не получихте ли нещо като грамота, прощално писмо?

Мъжът в домашния халат потрепери.

— Да, получих — отвърна глухо той.

— Покажете го, ако обичате.

— Сега?

— Да, веднага.

Мъжът се вдигна несигурно, олюля се, опита се да придаде нормален израз на лицето си и излезе от стаята. Няколко минути покъсно се върна с грамотата, поставена в широка златна рамка със стъкло. Текстът беше подписан от шефа и от издателя.

— Имаше още две страници, нещо като форзац без текст. Какво направихте с тях?

Мъжът погледна объркано Йенсен.

— Не знам. Сигурно съм ги хвърлил. Струва ми се, че ги отрязвах, преди да отида в магазина за рамки.

— Не си спомняте добре?

— Не, но сигурно съм ги хвърлил. Спомням си, че ги отрязвах.

— С ножица?

— Да, в това вече съм сигурен.

Втренчи се в грамотата и я раздруса.

— Каква измама — промълви той. — Какво лицемерие, каква гнусна лъжа.

— Да — каза инспектор Йенсен, затвори бележника, прибра го в джоба си и стана.

— Довиждане.

Мъжът го погледна с недоумение.

— Кога... кога ще се върнете?

— Не знам — отвърна инспектор Йенсен.

В хола юношата седеше все още в същата поза, но сега се бе заел да чете със слаб проблясък на интерес хороскопа от едно списание.

Вече беше нощ, когато инспектор Йенсен пое обратния път. В западналите замрели предградия блоковете се изправяха сред гъсталака като върволици черни призраци.

Отправи се право към къщи, без да се отбива в кабинета си. По пътя се спря край един снекбар. Макар добре да съзнаваше какви ще са последиците, изяде три сандвича и изпи две чаши черно кафе.

Четвъртият ден бе отминал.

16

Когато телефонът иззвъня, инспектор Йенсен още не бе успял да се облече. Беше седем без пет сутринта и той стоеше пред огледалото в банята и се бръснеше. През нощта го мъчиха жестоки колики; сега болката поутихна, но мястото под лъжичката оставаше болезнено парещо.

Знаеше, че ще е нещо служебно, защото никога не използваше телефона за лични разговори, нито пък позволяваше други да правят това.

— Йенсен — долетя до него гласът на шефа на полицията, — какво става с вас, за бога?

— Имаме още три дни на разположение.

— Нямах пред вид точно това.

— Едва съм започнал разпитите.

— Нямам пред вид срока, Йенсен.

Нямаше какво да отговори на това. Шефът на полицията се прокашля дрезгаво.

— Нещата вече са ясни. Толкова по-добре за вас и за мен.

— Ясни?

— Да, те успели сами да разкрият виновника.

— Кои?

— Персоналът на концерна. Както и предположихме в началото, касае се за неуместна шега. Техен служител, журналист в едно от списанията. Млад мъж, очевидно бохем от класа, с твърде причудливи идеи, но иначе дълбоко в себе си добро момче. Изглежда, са го подозирали още от самото начало, макар че не се погрижиха да ни съобщят.

— Разбирам.

— Предполагам, че не са искали да отправят неоснователни подозрения.

— Разбирам.

— Както и да е, нещата са ясни. Няма да го привлекат под отговорност и прекратяват съдебното дирене. Поемат загубата и снизходително прощават. Единственото, което трябва да направите, е да вземете неговите показания. След това можете да приключите случая.

— Разбирам.

— Пред мен са името и адресът на човека, имате ли нещо за писане?

Инспектор Йенсен записва данните на обратната страна на малко бяло картонче.

— Ще бъде най-добре за всички заинтересовани, ако отидете колкото се може по-бързо. Да ликвидираме случая.

— Да.

— Приключете следствието както си му е редът и направете копия. В случай че поискат да се запознаят с разследването.

— Разбирам.

— Йенсен? Нямате основание да унивате. Всичко е съвсем в реда на нещата. Служителите на концерна имаха естествено по-големи възможности да изяснят бързо случая. Познаването на персонала и вътрешните отношения им даде голямо преимущество.

Инспектор Йенсен не възрази нищо. Шефът на полицията дишаше тежко и неравно.

— Има и нещо друго — продължи той.

— Да.

— Обърнах ви внимание още в началото да се насочите изцяло върху разследването на анонимното писмо, нали така?

— Да, така е.

— Това означава също, че не е необходимо или задължително да обръщате внимание на други обстоятелства, възникнали във връзка със следствието. От момента, в който потвърдите и снемете показанията на тоя млад шегобиец, преустановявате делото. След това спокойно можете да забравите всичко. Разбрано?

— Разбрано.

— Мисля, че това е най-благоприятното за всички заинтересовани... и както казах, най-вече за вас и за мен.

— Разбирам.

— Добре. Дочуваме.

Инспектор Йенсен се върна в банята и се дообърсна. После се облече, изпи чаша гореща вода с мед и прочете сутрешния вестник — всичко това, без да бърза.

Макар движението да не беше така натоварено както обикновено, караше с умерена скорост по автострадата и когато паркира пред участъка, часът бе вече девет и половина.

Поседя малко на бюрото, без да погледне рапортите или списъка с адресите. После се свърза с началника на цивилния патрул, повика го и му връчи бялото картонче.

— Искам сведения за въпросното лице. Всичко, до което можете да се доберете. Спешно, е.

Дълго стоя до прозореца и гледа санитарната дружина, която още не бе успяла да довърши дезинфекцирането, когато двама полицаи в зелени униформи довякоха първия за деня мъртвопиян алкохолик. След известно време позвъни човекът, който преди се занимаваше с разследването в пощата.

— Къде се намирате?

— В централния архив на периодичните издания. — Стигнахте ли до някакви резултати?

— Не още. Да продължавам ли?

— Да — нареди инспектор Йенсен.

Началникът на цивилния патрул се върна цял час по-късно.

— Е?

— Двадесет и шест годишен. Син на известен бизнесмен. Семейството минава за богато. Работи от време на време като журналист в седмичните списания. Добро образование. Неженен. Считат го за протеже на шефовете, очевидно благодарение на семейните връзки. Характер...

Полицаят смръщи чело и се вгледа в листа, като че му беше трудно да разчете собствения си почерк.

— Лабилен, спонтанен, обаятелен, с чувство за хумор. Склонен към драстични шегички. Неуравновесен, не дотам благонадежден, бързо се уморява. Седем пъти прибиран за пиянство, два пъти в клиника за лечение на алкохолици.

— Някакъв неудачник — не се сдържа началникът на цивилния патрул.

— Достатъчно — прекъсна го инспектор Йенсен.

В дванадесет и половина нареди да му донесат обяд от бюфета: две рохко сварени яйца, чаша чай и три пшеничени сухара.

Щом се нахрани, стана, сложи си шапката и палтото, слезе при колата и подкара на юг.

Откри посочения адрес, втория етаж в обикновен блок с апартаменти под наем, но никой не се отзова на позвъняването му. Вслуша се и му се стори, че долавя отвътре неясна музика. Почака минута-две и натисна бравата. Вратата се отвори и той влезе.

Стандартен апартамент с вестибюл, кухня и две стаи. Стените в първата стая бяха голи, а прозорците — без пердета. Насред стаята стоеше дървен стол, а на пода встрани от него се търкаляше празна бутилка от коняк. На стола седеше гол мъж и свиреше на китара.

Обърна глава и погледна влезлия, но не спря да свири и не каза нищо.

Инспектор Йенсен влезе в другата стая. Там също нямаше мебели, нито килими или пердета, но на пода се търкаляха няколко бутилки и купчина дрехи. На един дюшек в ъгъла спеше жена, омотана в чаршафи и одеяла, заровила глава във възглавницата. Едната ѝ ръка провиснала на пода, близо до нея имаше цигари, кафява платнена торба и пепелник.

Въздухът беше тежък и спарен, миришеше на алкохол, цигарен дим и голи човешки тела. Инспектор Йенсен отвори прозореца.

Жената повдигна глава от възглавницата и го загледа с недоумение.

— Кой сте вие, по дяволите? — каза тя. — Какво търсите тук?

— Това е детективът, когото чакахме цял ден, скъпа — провикна се китаристът от другата стая. — Великият детектив, дошъл да ни разкрие.

— Върви по дяволите — промърмори жената и главата ѝ потъна обратно във възглавницата.

Йенсен се приближи до дюшека.

— Документите ви за самоличност — каза той.

— Върви по дяволите — повтори сънливо и сподавено тя.

Той се наведе, отвори чантата и намери след кратко търсене документа. Прегледа бегло личните данни. Деветнадесетгодишна. В горния десен край имаше два червени печата, съвсем отчетливи, въпреки че някои бе опитвал да ги заличи. Те означаваха два ареста за

злоупотреба с алкохол. Трети би означавало незабавно изпращане в клиника за лечение на алкохолици.

Инспектор Йенсен излезе от апартамента. На вратата спря и се обърна към китариста:

— Връщам се след пет минути. Дотогава да сте облечени.

Слезе до колата и повика по радиотелефона един от обикалящите специални автобуси. След три минути пристигнаха двама патрулни полицаи, които последваха Йенсен в апартамента. Китаристът си беше сложил риза и панталон и пушеше, седнал на перваза на прозореца. Жената продължаваше да спи.

Един от полицаите извади контролния балон, повдигна главата ѝ от възглавницата и напъха мундщука между устните.

— Духнете — подкани я той.

Кристалите в гумения балон се оцветиха в зелено.

— Обличайте се — нареди полицаят.

Жената се разбуди веднага. Скочи и с треперещи пръсти придърпа чаршафа над гърдите си.

— Не — извика тя. — Не, нямате право. Нищо не съм направила. Аз живея тук. Нямате право. Не, не, за бога, недейте.

— Обличайте се — повтори полицаят с балона и с крак избута дрехите към нея.

— Не, не искам! — изкрещя тя и запрати дрехите на другия край на стаята.

— Загърнете я в одеялото — нареди инспектор Йенсен. — Нямаме време.

Тя се вторачи в него диво, с ням ужас. Дясната половина на лицето ѝ беше на червени резки от възглавницата, тъмната късо подстригана коса разчорлена, на сплъстени кичури.

Инспектор Йенсен отиде в другата стая. Мъжът седеше още на прозореца. Жената плачеше, виеше истерично и, изглежда, се съпротивляваше, но това не продължи особено дълго. За по-малко от две минути полицаите се справиха с нея и я откараха. Йенсен засече времето по ръчния си часовник.

— Наистина ли беше необходимо това? — обади се мъжът от перваза на прозореца.

Гласът му прозвуча приятно, но несигурно, а ръцете му трепереха.

— Значи, вие сте изпратили писмото? — започна инспектор Йенсен.

— Да, признавам. Вече го заявих, по дяволите.

— Кога го изпратихте?

— В неделя.

— По кое време?

— Вечерта. Не си спомням точно часа.

— Преди или след девет?

— Струва ми се, че след. Не си спомням точно в колко, нали ви казвам.

— Къде подготвихте писмото?

— В къщи.

— Тук?

— Не, при родителите си.

— Каква хартия използвахте?

— Обикновена бяла хартия.

Беше си възвърнал донякъде увереността и студено погледна Йенсен.

— Хартия за пишеща машина?

— Не, по-хубава. Парче от някаква грамота.

— Откъде взехте тази хартия?

— От издателството, търкаляше се там. Онези, които напускат, или ги уволняват, обикновено получават такива грамоти. Да я опиша ли?

— Няма нужда. Къде я намерихте?

— В издателството — казах ви.

— Уточнете.

— Просто се търкаляше захвърлена. Някои я е взел за мостра или нещо подобно.

— На маса ли я намерихте?

— Струва ми се, да.

Той като че се замисли.

— Май на някаква етажерка.

— Кога стана това?

— О, преди няколко месеца. Ако щете ми вярвайте, но не си спомням съвсем точно. Не, наистина не си спомням, но не ще да е било тази година.

— И така, вие я взехте?

— Да.

— На шега?

— По-скоро, за да я използвам за някой кодош по-нататък.

— Кодош?

— Шега де. Стар израз.

— Каква шега?

— О, такава грамота може да стане за много неща. Пишеш фалшиво име отдолу, залепваш една гола мадама отпред и я пращаш на някой идиот.

— Кога ви хрумна идеята с писмото?

— В неделя. Нямах какво да правя. И ми дойде наум да ги поуплаша малко, тия горе. Само на майтап, разбира се. Не предполагагах, че толкова ще се стреснат.

Ставаше все по-наперен и самоуверен. Но сега добави умоляващо:

— Откъде да знам, че ще се вдигне такъв адски шум. Не се и замислих.

— Какво лепило употребихте?

— Моето собствено. Съвсем обикновено лепило.

Инспектор Йенсен кимна.

— Покажете документа си за самоличност.

Мъжът веднага извади документа. Имаше шест червени печата, всички зачеркнати със синьо.

— Няма смисъл да ме прибирате за пиянство, три пъти съм бил.

Йенсен върна документа.

— За разлика от нея — каза мъжът и посочи с глава към другата стая. Впрочем вината е по-скоро ваша. Чакахме ви чак до среднощ, а какво да правиш толкова време? Не мога да седя спокойно. Горкото дете.

— Жената годеница ли ви е?

— Да, може да се каже.

— Тук ли живее?

— Да, предимно. Добра е, чудесно гадже, макар да изтощава. Малко старомодна. Порой от страсти. Стихия, ако разбирате какво имам пред вид, господин инспектор.

Йенсен кимна.

— Кажете впрочем, ако чичо... ако тези горе не бяха тъй любезни да оттеглят обвинението си, какво наказание щях да получа?

— Съдът щеше да реши — отвърна Йенсен и затвори бележника.

Мъжът извади цигара и я запали. Смъкна се от перваза и се подпря лениво на стената.

— По дяволите, как се държите — изруга той. — Слава богу, че съм роден с късмет.

Йенсен прибра в джоба бележника си и хвърли поглед към вратата.

— Преди да налепите буквите, разкъсахте листата, нали?

— Разбира се.

— Разкъсахте ги?

— Да.

— Не ги отрязахте? С ножица?

Мъжът подпря бързо главата си с ръка и заразтрива веждите си с пръсти, сбърчи чело. После погледна Йенсен.

— Всъщност, не съм съвсем сигурен — каза накрая.

— Опитайте да си спомните.

Пауза.

— Не, не помня.

— Къде пуснахте писмото?

— Тук. В града.

— Уточнете.

— В някоя пощенска кутия.

— Кажете точно къде се намира тази пощенска кутия.

— Действително не мога.

— Не знаете ли къде сте пуснали писмото?

— Нали ви казах — някъде в града. Но къде точно беше кутията, не помня.

— Не помните?

— Не, щеше да е абсурдно да си спомня. Градът е пълен с пощенски кутии, нали?

Йенсен не отговори.

— Не е ли така?

— Да, така е.

— Е, тогава какво?

— Но не може да не си спомняте поне в коя част на града сте го пуснали?

Йенсен безизразно гледаше през прозореца. Другият се опита да улови погледа му. След като не успя, обърна глава настрани и каза:

— Не, не помня. Има ли някакво значение?

— Къде живеят родителите ви?

— В източната част на града.

— Може би сте пуснали писмото някъде близо до тяхното жилище?

— Не знам, нали ви казвам. По дяволите, има ли значение?

— А може би сте го пуснали тук, в южната част?

— Да, дявол да го вземе. Не, впрочем не знам.

— Къде пуснахте писмото?

— Не знам, ви казвам, по дяволите — завика мъжът истерично.

Млъкна, дишайки запъхтяно. Каза след кратка пауза:

— Нея вечер карах из целия град.

— Сам?

— Да.

— И не знаете къде пуснахте писмото?

— Не, колко пъти да повтарям.

Той закрачи нагоре-надолу из стаята, бързо и припряно.

— Значи, не си спомняте?

— Не.

— Не знаете къде сте пуснали писмото?

— Не — изкрещя невъздържано младежът.

— Облечете се и елате с мен — каза инспектор Йенсен.

— Къде пък сега?

— В полицейското управление на шестнадесети участък.

— Не може ли да намина утре и да подпиша документите?

Имам... някои други неща за тая вечер.

— Не.

— А ако откажа?

— Нямате право. Вие сте арестуван.

— Арестуван? Какво, по дяволите, си мислете, проклет дюстабанлия? Те си оттеглиха обвинението, нали така? Арестуван? За какво?

— За даване на лъжливи показания.

В колата мълчаха и двамата. Арестуваният седеше на задната седалка и Йенсен можеше да го наблюдава в огледалото, почти без да отмества погледа си. Мъжът изглеждаше нервен. Мигаше непрестанно зад очилата, а когато мислеше, че не го наблюдават, гризеше ноктите си.

Йенсен вкара колата в двора и я паркира до входа на ареста. Мина заедно със задържания покрай контролната преграда, продължи надолу покрай килиите, където пияниците плачеха или седяха безутешно сгъшени зад блестящите железни решетки, и отключи една врата. Стаята бе ярко осветена. Таван, стени, под — всичко беше бяло, а в средата на стаята имаше пейка с бяла седалка от бакелит.

Мъжът се огледа, настръхнал и смутен, и седна на пейката. Инспектор Йенсен излезе и превъртя ключа отвън.

Горе в кабинета вдигна слушалката, набра три цифри и се разпореди:

— Пратете в единичната килия дежурен следовател. Лъжливо самопризнание, което трябва да се анулира. Спешно е.

След това извади от горния си джоб бяло картонче, сложи го на масата и нарисува съвсем мъничка петолъчка в горния ляв ъгъл. Бавно и старателно изпълни картончето с цял ред такива звезди. На следващия ред нарисува шестоъгълни — еднакви и много малки. След като запълни и най-долния ред, преброи всички звезди. Беше нарисувал 1242: 633 петолъчки и 609 шестоъгълни.

Мъчеха го киселини и спазми в корема, затова изпи чашка сода бикарбонат. Виковете и врявата, които долитаха от двора, говореха за насилствена разправа, но не си направи труд да иде до прозореца.

След четири часа и двадесет и пет минути телефонът иззвъня.

— Готово — каза следователят, провел разпит. — Не е той, но много трудно го изтръгнах.

— А протокола?

— Готов и подписан.

— Мотивите?

— Пари, както ми се струва. Той, разбира се, отказва все още да признае това.

— Пуснете го.

— Ще отиде ли делото в прокуратурата?

— Не.

— Да изкопча ли от него кой му е дал парите?

— Не.

— Лесно ще стане сега.

— Не — повтори инспектор Йенсен, — няма нужда.

Затвори слушалката, накъса картончето със звездичките и хвърли парченцата в кошчето. Взе списъка с деветте номерирани имена, отвори нова страница в бележника и написа: Номер 2 — 42-годишен, репортер, разведен, напуснал по собствено желание.

Инспектор Йенсен тръгна за в къщи и си легна, без да яде или пие каквото и да е. Много бе уморен и макар киселините да не го мъчеха вече, заспа много трудно.

Беше се изнизал и петият ден, без да се стигне до какъвто и да е резултат.

— Оказа се, че това все пак не е нашият човек — каза инспектор Йенсен.

— Не разбирам. Какво се случи? Та нали сам е признал?

— Признанието е било скалъпено.

— И той потвърди това?

— Да, по-късно.

— Следователно вие поддържате мнението, че човекът е признал престъпление, което не е извършил? Сигурен ли сте?

— Да.

— Изяснихте ли причината за неговото поведение?

— Не.

— Тази подробност няма ли да повлияе на по-нататъшната работа по разследването?

— Не непременно.

— Да, може би така е най-добре — пророни шефът на полицията. Сякаш говореше сам на себе си.

— Йенсен?

— Да.

— Положението ви в момента не е за завиждане. Доколкото разбирам, изискването да се залови престъпникът остава в сила. Разполагате само с два дни. Ще се справите ли?

— Не знам.

— Ако не успеете да заловите въпросното лице до понеделник, не отговарям за последиците. Всъщност аз не мога дори да ги предвидя. Необходимо ли е да подчертавам това?

— Не.

— Един провал може да предизвика неприятности и за мен самия.

— Разбирам.

— Естествено при този неочакван обрат е по-важно от всеки друг път разследването да се проведе по-нататък колкото може по-

дискретно.

— Разбирам.

— Осланям се на вашата съобразителност. Желая ви успех.

Шефът на полицията се обади по същото време както предния ден, но когато телефонът иззвъня, инспектор Йенсен бе вече на вратата. Макар да бе спал през нощта само два часа, той се чувствуваше бодър и сравнително отпочинал. При все това водата с мед не заглуши глада му и спазмите под лъжичката не отслабнаха.

— Трябва в най-скоро време да хапна готвено. Утре или най-късно вдругиден — каза си той, слизайки надолу по стълбите. Изключително рядко му се случваше да си говори сам.

Слаб дъждец, валял късно през нощта, бе разтопил снега. Температурата беше няколко градуса над нулата, облаците се разпръснаха и слънцето грееше бяло и студено.

В шестнадесети участък още се занимаваха със сутрешните си задължения. До входа на ареста бе спрял сивият автобус, който щеше да откара пияниците, задържани за трети път, към лечебни клиники и трудови лагери. Персоналът в приземието тъкмо изкарваше от килиите сънливи рошави хора. Полицайте бяха с болезнено бледи лица и хлътнали очи от нощното будуване и умора. Освободените чакаха в дълга притихнала редица да преминат контролата и да получат преди тръгване още една спринцовка.

Инспектор Йенсен се спря до масата на лекаря.

— Как мина нощта?

— Нормално, тоест малко по-зле от предишната.

Йенсен кимна.

— Имахме внезапна смърт — тая нощ пак — една жена.

— Така ли?

— Тя даже си го каза направо преди това. Пила, само за да може да го направи най-после, а полицайте ѝ попречили. Но не можах да го предотвратя.

— Как го направи?

— Хвърли се срещу стената на килията и си разби черепа. Доста трудно на пръв поглед, но очевидно възможно.

Лекарят погледна Йенсен с подпухнали и зачервени очи. Лъхаше слабо на алкохол, миризмата явно не идваше от човека, на когото биеха инжекция в момента.

— Иска се твърда воля — добави лекарят. — И да смъкнеш предварително стенната изолация.

Повечето от току-що освободените стояха с ръце в джобовете, апатично отпуснали глави. Лицата им вече не изразяваха нито ужас, нито отчаяние, само пустота.

Инспектор Йенсен се качи в кабинета, взе едно от своите картончета и си записа:

„По-добра стенна изолация.
Нов лекар.“

Кабинетът не предлагаше нищо интересно и този път и той излезе почти веднага.

Часът беше осем и двадесет.

Предградието се намираше на няколко мили в южна посока и спадаше към тъй наречените от специалистите в Министерството на социалните грижи „самохигиенизиращи се райони“.

Построено по време на голямата жилищна криза, то се състоеше от тридесетина блока, симетрично издигнати около една автобусна спирка и нещо като търговски център. Сега автобусната линия беше закрыта и почти всички магазини затворени. Големият каменен площад се използваше за гробище на коли и едва двадесет процента от апартаментите се обитаваха.

Инспектор Йенсен откри малко трудно търсения адрес, паркира и слезе от колата. Блокът беше четиринадесететажен и там, където мазилката не се къртеше, стените чернееха от влага. Настилката пред входа беше осеяна с парчета стъкло, клонести дървета и избуяли храсти бяха плъзнали чак до бетонните основи. Постепенно корените щяха да ги подкопаят.

Асансьорът не работеше и Йенсен трябваше да се изкачи до деветия етаж. Стълбището беше студено, мръсно и зле осветено. Някои врати зееха отворени и стаите се виждаха така, както бяха ги оставили хората — пълни с боклуци, изложени на течение, с дълги пукнатини по тавани и стени. От миризмата на пържено и гърмящите гласове на говорителите от сутрешните телевизионни предавания личеше, че част от жилищата са все още обитавани. Стените и подовата настилка не представляваха сякаш никаква звукова изолация.

Инспектор Йенсен се задъха още на петия етаж и когато стигна горе, гърдите го стягаха и вдясно под лъжичката го наболяваше. След няколко минути задиша по-равномерно. Извади служебния си знак и почука на вратата.

Мъжът отвори веднага. Учуди се.

— Полиция? Трезвен съм, и то от години.

— Йенсен, инспектор от шестнадесети участък. Водя разследване, което засяга вашата предишна длъжност и месторабота.

— Да.

— Няколко въпроса.

Мъжът сви рамене. Облечен бе спретнато, имаше издължено слабо лице и равнодушен поглед.

— Влезте — каза той.

Жилището и мебелировката бяха стандартни. Етажерка с десетина книги, на масата чаша кафе, масло, хляб, сирене и един вестник.

— Заповядайте, седнете.

Йенсен се огледа. Апартаментът много напомняше неговия собствен. Седна и извади писалката и бележника.

— Кога напуснахте работа?

— През декември миналата година, малко преди Коледа.

— По собствено желание ли?

— Да.

— Дълго ли работихте в концерна?

— Да.

— Защо напуснахте?

Мъжът отпи глътка кафе. После се загледа в тавана.

— Това е дълга история. Не мисля, че може да представлява интерес за вас.

— Защо напуснахте?

— Добре, аз нямам тайни, но ще е малко трудно нещата да се представят в някаква последователност.

— Опитайте.

— Самото твърдение, че съм напуснал доброволно, е наполовина вярно.

— Конкретизирайте се.

— За това ще са необходими дни и може би пак няма да разберете. Мога само ориентировъчно да ви опиша развитието на събитията.

Млъкна за малко.

— Но преди това искам да знам защо. Заподозрян ли съм в нещо?

— Да.

— Разбира се, няма да кажете в какво?

— Не.

Мъжът стана и се приближи до прозореца.

— Дойдох тук, когато този район току-що бе построен — започна той. — Не беше толкова отдавна. Скоро след това ме назначиха в концерна, може да се каже, поради нещастно стечение на обстоятелствата.

— Нещастно стечение на обстоятелствата?

— Преди това работех в друго издание, вероятно не си го спомняте. То се ръководеше от социалистическата партия и профсъюзите и беше последното по-голямо седмично списание в страната, изцяло независимо от концерна. Списанието имаше известни амбиции, не на последно място културни, макар че климатът на този фронт още тогава бе започнал да се влошава.

— Културни амбиции?

— Да, то ратуваше за истинско изкуство и поезия, публикуваше художествена проза и тъй нататък. Не съм специалист в тази област, бях репортер и се занимавах с политически и социални въпроси.

— Социалист ли бяхте?

— Радикал. Всъщност принадлежах към крайно лявото крило на Социалистическата партия, но тогава сам не го разбирах.

— И?

— Списанието не беше кой знае колко доходно. Не носеше особена печалба, но и не беше в загуба. Сравнително много хора го четяха и очакваха. То олицетворяваше единствената реална опозиция по отношение на списанията на концерна, бореше се срещу концерна и издателството и ги критикуваше, отчасти активно, отчасти чрез самото си съществуване.

— Как?

— Чрез полемика, уводни статии, открита критика. Обсъждайки честно различни въпроси. Разбира се, там — в Сградата — го мразеха. И на свой ред отвърщаха на ударите.

— Как?

— Като издаваха все повече и повече блудкави поредици и комикси, използвайки новата нагласа на хората.

— Каква нагласа?

— Да предпочитат картинки пред книгите и ако въобще четат нещо — да търсят празнословни безсмислици, а не онова, което би ги накарало да се замислят, да се напрягат, да вземат позиция. За съжаление нещата стояха така още тогава.

Продължи да говори прав до прозореца, с гръб към посетителя.

— Явлението се наричаше интелектуална леност и минаваше за преходна болест, временно последствие от телевизионната ера.

Огромен самолет прогърмя над сградата, устремен към някое летище далеч на юг. Всеки ден оттук прелитаха машини с големи групи за чужбина, отвеждащи хората към специално подбрани места, за да прекарат там полагащите им се седмици годишен отпуск при подходящи условия. Дейността беше организирана максимално всеобхватно. Веднъж Йенсен се включи в такова пътуване, но не мислеше да го повтори.

— Беше по времето, когато мнозина все още вярваха, че нарастващата импотентност и фригидност се дължат на радиоактивно разпадане. Спомняте ли си?

— Да.

— Е, концернът не можеше да ни отнеме читателите. Те не бяха много, но списанието представляваше необходимост за тях, последната сламка, за която да се хванат. Това ги сплотяваше. Вероятно заради това най-вече ни ненавиждаха в издателството. Но не можеха да ни сломят, така поне мислехме.

Обърна се и погледна Йенсен.

— Съкращавам неизбежно много подробности. Нали ви казах, не може да се обясни с няколко думи.

— Продължавайте. Какво се случи?

С посърнала усмивка мъжът се върна при канапето и седна.

— Какво се случи ли? Най-неочакваното и най-обидното. Те ни купиха просто. Чиста работа: с персонала, идеологията и всички там вехтории. Срещу пари. Или иначе казано: партията и профсъюзите ни продадоха на противниковия лагер.

— Защо?

— И това не е лесно да се обясни. Бяхме на кръстопът. Обществото на единомислието и сговора вече се зараждаше, придобиваше форма и очертания. Това беше отдавна. Знаете ли какво мисля?

— Не.

— Точно по това време социализмът в други страни преодоля дългата криза и успя да обедини хората. Искам да кажа като хора направи ги по-свободни, по-уверени, по-силни духом, научи ги какъв

смисъл може и трябва да има работата, разбуди техните индивидуалности, вдъхнови ги да поемат отговорност... Ние от своя страна продължавахме да бъдем по-добре материално и ето че моментът да се обмени взаимният опит на практика бе налице. Но стана нещо съвсем различно. Развитието пое друг път. Трудно ли ви е да следите мисълта ми?

— Съвсем не.

— Тук бяха толкова заслепени от собственото си съвършенство, толкова изпълнени със сляпа вяра в резултатите от така наречената прагматична политика — грубо казано, считаше се, че марксизмът и плутокрацията са помирили, сплотени до такава степен, че социализмът сам се обезсмисля, нещо, което реакционни теоретици впрочем предсказваха още преди години. По това време започна да се променя и партийната програма. Чисто и просто зачеркваха ония пасажи, които можеха да застрашат обществото на единоумислието и сговора. Стъпка по стъпка се изневеряваше на почти всички важни принципи. И в същото време сред всеобщото изглупяване си проби път духовната реакция. Разбирате ли какво искам да кажа?

— Не още.

— Във всички области се опитваха да сближат различните гледища. Сама по себе си идеята може би не бе лоша, но методите, които се използваха за реализирането ѝ, се градяха почти изцяло върху премълчаване на противоречията и трудностите. Залъгнахме се, че проблеми няма. Прикривахме ги с помощта на материални придобивки, които носеше непрестанното покачване на жизнения стандарт. Замъглявахме ги с безсъдържателни празни приказки, бълвани от радиото, пресата и телевизията. Условното наименование беше и си остана „безобидно забавление“. Смяташе се, разбира се, че потисканите инфекции с течение на времето ще минат от само себе си. Но не стана така. Индивидът се почувствува материално обезпечен, но поставен под духовна опека. Политика и общество се превърнаха в нещо мъгляво и непонятно, всичко бе приемливо, но нищо не бе интересно. Реакцията на отделния човек бе объркване, постепенно последвано от безразличие. В основата на всичко стоеше този смътен ужас. Ужас — повтори мъжът. — Не знам от какво. Вие знаете ли?

Йенсен го погледна, без да издаде нищо с изражението си.

— Може би чисто и просто от самия живот — както винаги. Абсурдно е, че външно всичко непрестанно се подобряваше. Само три компрометиращи явления не се вместиха в програмата. Алкохолизмът, броят на самоубийствата и спадането на раждаемостта. Да се говори за тях, се смяташе недопустимо и все още е така.

Замълча. Инспектор Йенсен не каза нищо.

— Една от основните, движещи идеи в обществото на единомислието и сговора, макар и никога открито изразена или формулирана, беше, че всичко трябва да е рентабилно. И нечуваното бе, че точно тази доктрина стана основна причина профсъюзите и партията да ни продадат на ония, които по онова време считахме за най-заклетия си враг. Мотивите следователно бяха чисто и просто пари, а не желанието им да се освободят от нашата искреност и радикализъм. Едва по-късно откриха и това предимство.

— И вие се ожесточихте?

Мъжът сякаш не разбра въпроса.

— Но не това беше най-мъчителното и най-унизителното. Ужасното бе, че всичко се извърши без наше знание, на съвсем високо равнище. Ние си въобразявахме, че играем известна роля, че това, което казваме, идеята, хората, които представляваме, имат някакво значение, макар и малко, но достатъчно, за да ни посветят в намеренията си спрямо нас. Но останахме измамени. Нещата се решиха на четири очи между шефа на концерна и ръководителя на профсъюзите — двама бизнесмени на масата за преговори. После бяха уведомени министър-председателя и партията, които уредиха част от практическите подробности. По-известните между нас, които заемаха ръководни постове, ги изпратиха в глуха линия, на синекурни административни длъжности, а останалите бяхме продадени като допълнение. Най-незначителните естествено ги изритаха. Аз спадах към средната категория. Ето как стана всичко. Ще помислиш, че живеем в Средновековието. Защото винаги, през всички времена, е ставало така. Дадоха ни да разберем, че нищо не означаваме и че не сме в състояние да променим нищо. Това беше най-лошото. Това беше убийство. Убийство на една идея.

— И вие се ожесточихте?

— По-скоро се примирих.

— Но се настроихте неприязнено към новата си работа? Към концерна и неговите шефове?

— Не, съвсем не. Ако си мислите така, не сте ме разбрали правилно. Та те постъпиха съвсем логично, от своя гледна точка. Защо да се отказват от една тъй лесно купена победа? Представете си, че генерал Миаха позвънеше на Франко по време на битката за Мадрид и кажеше: „Искате ли да купите моите самолети? Харчат прекалено много бензин.“ Сравнението говори ли ви нещо?

— Не.

— Впрочем не е и подходящо. Но тъй или иначе, мога да отговоря съвсем категорично на вашия въпрос, не, не бях враждебно настроен към издателството нито тогава, нито пък по-късно. Там се отнесоха добре с мен.

— Но ви уволниха?

— При най-хуманни условия, обърнете внимание. Освен това аз сам го предизвиках.

— Как?

— Злоупотребих съзнателно с тяхното доверие, както се казва.

— По какъв начин?

— През есента бях изпратен в чужбина, за да събера материал за няколко статии. Поредицата проследяваше един живот, пътя на един мъж към успеха и богатството. Ставаше дума за телевизионен артист с международна известност, един от ония, с които непрестанно тъпчат главите на хората. С това се занимавах и аз през всичките тези години — да пиша шаблонни, разкрасени биографии на известни личности. Но за първи път заминавах с такава задача в друга страна.

Той се усмихна едва-едва и забарабани с пръсти по ръба на масата.

— По една случайност мъжът, тази знаменитост, бе роден в социалистическа страна, Впрочем в една от най-грижливо премълчаваните у нас. Струва ми се дори, че нашето правителство не е признавало нейното съществуване.

Погледна тъжно и изпитателно инспектор Йенсен.

— Знаете ли какво направих? Използувах поредицата, за да направя изчерпателен и предимно положителен анализ на политиката и културното равнище на страната, съпоставени с положението у нас. Статиите, разбира се, не бяха публикувани, но аз и не очаквах друго.

— Направи кратка пауза и смръщи вежди. После каза: — Смешното е, че и досега се чудя защо го направих.

— От упорство?

— Възможно е. Все пак в продължение на толкова години не съм говорил с никого за тези неща. Впрочем не знам защо го правя сега. Струва ми се, че не съм и мислил за тях. Примирих се, загубих желание още на втората седмица в издателството, после седях там и пишех страница след страница — каквото поискаха. В началото се отнасяха към мен по-предпазливо, явно ми придаваха по-голямо значение. После разбраха, че съм безопасен и ще върша добра работа в колелото на голямата машинария. Но тогава, в самото начало ставаше дума да ме прехвърлят даже в специалния отдел. Вие може би не го знаете?

— Чувал съм за него.

— Наричат го още тридесет и първи отдел. Минава за един от най-важните. Защо, не знам. Рядко се говори за него и работата там се обкръжава с голяма секретност. Занимава се вероятно с някакъв вид проектиране, програмна група, както се нарича на професионален жаргон. Някога ставаше дума да ме преместят там, но после изглежда прецениха, че единственото, за което ме бива, е да съчинявам занимателни и разкрасени животоописания за разни знаменитости. Имаха пълно право Впрочем.

Държеше разсеяно чашата с кафето.

— И изведнъж направих това. Боже господи, как се изненадаха!

Инспектор Йенсен кимна.

— Виждате ли, чувствувах, че никога вече няма да пиша и не можех да понеса мисълта, че последната статия изпод перото ми ще бъде скалъпената, сладникаво-съзливия история за един глупак, разкрасен разказ за един нехранимайко, който печели милиони с противната си външност и от това, че не може да пее, който обикаля целия свят и вдига скандали из вертепите на хомосексуалистите.

— Последната ваша статия?

— Да, отказах се. Отдавна знаех, че съм свършен, че никога повече няма да мога да пиша. Изведнъж го осъзнах съвсем ясно. Постепенно ще си намеря друга работа, нещо съвсем различно, каквото и да е. Може би ще бъде малко трудно, тъй като ние,

журналистите, не умеем в действителност нищо. Но сигурно ще се уреди, в днешно време не е необходимо да можеш нещо.

— От какво живеете?

— Издателството се отнесе много благосклонно към мен. Имам пълното разбиране, че съм се изчерпал, дадох ми заплатата за четири месеца и веднага ме освободиха.

— И освен това получихте грамота?

Мъжът изненадано погледна Йенсен.

— Да, колкото и невероятно да е. Откъде знаете?

— Къде е тя сега?

— Няма я. С удоволствие бих ви разказал как съм я накъсал и съм пуснал хартийките от тридесетия етаж, но всъщност съвсем прозаично я захвърлих, преди да си тръгна.

— Смачкана?

— Иначе трудно бих я напъхал в кошчето. Доста голяма беше, доколкото си спомням. Защо питате?

Инспектор Йенсен зададе още четири въпроса:

— Това ли е постоянното ви жилище?

— Както вече ви казах, живея тук откакто блокът е построен. И смятам да остана, докато има ток и вода. В някои отношения е по-добре отпреди. Нямах вече съседни и не забелязвах лошата звукова изолация.

— Защо отделът се нарича тридесет и първи?

— Помещенията се намират на тридесет и първия етаж.

— Има ли такъв?

— Да, на тавана, между редакциите на комиксите и терасата на покрива. Асансьорите не стигат догоре.

— Били ли сте там?

— Не, никога. Малцина знаят, че той съществува.

Преди да се разделят, мъжът каза:

— Съжалявам, че говорих толкова несвързано. Сигурно е прозвучало наивно и объркано, с цялото опростяване и съкращения. Но вие настоявахте...

И накрая:

— Впрочем все още ли съм заподозрян в нещо?

Йенсен беше вече на стълбите и не отговори.

Мъжът остана на вратата. Не изглеждаше обезпокоен, само апатичен и доста уморен.

Поседя няколко минути в колата и прехвърли бележките си. После обърна нова страница и написа: номер 3, бивша главна редакторка, 48-годишна, неомъжена, освободена от длъжност по собствено желание и с пълна пенсия.

Първата жена в списъка.

Слънцето блестеше бяло и неумолимо. Беше събота и часовникът показваше дванадесет без една минута. Разполагаше с още тридесет и шест часа. Инспектор Йенсен запали мотора и потегли.

Бе изключил късовълновия приемник и макар че пътят му минаваше през центъра на града, не се отби в управлението на шестнадесети участък.

Вместо това спря до един снекбар и дълго се колеба между трите стереотипни менюта за деня. Те се определяха от специален отдел в Министерството на народното здраве. Пригответяха се централно от голям продоволствен синдикат и едно и също се сервираше във всички заведения за обществено хранене. Стоя толкова дълго пред светлинното табло с менюто, че опашката зад него започна да проявява нетърпение.

Накрая натисна някакво копче, получи пълния поднос и си проби път до една от масите.

Поседя така, загледан в обяда пред себе си — мляко, сок от моркови, кюфте на скара, малко карфиол и два разварени картофа.

Беше много гладен, но не смееше да се довери на стомаха си. След малко хапна от кюфтето, дълго го дъвка, отпи от морковения сок, стана и си тръгна.

Улицата, към която се отправи, се намираше в източната част, недалеч от центъра. Кварталът привличаше открай време силните на деня. Сградата беше нова и се различаваше подчертано от типовото строителство. Собственост на концерна, тя помещаваше освен апартаменти за гости и зали за конференции и едно голямо ателие с тераса и тавански прозорец.

Отвори дребна и пълна жена. Русата ѝ коса беше прибрана в красив кок, а гримираното ѝ лице изглеждаше гладко и ярко като на цветна снимка. Беше облечена в пеньоар от някакъв много лек и тънък плат в розово и светлосиньо. Носеше червени чехли с високи токове, украсени със златни нишки и странни многоцветни пискюли отпред.

Инспектор Йенсен си спомни, че е виждал същия тоалет на разгъваща се цветна снимка в някое от сто и четиридесет и четирите списания.

— О, виж ти, мъж — изхили се тя.

— Йенсен, инспектор от шестнадесети участък, водач разследване, което засяга вашата предишна длъжност и месторабота — монотонно каза той и показа служебния си знак.

Междувременно надникна покрай жената към жилището.

Стаята, голяма и просторна, правеше впечатление със скъпата си мебелировка. На фона на пълзящи растения и декоративни завеси в пастелни цветове се открояваха ниски мебели от светло дърво. Цялото жилище напомняше младежка стая за дъщеря на американски милионер, пренесена направо от някой мострен панаир и увеличена до неестествен размер.

На канапето седеше още една жена, тъмнокоса и значително по-млада. На една от масите имаше бутилка шери, чаша и някаква котка от екзотична порода.

Жената в пеньоара влезе с леки стъпки в стаята.

— Господи, колко интересно, детектив — каза тя.

Йенсен я последва.

— Да, скъпа, истински детектив, от някаква специална кантора или участък, или как се казваше там. Съвсем като в някой от серийните ни фоторомани. — Тя се обърна и изчурулика: — Седнете, скъпи. Заповядайте, чувствувайте се като у дома си в малкото ми гнезденце. Ще пийнете ли чашка шери?

Йенсен поклати глава и седна.

— О, съвсем забравих, че не съм сама. Да ви представя една от любимите ми сътруднички, от ония, на които предадох щафетата.

Брюнетката погледна Йенсен бегло и незаинтересовано. После се усмихна почтително и покорно на жената в пеньоара. Домакинята се отпусна на канапето, наклони леко глава и запримигва с очи като малко момиченце. Ненадейно попита — студено и делово:

— С какво мога да ви бъда полезна?

Йенсен извади бележника и писалката.

— Кога напуснахте работа?

— В навечерието на Нова година. И, моля ви, скъпи, бъдете добър да не казвате „работа“. За да бъдеш журналист, е нужно призвание в не по-малка степен, отколкото за един лекар или свещеник. Не бива нито миг да забравяш, че читателите са твои събратя, едва ли не духовни пациенти. Живееш тъй интензивно в ритъма на списанието, изцяло в името на читателите и трябва да влагаш цялата си душа.

По-младата жена не отместваше поглед от обувките си, хапейки долната си устна. Нещо потрепна в угълчетата на устните ѝ, сякаш опитваше да прикрие усмивка или да сподави вик.

— Защо напуснахте?

— Напуснах издателството, защото прецених, че се намирам на върха на кариерата си. Бях постигнала целта си, в продължение на двадесет години водех списанието от победа към победа. Няма да бъде преувеличено, ако кажа, че го създадох със собствените си ръце. Когато го поех, то не представляваше нищо, абсолютно нищо. За кратко време го превърнах в едно от най-големите женски списания в страната, а не след дълго стана и най-голямото въобще. И запази това си място. — Погледна тъмнокосата и добави язвително: — Как го постигнах ли? Чрез работа и пълно себеотрицание. Трябва да живееш изцяло посветен на целта, да мислиш в илюстрации и рубрики, с всичките си сетива, отворени за изискванията на читателите, за да... — Тя се позамисли: — За да отговориш на обективната им необходимост да разкрасяват делника с пленителни мечти, идеали и поезия. — Докосна чашата шери до устните си и продължи с леден глас: — За да постигнеш това, трябва да притежаваш нещо, което ние наричаме усет. Трябва да съумееш да го предадеш и на своите сътрудници. Малко хора притежават този талант. Човек не бива да се щади, за да може да се раздаде без остатък на другите. — Тя притвори очи. Гласът ѝ се омекоти. — И всичко това с една-единствена цел. Списанието и читателите.

— Две — уточни инспектор Йенсен.

Тъмнокосата го изгледа бързо и уплашено. Домакинята не реагира.

— Знаете, нали, как станах главна редакторка?

— Не.

Тя отново промени тона си, унесе се.

— Както в приказките, виждам го пред себе си като сбъднал се роман в картини. Ето как стана всичко... — Смени за пореден път тона и израза на лицето си. — Произхождам от най-обикновено семейство и не се срамувам от това — заяви тя агресивно, със свити устни и навирен нос.

— Тъй значи.

След един бърз изпитателен поглед към посетителя тя делово продължи:

— Шефът на концерна е истински гений. Не по-малко от гений. Велик човек, по-велик от Демократ.

— Демократ?

Тя поклати глава и изцвърча:

— О, никога не съм помнела имена, някой друг имах пред вид, разбира се. Не е лесно да запомниш всичко.

Йенсен кимна.

— Шефът ме взе направо от една много скромна длъжност и ми повери списанието. Това беше безумна смелост. Представете си — младо момиче — шеф на голяма редакция. Но аз бях новата свежа кръв, от която списанието се нуждаеше. За три месеца преобразих редакцията, тя придоби нов, представителен вид, изхвърлих безделниците, за половин година превърнах списанието в любимо четиво за жените. Продължава да бъде такава и до днес. — С променен глас тя се обърна към брюнетката: — Не забравяйте никога, че и големият хороскоп в осем страници, и фотороманите, и документалните поредици за майки на велики личности бяха мои идеи. Това са поредиците, благодарение на които продължавате да проспират. И четирицветното приложение със снимки на домашни животни. — Вдигна в лек предупредителен жест ръката си, блестяща от пръстени, и каза топло: — Но не го казвам, за да получа одобрение или похвала. Моята награда са стотиците хиляди топли и сърдечни писма от благодарните читатели. — Жената помълча малко, все още с вдигната ръка и леко извита глава, сякаш отправила поглед към хоризонта. — Не ме питайте как се постига подобно нещо — каза скромно. — Чисто и просто го чувствуващ, чувствуващ го и вярващ,

тъй както знаеш, че всяка жена мечтае поне веднъж в живота си да привлече един изгарящ поглед на страст и обожание...

Тъмнокосата издаде някакъв сподавен гъргорещ звук.

Жената в пеньоара трепна и я загледа с нескривано отвращение.

— Разбира се, това беше по наше време, — каза тя строго и снизходително, — когато ние, жените, все още носехме малко огън в себе си.

Лицето ѝ потъмня и цяла мрежа от бръчки се откри около очите и устата. Раздразнено загриза палеца на лявата си ръка. Дългият и заострен нокът бе покрит със сребристо блестящ лак.

— Когато напуснахте, вие получихте прощална грамота, нали?

— Разбира се — отвърна тя. — О, бяха толкова мили.

Усмивката на малко момиченце се появи отново и очите и палаво заиграха.

— Искате ли да я видите?

— Да.

Тя грациозно се надигна и изчезна от стаята. Тъмнокосата паникьосано загледа Йенсен.

Домакинята се върна, притиснала документа към гърдите си.

— Представяте ли си, всички по-знаменити личности са се подписали, даже и една чистокръвна принцеса.

Тя разгърна грамотата. Празната лява страница бе цялата в подписи.

— Мисля, че това е най-скъпият спомен сред стотиците подаръци, които получих. Откъде ли не, искате ли да ги погледнете?

— Няма нужда — отклони Йенсен.

Жената се усмихна смутено и срамежливо.

— Но защо вие, един полицейски инспектор, идвате и ме питате за всичко това?

— Не съм упълномощен да обсъждам този въпрос — отвърна Йенсен.

Само за секунда изразът на лицето и се промени няколко пъти. Накрая разпери ръце безпомощно и женствено и покорно каза:

— Е, тогава не ми остава друго, освен да се примиря.

Йенсен слезе долу заедно с тъмнокосата. Асансьорът едва потегли и момичето захлипа:

— Не ѝ вярвайте нито дума. Тя е ужасна, отвратителна, цяло чудовище. За нея разправят най-гнусни истории.

— Така ли?

— Тя е истинско олицетворение на злобата и любопитството. Все още тя дърпа конците, въпреки че успяха да я изкарат от издателството. Сега ме принуждава да шпионирам. Всяка сряда и събота трябва да идвам тук и да докладвам подробно. Искала знае всичко.

— Защо правите това?

— Боже мой, защо? Тя би могла да ме смаже като пъшка за по-малко от десет минути. Не би се поколебала нито секунда. И непрекъснато ме оскърбява. О, господи!

Инспектор Йенсен не каза нищо. Когато асансьорът спря на партера, той свали шапка и отвори вратите. Младата жена плахо го погледна и изскочи на улицата.

Движението бе значително намаляло. Беше събота. Часовникът показваше четири без пет. Вдясно, под лъжичката, се обаждаше обичайната болка.

Инспектор Йенсен изключи двигателя, но поседя зад кормилото с разтворен на него бележник. Току-що бе написал: номер четири, художествен директор, неомъжена, 20-годишна, напуснала по собствено желание.

Номер четири също беше жена.

Къщата се намираше от другата страна на улицата. Не бе съвсем нова, но личеше, че е добре поддържана. Откри името още на партера и позвъни. Никой не отвори. Звънна още няколко пъти, после почука — силно и продължително. Накрая натисна дръжката на вратата. Беше заключено. Отвътре не идваше никакъв звук. Постоя така няколко минути. От апартамента се чу някакъв телефон. Върна се в колата, прелисти пет празни страници в бележника и написа: номер 5, 52 годишен, журналист, неженен, напуснал работа съгласно условията на трудовия договор.

Този път имаше, късмет, адресът се оказа в същата част на града и продължи с колата само пет пресечки нагоре.

Къщата не се различаваше от тази, която посети преди десет минути — жълто продълговато здание на пет етажа, построено под ъгъл към улицата. Целият квартал бе застроен с единични сгради, които не сключваха редици, за да може слънцето да ги огрява фронтално.

Името на вратата бе от налепени букви, изрязани от вестник, но част от тях бяха прокъсани или паднали и то не се четеше. Звънецът работеше, но макар да се чу как някой се движи вътре в апартамента, изминаха няколко минути, преди вратата да се отвори.

Мъжът изглеждаше по-възрастен от годините си. Освен това правеше впечатление на съвсем изоставил се човек — с чорлава неподстригвана коса и неоформена посивяла брада. Носеше мръсна, жълтеникаво-бяла риза, провиснали панталони и овехтели черни обувки. Инспектор Йенсен смръщи вежди. Лошо облечените хора представляваха вече голяма рядкост.

— Йенсен, инспектор от шестнадесети участък, водя разследване, което засяга вашата предишна длъжност и месторабота.

Не си даде труд да покаже служебния си знак.

— Можете ли да се легитимирате? — каза мъжът веднага.

Йенсен извади емайлираната значка.

— Влезте — покани го мъжът.

Държеше се самоуверено, почти дръзко.

В апартамента цареше поразителен безпорядък. Но пода се въргаляха хартии, вестници, книги, стари портокали, препълнени догоре торбички с боклук, мръсни дрехи и неизмити съдове. Мебелировката се състоеше от няколко дървени стола, два овехтели фотьойла, една разклатена маса и неоправен диван. Едната половина на масата беше почистена, очевидно заради пишещата машина и купчината изписани листа. Върху всичко се стелеше дебел слой сивкав прах. Въздухът миришеше на застояло. Усецаше се и дъх на алкохол.

С един сгънат вестник мъжът изчисти другата половина на масата. Безредната купчина от хартии, домакински прибори и всякакви боклуци се стовари на пода.

— Седнете тук — предложи той стол на Йенсен.

— Вие сте пиян — каза инспекторът.

— Не пиян, а пил. Никога не се напивам, но почти винаги съм пийнал. Съществена разлика.

Инспектор Йенсен седна. Брататият застана зад него.

— Наблюдателен сте, иначе не бихте забелязали — каза той. — Повечето хора не забелязват.

— Кога напуснахте работа?

— Преди два месеца, защо питате?

Йенсен сложи бележника си на масата и го разлисти. Когато стигна до страницата с номер трети, мъжът се обади зад гърба му:

— Виждам, че компанията си я бива.

Йенсен продължи да прелиства.

— Изненадан съм, че сте успели да се измъкнете от вещицата, без да ви побърка — каза мъжът и заобиколи масата. — У дома й ли бяхте? Никога не бих посмял.

— Вие я познавате?

— И още как. Работех в списанието, когато тя дойде. Когато стана главна редакторка. И оцелях почти цяла година след това.

— Оцеляхте?

— Разбира се, тогава бях по-млад и по-силен.

Той седна на дивана, пъкна дясната си ръка под камарата мръсни чаршафи и одеяла и измъкна бутилката.

— След като, тъй или иначе, забелязахте, вече няма значение. Освен това, както казах, не се напивам. Просто се подкрепям по малко. Йенсен го гледаше, без да отмества поглед.

Мъжът сръбна няколко глътки от бутилката, остави я и попита.

— Какво искате?

— Някои сведения.

— Относно какво?

Йенсен не отговори.

— Ако искате да узнаете нещо за проклетата вещица, то сте улучили точния адрес. Изключително малко са хората, които я познават по-добре. Бих могъл да напиша биографията ѝ. — Мъжът замълча, без да чака отговор. Примижа с очи към посетителя, после към прозорците, почти непрогледни от мръсотия. Въпреки алкохола, погледът му беше жив и внимателен. — Знаете ли как стана главна редакторка на най-голямото списание в страната?

Йенсен не отговори.

— Жалко — каза мъжът замислено. — Почти никой не знае. Макар че става дума за един от преломните моменти в историята на печата.

В стаята настъпи мълчание за известно време. Йенсен равнодушно гледаше мъжа и въртеше писалката между пръстите си.

— Знаете ли каква професия имаше тя, преди да стане главна редакторка?

Той жлъчно се изсмя.

— Чистачка. А знаете ли къде чистеше?

Йенсен нарисова една мъничка петолъчка на празната страница на бележника.

— В самата светая светих. На етаж, където се намира дирекцията на концерна. Как е успяла да се нареди точно там, не знам, но в никакъв случай не е било случайно. — Наведе се и взе бутилката. — Умееше да урежда почти всичко. Разбирате, нали, тя беше очарователна наистина, адски очарователна — така мислеха всички в първите пет минути на запознанството си с нея. — Той отпи. — По

онова време чистеха след работно време. Чистачките идваха в шест часа. Всички други, но не и тя. Тя се появяваше един час по-рано, когато шефът обикновено стоеше още в кабинета си. Той имаше навика да отпраща секретарките точно в пет и да поостава и се занимава с нещо, което не искаше никой друг да види. С какво — не знам, но добре мога да си представя — каза той и погледна към прозореца.

В стаята се бе стъмнило. Йенсен погледна часовника си. Шест и четвърт.

— Точно в пет и петнадесет тя отваряше вратата на кабинета му, надникваше, казваше „извинете“ и отново затваряше. Когато той си тръгваше или отиваше до тоалетната или другаде, винаги я виждаше как изчезва зад някой ъгъл в коридора.

Инспектор Йенсен отвори уста да каже нещо, но в същия миг се разколеба и замълча.

— При това тя беше особено привлекателна отзад. Много добре си спомням как изглеждаше. Носеше светлосиня престилка и бели дървени чехли, на главата си връзваше бяла кърпа и винаги ходеше боса. Вероятно бе подочула нещо: за шефа се говореше, че не можел да устоя на два голи женски крака, особено на ямките зад колената. — Мъжът се надигна и като тътреше крака, отиде до лампата. — Не мина кой знае колко време и шефът започна да търси контакт, знаеше се, че си пада по тая част. Говореха, че винаги започва с това да се представя. Странно, нали? И знаете ли какво се случи?

Електрическата крушка на тавана, потънала цялата в прах, мъждукаше слабо.

— Тя не отвръщаше при заговаряне, само стеснително промълвяваше нещо неясно, гледайки го подплашено като сърна. И все така.

Йенсен нарисова още една звездичка. Шестоъгълна.

— Тя се превърна във фиксидея за него. Той направи всичко възможно. Опита се да узнае адреса ѝ. Не успя. Един господ знае къде се беше скрила. Твърдят, че пращал хора да я следят, но тя все се изплъзвала. После започна да идва четвърт час по-късно. Той беше там. Идваше все по-късно и по-късно, а той почти винаги седеше в кабинета си и се правеше, че се занимава с нещо. И накрая...

Той замълча. Йенсен почака половин минута. После вдигна очи и безизразно погледна седналия на дивана мъж.

— Съвсем си загуби ума по нея, разбирате, нали. Една вечер тя не се появи до осем и половина, когато всички други чистачки отдавна бяха приключили, бяха си отишли. В кабинета му не светеше, но тя прекрасно знаеше, че той е там, защото бе видяла връхните му дрехи на закачалката. Мина няколко пъти напред-назад по коридора, потраквайки с дървените си чехли, и като взе проклетата си кофа, влезе и затвори вратата след себе си. — Той се разсмя тихичко и гърлено, като на себе си. — Адски смешна история — каза той. — Шефът на концерна стои зад вратата, облечен в мрежест потник, и се нахвърля с вой върху нея, смъква дрехите ѝ, катурва кофата, тръшва я на пода и я почва. Тя се противи, крещи и... — Мъжът направи пауза и тържествуващо изгледа посетителя. — И какво мислите, че става тогава?

Йенсен разглеждаше нещо на пода. Невъзможно беше да се каже дали слуша, или не.

— Да, точно в този момент влиза нощният пазач — униформен, с връзка ключове на кръста и фенерче в ръка. Когато вижда кой е там, уплашен до смърт, той хлопва вратата след себе си и хуква да бяга, а шефът на концерна хуква подир него. Пазачът се втурва тичешком в един асансьор и шефът успява да се вмъкне вътре в последната минута, преди да се затворят вратите. Мисли си, че пазачът ще вдигне голяма тревога — но нещастникът е просто примрял от страх и вече си представя как ще загуби работата си... Тя, разбира се, бе пресметнала всичко и знаеше с точност до секундата кога пазачът прави обичайната си обиколка и отбелязва на контролния часовник времето. — Мъжът сподавено се засмя и доволен зарови ръка в омотаните завивки. — Представете си, шефът на концерна стои в асансьора само по потник, а срещу него — парализираният от страх нощен пазач в униформа, с фуражка и джобно фенерче, с палка и голяма връзка ключове на кръста. Те стигат чак долу до хартиения склад, преди някой от тях да се опомни и да спре асансьора, за да тръгнат обратно нагоре. И когато слизат, нощният пазач не е вече нощен пазач, а управител на цялата сграда, и е станал такъв, макар че не е посмял да обели нито дума през цялото време. — Разказвачът замълча. Пламъкът в очите му сякаш угасна. Той каза отпаднало: — Предишният управител на сградата го

уволниха, защото назначавал некадърен персонал. Да, и после започна подновяване на трудовите договори, и тя явно добре се е постарала, защото само седмица по-късно пристигна вътрешно съобщение, че главният ни редактор е сменен, и след петнадесет минути тя се появи в редакцията и се започна една... — Мъжът изведнъж се сети за бутилката и отпи внимателно една малка глътка. — Разбирате ли, списанието не беше лошо, но се продаваше зле. Макар че в него се разказваше само за принцеси и как се правят курабийки, съдържанието му според шефовете надхвърляло умствения кръгзор на читателите и се чуваше, че ще преустановят излизането му. Но... — Той изпитателно погледна към посетителя сякаш за да установи контакт, но Йенсен не реагира на погледа му. — Тя направи страхотна чистка. Практически всички служители бяха отстранени и на тяхно място дойдоха най-невероятни идиоти. Отговорната ни секретарка, всъщност фризьорка по професия, никога не бе виждала препинателния знак точка и запетая. Когато тя случайно го забеляза на пишещата си машина, дойде при мен да ме пита какво е това и аз толкова се боях да не ме изхвърлят, че не посмях да ѝ обясня. Спомням си как ѝ отговорих, че това сигурно са пак някакви интелектуалцини. — Той премлясна няколко пъти с беззъбите си челюсти. — Вещицата ненавиждаше всичко интелектуално, а ако питаха нея, интелектуално бе почти всичко и най-вече да напишеш свързана мисъл на лист хартия. Можех да оцелея само защото „не бях като другите“ и защото претеглях всяка своя дума. Помня как един новоназначен репортер има глупостта да разкаже някаква история за друг наш шеф, за да се докара. Истински случай впрочем, и при това страшно забавен. Веднъж служител от програмния отдел се качил при редактора на културния отдел в едно от най-големите списания и казал, че Август Стриндберг е ужасно добър писател и че филмът по „Госпожица Юлия“ ще се хареса като фотороман в подлистник, ако се преправи малко и се изхвърлят всички класови различия и други неясноти. Шефът на културния отдел сериозно се позамислил и накрая попитал: „Как, казваш, е името му?“ Другият, от програмния отдел, му отговорил: „Август Стриндберг, знаеш го естествено.“ Тогава редакторът казал: „Да, разбира се. Кажу му да се отбие утре в «Гранд» в дванадесет часа — ще обядваме заедно и ще поговорим за цената.“ Та репортерът разказа историята, а тя само го изгледа ледено и попита:

„И какво толкова смешно има?“ Два часа по-късно той трябваше да си събере нещичката и да напусне.

Мъжът отново го напуши смях. Инспектор Йенсен вдигна очи и безизразно го загледа.

— Но сега идва най-интересното. Благодарение на своята единствена по рода си глупост за половин година тя успя да удвои тиража. Списанието се изпълни със снимки на кучета, деца, котки, стайни цветя, с хороскопи и френология, как се гледа на кафе и как се поливат мушката, и нямаше нито една правилно поставена запетая, но хората го купуваха. Разбирате ли, малкото, което можеше да се нарече текст, беше толкова опростено и наивно, че спокойно би съперничело на това, което пишат днес. Дяволите да ме вземат, ако човек можеше да напише локомотив, без да обясни, че това е машина на колела, която се движи по релси и тегли вагони зад себе си. За шефа на концерна това беше големият и решаващ удар. Всички говореха, че неговата смелост и прозорливост са изключителни и че това е победа, която ще революционизира изцяло журналистическото образование и принципи. — Той отново пийна малко от бутилката. — Всичко вървеше чудесно. Единственият, който мътеше водата, беше нощният пазач. Страхотно горд с новата си служба, той не си държеше езика зад зъбите и разправяше как я е получил. Но това не продължи дълго. Половин година по-късно загина при злополука в открития асансьор, който спрял между два етажа. Когато пазачът изпълзявал навън, за да се измъкне, асансьорът отново потеглил и чисто и просто го разкъсал. Като се има пред вид колко глупав беше, спокойно може да се допусне, че грешката е негова. — Мъжът сложи ръка на устата си и кашля дълго и остро. Когато пристъпът отмина, подхвана наново: — А с годините тя продължи да се развихря все повече. Ставаше все по-изтънчена, разбира се, претенциите ѝ растяха, а списанието непрекъснато се пълнеше с реклами на чудновати неизползваеми дрехи. Говореше се, че фабрикантите са я подкупили. Успяха все пак да се отърват най-накрая от нея, макар солено да им излезе. Разправят, че шефът на концерна е броил двеста и петдесет хиляди чисти пари, за да се съгласи да я пенсионират предсрочно с пенсия, равна на пълната заплата.

— Защо напуснахте вие? — попита инспектор Йенсен.

— Какво значение има?

— Защо напуснахте?

Бутилката бе празна. Мъжът се раздвижи и възбудено заразправя:

— Изгониха ме. Без да им мигне окото. И то само как. Никаква компенсация не получих след толкова години служба.

— А причината?

— Искаха да се отърват от мене. Външният ми вид не е бил достатъчно изискан, предполагам. Аз не бях достоен представител на издателството. Освен това съм изчерпан, не мога да измъкна от себе си нищо, нито ред повече, дори и глупости. Всички свършват така.

— Това ли е конкретният повод?

— Не.

— Кой е конкретният повод да ви уволнят?

— Пиех в стаята си.

— И веднага напуснахте?

— Да. Формално, разбира се, не бях уволнен. Моят договор беше формулиран така, че им даваше право да ме разкарат.

— И вие не протестирахте?

— Не.

— Защо?

— Какъв смисъл има? Успяха да назначат за директор на „Кадри“ предишния председател на журналистическия профсъюз, а той все още се разпорежда там. Владее всички тънкости, обикновеният простосмъртен няма никакъв шанс. Ако решиш да се оплачеш, пак стигаш до него и в крайна сметка той решава. Хитро е скроено, и то не само това. Техните данъчни експерти са едновременно на служба в Министерството на финансите; критиката отправяна веднъж на пет години срещу седмичните им списания, пишат самите те в собствените си вестници. С всичко е така.

— Това ожесточи ли ви?

— Не мисля. Мина това време. Кой днес се ожесточава?

— Получихте ли нещо като прощална грамота при напускането си?

— Възможно е. Всичко трябва да е изпитано. Директорът на „Кадри“ е голям специалист по тия работи. Усмивва се и черпи пури с едната ръка, докато с другата ви хваща за шията. Знаете ли, той прилича на жаба.

Личеше, че мъжът вече трудно събира мислите си.

— Получихте грамота, нали?

— Има ли някакво значение?

— Получихте грамота, нали?

— Сигурно е така.

— Пазите ли я?

— Не знам.

— Покажете ми я.

— Не искам и не мога да направя това.

— Тук ли е? В жилището?

— Не знам. Даже и да е тук, няма да мога да я намеря. Бихте ли могли да намерите нещо тук?

Инспектор Йенсен се огледа. След това затвори бележника си и стана.

— Довиждане — каза той.

— Все още не сте казали защо дойдохте.

Йенсен не отговори. Взе шапката си и напусна стаята. Мъжът остана седнал сред мръсните чаршафи на дивана. Изглеждаше мрачен и съсипан, с помътен поглед.

Инспектор Йенсен включи радиотелефона в колата, повика един от специалните автобуси и даде адреса.

— Да — каза той, — злоупотреба с алкохол у дома. Настанете го в централното управление на шестнадесети участък. Спешно е.

Отсреща на улицата имаше телефонна будка. Отиде до нея и се обади на началника на цивилния патрул.

— Домашен обиск. Спешно е. Знаете какво да търсите.

— Слушам, инспекторе.

— След това се връщате обратно в участъка и изчаквате. Задръжте го до получаване на по-нататъшни заповеди.

— Под какъв предлог?

— Какъвто и да е.

— Разбрано.

Инспектор Йенсен се върна в колата. Потегли и след петдесетина метра видя полицейския автобус.

21

Слаба светлина проникваше през пролуката за пощата. Инспектор Йенсен извади бележника си и прегледа още веднаж написаното: „Номер 4, художествен директор, 20-годишна, неомъжена, напуснала по собствено желание.“ Прибра отново тефтерчето, приготви служебния си знак и натисна копчето на звънеца.

— Кой е?

— Полиция.

— Глупости, веднъж завинаги ви казах, че няма никакъв смисъл. Не искам.

— Отворете.

— Вървете си! Оставете ме на мира, за бога! Предайте му, че не искам.

Йенсен удари два пъти по вратата — тежко и силно.

— Полиция. Отворете.

Вратата се пооткрехна и тя недоверчиво го изгледа.

— Не — каза тя. — Това наистина надминава всякакви граници.

Той прекрачи прага и показа служебния си знак.

— Йенсен — представи се той, — инспектор от шестнадесети участък. Водя разследване, което засяга вашата предишна длъжност и месторабота.

Втрещена в емайлираната значка, тя заотстъпва заднишком навътре в апартамента.

Жената беше съвсем млада, с тъмна коса, хлътнали сиви очи и ясно очертана брадичка. Носеше карирана блуза, кафеникави панталони и гумени ботуши. Имаше дълги крака и съвсем тънка талия, а бедрата ѝ изглеждаха широки. Когато се движеше, личеше, че не носи нищо под блузата. Късата ѝ коса бе разрошена и тя явно не слагаше грим.

По някакъв странен начин напомняше жените по снимките от едно време.

Трудно бе да се разгадае погледът ѝ. Той изразяваше същевременно гняв, уплаха, отчаяние и решителност.

Панталоните ѝ бяха изцапани с боя, а в ръката си държеше четка. Насред стаята, върху разпрострени на пода вестници, стоеше люлеещ се стол, виждаше се, че в момента го боядисва.

Йенсен се огледа. И другите мебели правеха впечатление на приборани от боклука и боядисани в ярки цветове.

— Значи, не ме излъгахте — каза тя. — Той е пуснал и полицията след мен. Само това липсваше. Но трябва да ви кажа едно нещо от самото начало. Няма да ме уплашите. Можете да ме задържите, ако намерите някакъв повод. В кухнята имам бутилка вино, може би това е достатъчно. Няма значение. Всичко друго е за предпочитане пред този тормоз.

Инспектор Йенсен извади бележника.

— Кога напуснахте работа? — попита той.

— Преди четиринадесет дни. Просто не отидох. Това незаконно ли е?

— Колко дълго бяхте назначена в концерна?

— Две седмици. Нещо още по-глупаво, с което да ме мъчите, не можахте ли да измислите? Нали ви казах, няма смисъл.

— Защо напуснахте?

— Боже мой, какво си мислите вие? Защото не издържах да ми хленчат непрекъснато и да следят всяка моя крачка.

— Вие бяхте художествен директор?

— Никакъв директор не съм била. Помагах в техническата редакция — „лепачка“, както го наричат там. Но даже и да лепя не се научих както трябва, преди да почне този спектакъл.

— С какво се занимава художественият директор?

— Не знам. Мисля, че просто седи и прерисува букви и цели страници от чуждестранни списания.

— Конкретно — защо напуснахте работа?

— Боже господи, нима те се разпореждат и с полицията? Няма ли да се смилите над мен? Предайте на този, който ви е пратил, че има клиники, където ще се чувствава по-добре, отколкото в леглото ми.

— Защо напуснахте?

— Махнах се, защото не издържах повече. Опитайте се да разберете! Той ми хвърли око още в първите дни, когато постъпих.

Един познат фотограф ме склони да позирам за някакво медицинско проучване или нещо от тоя род. И той видял снимката. Замъкна ме в някакъв странен малък ресторант накрай света. След това сглуших да го пусна тук. На другата нощ ми позвъни — той на мен — и ме попита дали нямам някоя бутилка вино в къщи. Дадох му да разбере, че трябва да ме остави на мира, и го пратих по дяволите. И оттогава все така.

Тя стоеше широко разкочена наред стаята и го гледаше с недоумение.

— Какво в края на краищата искате да узнаете? Как той седя ей там на пода и хленчи, държейки ме за крака в продължение на три часа? И как едва не получи удар, когато накрая се изскубнах и отидох да си легна?

— Давайте прекалено много излишни сведения.

Тя захвърли четката встрани от стола и няколко капки червена боя опръскаха ботушите ѝ.

— Да, да — нервно каза тя. — Щях и да легна с него, ако знаех, че ще се проточи толкова дълго. Защо не? Все към нещо трябва да проявиш интерес. На мен наистина много ми се спеше, но как можех да предположа, че той съвсем ще се побърка само защото се съблякох. Не разбирате ли в какъв ад живея тези седмици — от сутрин до вечер, ден след ден. Той трябвало да ме има. Той трябвало да има моята първична, природна импулсивност. Щял да ме изпрати да обиколя света. Трябвало да му помогна да намери нещо, отдавна загубено. Щял да ме направи шеф на не знам какъв си отдел. Шеф — мене! „Не, скъпа, не е необходимо да умееш нещо. Нямах желание? Какво значение има това, скъпа!“

— Повтарям: давайте редица излишни сведения.

Тя най-сетне млъкна и го погледна, мръщейки чело.

— Вие не сте ли... не ви ли е пратил той?

— Не. Получихте ли нещо като прощална грамота, когато напуснахте?

— Да, но...

— Покажете ми я.

Само учудване се четеше в очите ѝ. Отиде до синьото бюро до стената; изтегли едно чекмедже и извади грамотата.

— Доста зле изглежда — каза тя смутено.

Йенсен разгърна грамотата. Някой бе изписал след златния текст големи червени удивителни. На форзаца, също в червено, се мъдреха няколко непристойни фрази.

— Не трябва, разбира се, да се прави така, но побеснях. Беше толкова смешно. Не бях изкарала там и две седмици и единственото, което направих за всичкото това време, бе, че позволих да ме държат за крака в продължение на три часа, че се съблякох гола и си облякох пижамата.

Инспектор Йенсен прибра бележника в джоба си.

— Довиждане — каза той.

Когато прекрачваше прага, за да излезе на площадката, болката под лъжичката изведнъж остро го прободеше. Рязко и силно. Причерня му пред очите, залитна и трябваше да се облекне на вратата.

Тя веднага притича.

— Какво ви е? — разтревожи се тя. — Болен ли сте? Елате да седнете за малко. Аз ще ви помогна.

Той остана на мястото си и когато тя го подпря, усети тялото ѝ плътно до себе си. Забеляза колко топла и мека е.

— Почакайте — каза тя. — Ще ви донеса малко вода. — Изтича до кухнята и веднага се върна. — Ето, пийте. Могат ли да направя още нещо за вас? Няма ли да си починете малко? Извинете, че се държах по такъв начин, сам разбирате, заблудих се. Един от най-високопоставените шефове там, няма да кажа кой, ме преследва през цялото време...

Йенсен се изправи. Болеше го все така силно, но започна вече да привиква.

— Извинете ме — повтори тя. — Но не можах да разбера какво искате. А и сега не разбирам. Винаги бъркам. Толкова се страхувам понякога, че нещо ми има, че съм толкова различна. Но за мен е важно да се интересувам от нещо, да правя нещо сама и сама да определям какво. И в училище не бях като другите и никой не разбираше защо питам за разни неща. Просто обичах да задавам въпроси. А и сега съм по-различна, не съм като другите жени, непрекъснато го забелязвам. Наистина, дори изглеждам по-различно, а и миризмата ми е по-друга. Или аз не съм наред, или пък светът. Кое от двете е вярното — няма особено значение.

Болката полека започна да утихва.

— Съветвам ви да не говорите толкова — каза инспектор Йенсен.

Взе шапката си и се отправя към колата.

Докато караше към центъра, инспектор Йенсен се свърза с дежурния в шестнадесети участък. Служителите, изпратени да извършват обиска, още не се бяха върнали. Шефът на полицията го беше търсил няколко пъти през деня.

Когато стигна до центъра, часът вече минаваше единадесет, движението бе намалело значително, а по тротоарите се движеха само отделни минувачи. Болката под лъжичката се бе уталожила и преминала в обичайното упорито глождане. Усещаше устата си суха и както винаги след пристъп изпитваше силна жажда. Спря до един от малкото все още отворени снекбарове, седна на стъкления бар и поръча бутилка минерална вода. Заведението блестеше от хром и стъклено-огледални стени. Беше празно, ако не се смятат шестима младежи, които нямаха и двайсет години. Те седяха около една маса и апатично гледаха пред себе си, без да говорят. Сервитьорът четеше, прозявайки се, едно от сто четиридесет и четирите списания, някакъв комикс. Три телевизионни приемника предаваха лека забавна програма, синхронизирана с механично ехтящ смях.

Пиеше минералната вода бавно, на малки глътки, и усети как течността предизвиква спазми и къркорене в празния му стомах. След малко стана и отиде до тоалетната. Добре облечен мъж на средна възраст лежеше проснат по гръб в писоара с едната ръка вътре в самия улей. Вонеше на алкохол, беше повърнал върху ризата и сакото си. Клепачите му стояха отворени, но погледът му беше невиждащ и скован.

Йенсен се върна на бара.

— Един пиян лежи в тоалетната — каза той.

Сервитьорът повдигна рамене и продължи да мести поглед по пъстрите картинки в квадратчетата.

Йенсен показа служебния си знак. Мъжът веднага остави списанието и отиде до специалния телефон за връзка с полицията.

Всички заведения за обществено хранене имаха пряка телефонна връзка с дежурния в най-близкия участък.

Полицаяте, които пристигнаха да откарат пияния, изглеждаха уморени и измъчени. Когато изнасяха мъжа, главата му няколко пъти издумка върху пода — имитация на мрамор. Идваха от някой друг участък, най-вероятно от единадесети, и не познаваха инспектор Йенсен.

Часовникът показваше дванадесет без пет, когато сервитьорът погледна боязливо госта и се приготви да затваря. Йенсен излезе вън и от колата повика дежурния в шестнадесети участък. Патрулната група, извършила обиска, току-що се беше върнала.

— Да — каза шефът на цивилния патрул, — намерихме я.

— Цяла?

— Да, толкова, доколкото и двете страници са си на мястото. Помежду им намерихме смачкан кренвирш.

Йенсен помълча.

— Много време ни отне — добави шефът на цивилния патрул, — но не бе никак лесно. Каква мръсотия само, стотици хартийки.

— Погрижете се обитателят на жилището да се освободи по обичайния ред утре сутринта.

— Разбрано.

— И още нещо.

— Да, инспекторе.

— Преди години управителят на сградата на издателството е загинал в един асансьор.

— Да.

— Разследвайте обстоятелствата. Освен това разберете каквото можете за мъжа, особено какво е било семейното му положение. Спешно е.

— Разбрано. Инспекторе?

— Да.

— Шефът на полицията, изглежда, ви е търсил.

— Предал ли е нещо, което да ми съобщите?

— Доколкото знам — не.

— Лека нощ.

Той затвори телефона. Някъде наблизко часовник отброи дванадесет, остри, пронизващи удара. Шестият ден бе отминал. Срокът

изтичаше точно след двадесет и четири часа.

По пътя за в къщи Йенсен караше, без да бърза. Беше много изморен, но знаеше, че трудно ще заспи. А и нямаше много време до сутринта.

Не срещна нито едно превозно средство в дългия, ярко осветен тунел с бели стени. По на юг се простираше големият индустриален район, тих и пустинен. Алуминиевите цистерни и пластмасовите покриви на фабриките проблясваха на лунната светлина.

На моста го задмина полицейски автобус и скоро след това линейка. Караха с голяма скорост и включени сирени.

Към средата на пътя го спря полицейски кордон. Полицаят със сигналния фенер явно го позна; когато Йенсен смъкна страничното стъкло, той козирува и доложи:

— Катастрофа. Един загинал. Колата препречва шосето. След няколко минути пътят ще бъде разчистен.

Йенсен кимна. Остави прозореца отворен и пронизващо студеният нощен въздух изпълни колата. Докато чакаше, се замисли за транспортните произшествия, които намаляваха от година на година, а в същото време броят на загиналите постоянно се увеличаваше. Специалистите в Министерството на съобщенията отдавна вече бяха разрешили тази статистическа загадка. Намаляването на сблъскванията и материалните щети до известна степен можеше да се обясни с подобрените пътища и засиления контрол над водачите. Но по-важен в случая се оказваше психологическият фактор. Хората бяха станали по-зависими от колите си, караха по-внимателно и се ръководеха повече или по-малко съзнателно от мисълта да не ги загубят. Растящата крива на смъртността при транспортните злополуки се дължеше обаче на това, че повечето катастрофи, завършили със смърт, би трябвало всъщност да се водят като самоубийства. И тук определяща роля се придаваше на психологическия фактор. Хората живееха с колите си, заради колите си и искаха да умрат заедно с тях. Това ставаше ясно от едно проучване, направено преди няколко

години. То беше секретно, но висшите полицейски кадри получиха възможността да се запознаят с него.

Автострадата бе разчистена след осем минути. Йенсен вдигна стъклото и потегли. Пътната настилка бе заскрежена и в светлината на фаровете ясно се виждаха следите от гумите на мястото на местопроизшествието. Те не свидетелстваха за поднасяне на колата или натискане на спирачките, а водеха право към бетонния стълб встрани. По всяка вероятност застраховката нямаше да се плати. Разбира се, както винаги не се изключваше и възможността шофьорът да се е уморил и да е заспал на кормилото.

Инспектор Йенсен изпитваше неясно чувство на неудовлетвореност, като че нещо не беше както трябва. Когато се опита да анализира това усещане, изведнъж под лъжичката го застърга от глад. Паркира колата пред самия блок на третия ред, отиде до автомата за хранителни стоки и като натисна копчето, си взе пакетче диетична млечна супа на прах.

Горе в жилището си свали връхните си дрехи и сакото, закачи ги в коридора и запали лампата. Спусна щорите на прозорците, отиде в кухнята, отмери три децилитра вода, наля ги в една тенджера, после добави съдържанието на пакетчето. Когато сместа се стопли, той я преля в чаена чаша и се върна в стаята, сложи я на нощното шкафче, седна на леглото и развърза обувките си. Часовникът показваше два и петнадесет и в целия блок бе съвсем тихо. Чувството за някаква празнота не го бе напуснало.

Взе от сакото си бележника, светна нощната лампа и загаси другата. Докато отпиваше на малки глътки течността, прегледа бавно и внимателно записките си. Супата беше лепкава и гъста, с блудкав вкус и дъх на мухъл.

Когато изчете всичко, вдигна глава и дълго гледа една от поставените в рамки фотографии от полицейското училище. На снимката се виждаше и той, предпоследен вдясно на задната редица. Стоеше със скръстени на гърдите ръце и леко се усмихваше. Явно бе казал нещо на съседа си в момента, в който фотографът бе щракнал.

След малко стана и отиде в хола. Отвори вратата на гардероба и взе една от бутилките, наредени в дъното на рафта зад униформените фуражки. После донесе от кухнята водна чаша, напълни я почти догоре с алкохол и я постави на шкафчето до супата.

Разгъна списъка с деветте имена и го сложи пред себе си. Разглеждаше го, застанал съвършено неподвижно.

Електрическият стенен часовник в кухнята отмери времето — иззвъня три пъти кратко.

Инспектор Йенсен отгърна нова страница в бележника и написа: „Номер 6, 38-годишен, разведен, отдел «Протокол», преминал към друга дейност.“

Когато отбелязваше адреса, поклати едва забележимо глава.

Нави будилника, загаси светлината и се съблече. Надяна пижамата си и седна в леглото, скри крака под одеялото. Супата сякаш набъбваше и издуваше стомаха му — имаше чувството, че нещо го притиска отдолу под сърцето.

Взе водната чаша и на два пъти я изпразни. Шестдесетпроцентният алкохол изгори езика му и като огнен стълб потъна надолу през гръкляна.

Легна по гръб в тъмнината с широко отворени очи в очакване на съня.

Йенсен не заспа. От три до пет и двадесет лежа унесен в дрямка, без да е в състояние да разсъждава ясно, но неспособен да изключи мисловната си дейност. Когато будилникът звънна, плуваше в пот и се чувствуваше зле. Четиридесет минути по-късно седеше зад волана.

Предстоеше му двадесет мили път на север и в неделния ден разчиташе да вземе разстоянието за три часа.

Градът беше тих и безлюден, с празни гаражи и оголени паркинги, но светофарите както винаги работеха и по пътя през центъра десет пъти се наложи да спира на червено.

Автострадата беше права и удобна, а природата от двете страни скучна и безинтересна. От време на време се мяркаха отдалечени предградия, на хоризонта се очертаваха силуетите на самохигиенизиращите се райони. Отляво и отдясно, докдето стигаше погледът, се простираше местност, обрасла с криви дървета и ниски сухи храсти, които навяваха тъга.

В осем часа Йенсен се отби в една бензиностанция, за да зареди. Там изпи чаша хладък чай и проведе два телефонни разговора.

Първо позвъни на началника на цивилния патрул, който говореше с уморен и прегракнал глас и явно току-що се бе събудил.

— Станало е преди деветнадесет години — каза той. — Заседнал в асансьора и бил премазан.

— Има ли документация по делото?

— Специално разследване не е водено, делото формално е регистрирано в следствения дневник. Всичко е било съвсем ясно. Преценили са, че става дума за обикновен нещастен случай, временно прекъсване в електрическото хранване, поради което асансьорът спира за няколко минути и после потегля от само себе си. Освен това по всичко личи, че мъжът е проявил непредпазливост.

— А близките му?

— Не е имал семейство. Живеел в бекярска квартира.

— Оставил ли е нещо?

— Да. Сравнително доста голяма сума пари всъщност.

— Кой я е наследил?

— Никакви близки не са се обадили в предвидения от закона срок. В крайна сметка сумата била начислена към някакъв държавен фонд.

— Нещо друго?

— Нищо, което да представлява интерес. Самотник, живеел сам, нямал приятели.

— Довиждане.

Полицаят, който проучваше архива на периодичните издания, също си беше у дома.

— Тук е Йенсен.

— Слушам, инспекторе.

— Някакъв резултат?

— Не сте ли получили моя доклад?

— Не.

— Предадох го вчера сутринта.

— Докладвайте устно.

— Разбира се — каза мъжът, — момент, да си спомня.

— Чакам.

— Буквите в писмото са от един и същ вестник, но са изрязани в различни дни. Взети са от два различни броя от миналата седмица — петъчния и съботния. Шрифт „бодони“.

Йенсен извади бележника и записа сведенията на вътрешната страна на корицата.

— Нещо друго?

След минута мълчание мъжът добави:

— Да, още нещо. Правилната комбинация между буквите и текста на обратната им страна не съвпада във всички екземпляри на вестника. Съчетанието е налице само в така наречения А-тираж.

— Е, и?

— С други думи, тези букви ги има само в последните печатани екземпляри. Тези, които остават за разпродажба по павилионите и за абонатите тук в града.

— Считайте, че сте освободен от разследването — каза инспектор Йенсен. — Можете да се заемете с обичайните си задачи. Дочуване.

Затвори телефона, седна в колата и продължи.

В девет часа прекоси гъсто населения микрорайон, пуст в неделния ден. Хиляди съвсем еднакви къщи се издигаха в редици около една фабрика, така че сключваха правоъгълник. Кълбест жълтеникав дим се издигаше на стълбове от фабричните комини. На няколко метра височина те се сливаха в плътен облак от преработени газове, който бавно се стелеше обратно върху селището.

След петнадесет минути пристигна.

Вярно бе изчислил времето все пак. Спирането на бензиностанцията не му бе отнело повече от петнадесет минути.

Къщата представляваше модерна спортна вила със стъклени стени и покрив от гофрирана пластмаса. Разположена сред дърветата на един хълм, тя се намираше на три километра източно от автострадата. В ниското се виждаше езеро с мътни, кафяви води. Въздухът беше отровен от вонята на фабриката.

На бетонната площадка пред къщата стоеше пълен мъж в домашен халат и пантофи. Унил и отпуснат, той погледна без ентузиазъм посетителя. Инспектор Йенсен показа служебния си знак.

— Йенсен, инспектор от шестнадесети участък. Водя разследване, което засяга вашата предишна длъжност и месторабота.

— Какво искате?

— Няколко въпроса?

— Влезте тогава — каза мъжът.

В двете стаи имаше няколко килима, пепелници и тръбни стоманени мебели, сякаш докарани тук право от издателството.

Йенсен извади писалката и бележника.

— Кога напуснахте работа?

Другият си даде вид, че се прозява, и се огледа, като че искаше да избегне нещо.

— Преди три месеца — отвърна най-накрая.

— Защо напуснахте?

Мъжът погледна Йенсен. Малките му сиви очи проблеснаха. Като че ли преценяваше дали да отговори, или не. Най-накрая махна неопределено с ръка.

— Ако сте дошли да видите грамотата, тя не е тука.

Йенсен не каза нищо.

— Остана при... при жена ми в града.

— Защо напуснахте?

Мъжът сбърчи чело, като че се опитваше да се съсредоточи. Измина минута, преди да отговори:

— Слушайте, каквото и да сте чули и каквото и да си мислите, не е вярно. С нищо не мога да ви услужа.

— Защо напуснахте работа?

За няколко секунди настъпи мълчание. Мъжът унило се почеса по носа.

— Всъщност не съм напуснал съвсем. Вярно, договорът ми с издателството изтече, но аз все още съм свързан с концерна.

— С какво се занимавате?

Йенсен огледа студената стая. Другият проследи погледа му. След нова пауза на мълчание, по-дълга от предишната, мъжът каза:

— Вижте, какъв смисъл има? Така или иначе, не знам нищо, което да ви свърши работа. Кълна се, че тая грамота се намира в града.

— Защо мислите, че искам да видя вашата грамота?

— Знам ли. Изглежда странно, да пропътувате двеста километра за такова нещо. — Мъжът позлати глава. — Впрочем за колко време пристигнахте? — Зададе въпроса с известен интерес, но Йенсен не отговори и мъжът възприе предишния си тон. — Най-доброто ми постижение е час и петдесет и осем минути — съобщи той мрачно.

— Има ли телефон тук?

— Не, няма.

— Къщата ваша ли е?

— Не.

— Чия собственост е?

— На концерна. Наел съм я. Да си отпочина, преди да се нагърбя с нови задачи.

— Какви задачи?

Отговорите ставаха все по-неуверени. Мълчанието, последвало въпроса, този път като че ли нямаше да има край.

— Добре ли се чувствувате тук?

Мъжът умолително погледна Йенсен.

— Разберете, казвам ви, че сте схванали всичко съвсем погрешно. Не мога да ви кажа нищо, което да ви послужи. Всичките тия истории са без значение, вярвайте ми.

— Какви истории?

— Хм, знам ли, какво сте чули.

Йенсен не смъкваше погледа си от него. В стаята бе съвършено тихо. Зловонието от фабриката се усещаше и вътре също тъй ужасно, както и вън на тераската.

— Каква длъжност заемахте в концерна?

— О, най-различни. Първо спортен журналист. После главен редактор на едно-две списания. После минах към рекламата. Много пътувах — предимно спортни репортажи — от цял свят. След това отидох във филиал на издателството в чужбина и после... да, после обикалях и изучавах разни неща.

— Какво изучавахте?

— От всичко по малко. Протоколни взаимоотношения и въобще.

— Какво се разбира под „протоколни взаимоотношения“?

— Не е лесно да се обясни.

— Значи, много сте пътували?

— Бил съм почти навсякъде.

— Ползвате ли езици?

— Не бих казал, че кой знае колко ми се удават.

Инспектор Йенсен мълча известно време, без да сваля очи от мъжа в домашния халат. Накрая попита:

— Списанията често ли публикуват спортни репортажи?

— Не.

Лицето на мъжа ставаше все по-умело.

— Никой не се интересува от спорт в днешно време — освен по телевизията.

— И въпреки това вие обикаляхте света, за да пишете спортни репортажи?

— Никога не съм можел да пиша нещо друго. Опитах, но не излезе нищо.

— Защо напуснахте?

— Може би им се стори прекалено скъпо. — Мъжът се замисли за секунда. — Те са все пак доста стиснати — каза той с мъртвешки глас и погледна стоманените тръбни мебели.

— Кой е пощенският клон на района?

Мъжът въпросително погледна Йенсен. Вдигна ръка към прозореца. Над гората, от другата страна на езерото, се виждаше жълтият облак дим от фабриката.

— Същият като техния там... във всеки случай пощаджията идва оттам.

— Всеки ден ли минава?

— Без неделите.

Чуваше се само дишането на мъжа и далечният тътен на колите от автострадата.

— Необходимо ли е да ме мъчите повече? Така или иначе, няма смисъл.

— Знаете ли защо съм тук?

— Нямам представа. — Мъжът в халата неспокойно се размърда. Мълчанието като че ли го притесняваше. — Аз съм само един човек без късмет — каза той.

— Без късмет?

— Да, без късмет. Всички казват обратното, че съм имал късмет. Но вие сам виждате — седя тук и мухлясвам, какъв късмет е това?

— Какво искате да правите?

— Нищо. Никого не искам да притеснявам.

Мълчанието продължи дълго и потискащо. На два пъти мъжът в халата погледна умолително Йенсен, но и двата пъти почти веднага отмести погледа си.

— Моля ви, вървете си — глухо каза той. — Кълна се, че грамотата е в града. В апартамента на жена ми.

— Вие, изглежда, се чувствувате зле тук.

— Не съм казал такова нещо.

— Зле ли се чувствахте на работното си място?

— Не, не, съвсем не. Защо да съм се чувствувал зле? Та аз имах всичко, каквото исках. — Той сякаш потъна в безплодни размишления. Накрая каза:

— Вие погрешно разбирате всичко. Чули сте разните там истории и си мислите сега нещо, и аз не знам какво. Освен това нещата съвсем не стоят така, както разправят хората. Чисто и просто не е истина. Не всичко във всеки случай.

— Значи, това, което се твърди за вас, не е истина?

— Е, добре, по дяволите, вярно е, че шефът се уплаши и скочи във водата. Но какво съм виновен аз?

— Кога се случи това?

— По време на регатата, много добре знаете. Всъщност голяма работа. Взе ме със себе си, защото мислеше, че разбирам от платноходство. Нали искаше да победи. А когато бурята връхлетя отгоре ни, лодката се наклони и аз застанах от наветрената страна, той помисли, че ще се обърнем, нададе вой и скочи в езерото. А аз можех само да продължа. — Погледна мрачно Йенсен. — Да си бях траял, нищо нямаше да се случи. Но реших, че историята е забавна. Сетне ми стана толкова мъчно, когато разбрах, че ми дават интересна работа само за да ме държат по-надалеч от дома. И тогава не можах да си замълча, макар че... — Той потрепери и потри носа си. — Не обръщайте внимание на тия истории. Празни приказки! Жена ми се възползува от тях, впрочем да прави каквото си иска, нали така? Освен това сега сме разведени. Не се оплаквам, само това недейте да си мислите. — След кратка пауза повтори пак: — Не, не се оплаквам.

— Покажете ми телеграмата.

Мъжът в халата ужасено зяпна Йенсен.

— Каква телеграма? Аз нямам...

— Не лъжете.

Мъжът възбудено се изправи и отиде до прозореца. Стисна ръце в юмруци и ги удари един в друг.

— Не — каза той, — няма да ме измамите. Нищо повече не казвам.

— Покажете ми телеграмата.

Мъжът се обърна. Продължаваше да държи свити ръцете си.

— Няма да мине. Няма никаква телеграма.

— Унищожихте ли я?

— Не си спомням.

— Какъв беше текстът?

— Не си спомням.

— От кого беше подписана?

— Не си спомням.

— Защо напуснахте работа?

— Не си спомням.

— Къде живее бившата ви жена?

— Не си спомням.

— Къде се намирахте по това време преди една седмица?

— Не си спомням.

— Тук ли бяхте?

— Не си спомням.

Мъжът в халата стоеше все още с гръб към прозореца, стиснал ръце в юмруци. Лицето му бе плувнало в пот, погледът му издаваше уплаха и детско упорство. Йенсен равнодушно го гледаше. След цяла една минута той прибра бележника в джоба си, взе шапката си и тръгна към вратата. Вече излизайки, попита:

— Какво представлява тридесет и първи отдел?

— Не си спомням.

Когато навлезе в микрорайона с фабриката, часът беше единадесет и петнадесет. Спря при полицейския участък и се обади оттам на началника на цивилния патрул.

— Да, разведени са. Издирете нейния адрес. Отидете там и вижте грамотата. В случай, че не е цяла, вземете я.

— Разбрано.

— Спешно е. Чакам тук.

— Разбрано.

— Още нещо.

— Да.

— Получил е телеграма — вчера или днес сутринта. Пратете някой да вземе копие от пощата.

— Разбрано.

Караулното помещение беше голямо и мрачно, с жълти тухлени стени и найлонови пердета на прозорците. В задната му част имаше преграда и зад нея се виждаха арестите с блестящи решетъчни врати. Някои от тях вече бяха заети. До преградата седеше полицай в зелена униформа и прелистваше папка с доклади.

Инспектор Йенсен седна до прозореца, загледан към площада, който беше тих и безлюден. Жълтият дим сякаш задържаше топлината на слънчевите лъчи и светлината беше безжизнена и тягостна. Зловонието от фабриката бе ужасно.

— Винаги ли мирише така?

— В делниците е по-лошо — отвърна дежурният.

Йенсен кимна.

— Свиква се. Газовете не били уж опасни за здравето, но моята теория е, че потискат хората. Много се самоубиват.

— Тъй, значи.

След петнадесет минути телефонът иззвъня.

— Много любезна беше — докладва началникът на цивилния патрул. — Веднага я покажа.

— Е, и?

— Съвсем запазена е. И двата листа са си на мястото.

— Имаше ли нещо, което да говори, че може да е била заменена или подновена?

— Подписите във всички случаи не са нови. Мастилото е старо.

— Влизахте ли вътре в апартамента?

— Не, тя донесе документа. Много любезна, както казах, почти ме очакваше. Между другото много елегантна млада дама.

— А телеграмата?

— Пратих човек до телеграфната служба.

— Върнете го.

— Не ви ли трябва копие?

— Не.

След кратка пауза инспектор Йенсен добави:

— Изглежда, не е свързана със случая.

— Инспекторе?

— Да.

— Малка подробност, която ме смути. Един от хората ми стоеше на пост пред къщата, в която живее.

— Така ли. Нещо друго?

— Шефът на полицията ви търси.

— Поръчал ли е да ми предадете нещо?

— Не.

Движението по автострадата се бе оживило и на много места край пътя се виждаха коли. В повечето случаи собствениците бяха заети да ги лъскат, а много бяха вдигнали и изнесли навън седалките и седяха край колите пред малки разтегателни масички. Върху тях имаше портативни телевизори и готови, пакетирани в целофан закуски, каквито можеха да се купят от автоматите. С приближаването на града растяха върволиците от коли и придвижването ставаше все по-трудно. Когато инспектор Йенсен достигна центъра, часовникът вече показваше пет без десет.

Градът все така пустееше. Беше времето на футболните предавания и онези, които не се занимаваха с колите си, си седяха в

къщи. Футболните мачове вече не се играеха пред публика, бяха предназначени единствено за излъчвания. Провеждаха се в големи затоплени зали, собственост на телевизията. Отборите се състояха от професионални играчи, между които много чужденци, и въпреки че нивото на мачовете минаваше за високо, интересът към тях като че ли спадаше. Инспектор Йенсен рядко ги гледаше, макар че държеше телевизионния апарат включен винаги когато си беше в къщи. Предполагаше, че така правят много хора.

Вече от час усещаше нарастваща умора и на няколко пъти му причернява пред очите, като че щеше да припадне. Разбра, че това се дължи на глад, спря до един снекбар, купи чаша гореща вода, пакетче кондензиран бульон и порция сирене.

Докато чакаше да се разтвори съдържанието на пакетчето, извади бележника и написа: „Номер 7, журналист, неженен, 58-годишен, напуснал по собствено желание.“

Макар че изпи бульона още врял, беше вече пет и половина, когато седна отново в колата, и докато караше на запад, започна да се здрачава.

До полунощ оставаха шест часа.

Улицата, тясна и слабо осветена, с дървета от двете страни, бе застроена с долепени една до друга къщи на един или два етажа. Кварталът не се намираше много далеч от центъра. Построен преди около четиридесет години, той се населяваше главно от чиновници. Това вероятно го спасило от преустрояването му в стандартен, гъсто населен район при разрешаването на жилищната криза.

Йенсен паркира колата, прекоси улицата и позвъни. Прозорецът не светеше и на звънеца не се отзова никой.

Върна се при колата, седна зад кормилото и започна да разучава списъка и бележника. После прибра документите, погледна отново часовника си, загаси лампичката в колата и зачака.

След петнадесет минути по отсрещната страна на тротоара се зададе дребен мъж с велурена шапка и сиво пръскан балтон. Отключи външната врата и влезе. Йенсен изчака, докато зад щорите се появи светлина. Отново пресече и позвъни.

Мъжът отвори веднага. Просто и безукорно облечен, той изглеждаше съвсем на годините си. Лицето му бе слабо, с приветлив и въпросителен поглед зад очилата.

Йенсен показа служебния си знак.

— Йенсен — представи се той, — инспектор от шестнадесети участък. Водя разследване, което засяга вашата предишна длъжност и месторабота.

— Заповядайте, влезте — покани го мъжът и отстъпи встрани.

Стаята беше доста голяма. Две от стените — целите в рафтове с книги, вестници и списания. До прозореца стоеше бюро с телефон и пишеща машина, а в средата на стаята — ниска кръгла масичка с пепелници и три кресла около нея. Осветлението се състоеше от подвижна лампа, поставена на бюрото, и голям пластмасов глобус над кръглата масичка.

В момента, в който инспектор Йенсен влезе в стаята, нещо в поведението на мъжа се промени. И начинът по който се движеше и

погледът му станаха други. Имаше вид на човек, който се готви да извърши нещо, правено вече безброй пъти.

— Заповядайте, седнете.

Йенсен седна и извади писалката и бележника си.

— С какво мога да ви бъда полезен?

— Някои сведения.

— На ваше разположение съм, разбира се. Стига да мога да ви отговоря.

— Кога напуснахте работа?

— В края на месец октомври миналата година.

— Дълго ли работихте в концерна?

— Сравнително дълго. По-точно, петнадесет години и четири месеца.

— Защо напуснахте?

— Да кажем, че съм изпитвал желание да се отдам изцяло на личния си живот. Напуснах издателството по собствено искане, като прекратих договора си по обичайния ред. — Позата на мъжа беше очаквателна, гласът — приглушен и мелодичен. — Мога ли да ви предложа нещо? Чаша чай или друго?

Йенсен леко поклати глава.

— С какво се занимавате в момента?

— Аз съм материално обезпечен и следователно не е необходимо да работя, за да се издържам.

— С какво се занимавате?

— По-голямата част от времето си използвам за четене.

Йенсен огледа стаята. Наоколо цареше забележителен порядък. Въпреки камарите от книги, вестници и листи всичко изглеждаше добре подбрано и систематизирано до педантичност.

— Когато напуснахте, получихте ли нещо като грамота или може би по-скоро прощално писмо?

— Да, получих.

— Пазите ли я?

— Предполагам. Искате ли да я видите?

Йенсен не отговори. Цяла минута седя неподвижно, без да гледа мъжа. После каза:

— Признавате ли, че сте изпратили анонимно заплашително писмо до ръководството на издателството?

— Кога трябва да е станало това?

— Преди една седмица, горе-долу по това време.

Мъжът подръпна нагоре панталоните си и кръстоса крака. Седеше, подпрял левия си лакът на облегалката на креслото, и бавно поглаждаше с показалец долната си устни.

— Не — спокойно отвърна той. — Не признавам.

Инспектор Йенсен отвори уста да каже нещо, но изглежда, промени решението си. Вместо това погледна часовника си. Показваше деветнадесет часа и единадесет минути.

— Предполагам, че не съм първият, с когото разговаряте в тази връзка. Колко души вече сте... разпитали?

Гласът му се пооживи.

— Десетина — отвърна инспектор Йенсен.

— И всичките от издателството?

— Да.

— О, сигурно сте се намъчили да слушате стари вицове и разни мръсни истории. Клевети. Полуистини, ежби, намеци. И фалшифицирано представени събития.

Йенсен не каза нищо.

— Сградата буквално гъмжи от подобни истории, доколкото успях да подразбера — продължи мъжът. — Но сигурно така е почти навсякъде — добави замислено той.

— Какви длъжности сте заемали по време на работата си в концерна?

— Бях назначен като журналист по културните въпроси. През цялото време на една и съща длъжност, както вие се изразихте.

— Запознат ли сте с организацията и дейността на издателството?

— В известна степен. Имате ли пред вид нещо конкретно?

— Познавате ли така наречения тридесет и първи отдел?

— Да.

— Знаете ли с какво се занимава?

— Би трябвало да знам. Работих към тридесет и първи отдел в продължение на петнадесет години и четири месеца.

След известно мълчание Йенсен, сякаш между другото, попита:

— Признавате ли, че сте изпратили анонимно заплашително писмо до ръководството на концерна?

Мъжът продължи, все едно не бе чул въпроса.

— Отдел тридесет и първи или специалният отдел, както още го наричат, е най-важният в цялото издателство.

— Чух да се говори за това. С какво се занимава?

— С нищо — каза мъжът. — Абсолютно с нищо.

— Какво искате да кажете?

Мъжът стана и взе лист и молив от безупречно подреденото бюро. Седна отново, подравни листа според шарките на масата, сложи молива успоредно на горката му къса страна. След това погледна въпросително посетителя.

— Добре — каза той. — Ще ви обясня.

Йенсен погледна часовника. 19,29. Времето напредваше — оставаха четири часа и половина.

— Бързате ли, господин инспектор?

— Да. Много.

— Ще се опитам да бъда по-кратък. Попитахте с какво се занимава специалният отдел, нали така?

— Да.

— Аз вече ви дадох най-изчерпателния отговор: с нищо. И колкото по-подробно ви обяснявам, толкова по-неясен ще бъда. За съжаление. Разбирате ли?

— Не.

— Не се и учудвам. Да се надяваме, че ще разберете. В противен случай рискуваме да стигнем до задънена улица.

Мъжът мълча в продължение на половин минута и за това време неговото поведение отново се промени. Когато заговори отново, изглеждаше някак слаб и несигурен, но по-възбуден от преди.

— Може би ще бъде най-просто да ви разкажа за себе си. Израснах в семейство на интелектуалци и получих образование в духа на една хуманистична традиция. Моят баща беше преподавател в университета, самият аз следвах пет години. Тогавашният университет имаше хуманитарен факултет — истински, а не само наречен така. Разбирате ли добре какво означаваше това?

— Не.

— Всичко не може да се обясни. Много време ще отнеме. Възможно е да сте забравили значението на термините, които

използвам, но някога все ще сте ги чували. Следователно не може да не разберете постепенно съдържанието им и да не вникнете в смисъла.

Йенсен остави писалката и заслуша.

— Както вече ви казах, започнах да пиша по културните въпроси — отначало само защото не вярвах, че някога мога да стана писател. Чисто и просто не ме биваше за това, макар че не можех да живея, без да пиша. Писането бе почти единствената ми страст.

Пауза. Лек дъжд запръска по прозореца.

— Работих в продължение на много години като редактор на културния отдел в един частен вестник. По неговите страници се печатаха не само статии за изкуство, литература, музика и други подобни, там се водеха и дискусии. За мен, както и за някои други, тези дискусии бяха може би най-важното. Диапазонът на обхващаните от тях въпроси бе голям, практически засягаше всички страни на обществения живот. Често те бяха остро критични и съвсем не всички възгледи и изказвания бяха разумно обмислени.

Йенсен се раздвижи.

— Чакайте — каза мъжът и вдигна дясната си ръка. — Досещам се какво искате да кажете. Да, съвсем вярно е, че те тревожеха хората, че нерядко ги караха да се чувствуват обезпокоени, разочаровани, сърдити или уплашени. Не галеха никога с перце, независимо дали ставаше дума за обществени институции, идеи или отделни личности. Ние, имам пред вид себе си и още някои, смятахме това за правилно.

Йенсен продължи прекъснатото движение и погледна колко е часът. 19,45.

— Твърдят — замислено каза мъжът, — че критиката и острите нападки понякога могат дотам да пречупят някого, че да го тласнат към самоубийство.

За няколко секунди настъпи мълчание. Дъждът продължаваше да потропва по прозореца.

— Някои от нас минаваха за култур-радикали, но, разбира се, всички ние бяхме радикали, независимо от това дали работехме в частни или в обществени вестници. Това ми стана ясно едва по-късно. От друга страна, не мога да кажа, че политиката ме е интересувала толкова много. Впрочем нямах доверие на нашите политици. Техният нравствен облик и професионална подготовка ми се струваха несъвършени.

Инспектор Йенсен забарабани леко по ръба на масата.

— Виждам, искате да не се разпростирам толкова — каза тъжно другият. — И така, друго, което презирах с цялото си сърце, беше седмичната преса. В моите очи тя оказваше вече години наред единствено вредно влияние. Такава, каквато си беше, тя естествено имаше своето предназначение и право на живот, но защо пък да я щадят от нападки? Посветих много време, за да атакувам така наречената ѝ идеология, да я анализирам и разбия. Написах по въпроса много статии и цяла книга.

Той се усмихна съвсем леко.

— Това не беше писание, което да ми спечели популярност сред покровителите на този род издания. Спомням си, че бях наречен враг номер едно на седмичната преса. Някога, преди много години.

Мъжът спря да говори и нахвърли нещо като диаграми върху листа. Линиите бяха тънки и изящни. Личеше, че има много лека ръка.

— А сега нека се съобразим с изискванията на времето и съкратим и опростим една дълга и сложна история. Структурата на обществото започна да се променя, отначало бавно и незабележимо, после с главолмна скорост. Говореше се все по-често за благоденствие и общество на единомислие и сговор, докато тези две явления започнаха постепенно да се възприемат като неразривно свързани и обусловени едно от друго.

В началото нямаше нищо тревожно, жилищната криза бе ликвидирана, престъпността намаля, преодоляваха се и младежките проблеми. Наред с това, неотвратимо като ледниковия период, настъпваше отдавна предусетената духовна реакция. Причини за особено безпокойство, както казах, нямаше. Малцина сред нас бяха скептично настроени. Предполагам, че знаете не по-зле от мен как се развиха нещата по-нататък?

Йенсен не отговори. Ново и странно чувство започна да го обзема. Чувство на изолация и уединеност, сякаш той и дребният мъж с очилата се намираха под пластмасов похлупак или в стъклената витрина на някой музей.

— Най-важното за нас, разбира се, беше, че цялата публицистична дейност започна да се съсредоточава в едни ръце, че издателство след издателство и вестник след вестник се откупуваха от един и същ концерн, като всеки път това се мотивираше, с принципа за

икономическа рентабилност. Всичко вървеше добре, толкова добре, че оня, който се опитваше да критикува, се чувствуваше като известното куче, решило да лае луната. Дори хора, считани за проникателни, започнаха да мислят, че е глупаво да се дискутират въпроси, за които всъщност съществува само едно мнение. Аз лично не можех да се съглася с това, дори да приемем, че е било от инат или от някакъв фанатизъм. Малък брой културни дейци — това беше термин, който се използваше тогава — реагираха по същия начин.

В стаята цареше пълна тишина. Потропващият по стъклото дъжд бе престанал.

— Вестникът, в който работех, естествено също бе погълнат от концерна. Не помня кога точно се случи това. Извършвах се безкрайно много сливания, всякакви продажби чрез подставени лица, за които нито се пишеше, нито се говореше кой знае колко. Отделът, в който работех, все повече и повече оредяваше, докато накрая го захриха като излишен. На практика това означаваше, че оставах без прехрана, както и неколцина колеги от други вестници и някои журналисти на свободна практика. Кой знае защо, не можах да предоставят нова работа само на най-вироглавите и войнствените. Причината разбрах много по-късно. Прощавайте, трябва да взема нещо за пиене. Вие искате ли?

Йенсен поклати глава. Мъжът стана и изчезна през вратата, която вероятно водеше към кухнята. Върна се с чаша минерална вода... пийна няколко глътки и я остави.

— Впрочем никога нямаше да успеят да направят от мен спортен коментатор или телевизионен критик — промърмори той тихо.

Вдигна чашата на няколко сантиметра — явно за да провери дали не оставя мокри следи по масата.

— Мина някой и друг месец и близкото бъдеще се очертаваше доста мрачно. И ето че един ден, за моя най-голяма изненада, бях поканен в голямото издателство на разговор за евентуалното ми назначение.

Нова пауза. Йенсен провери колко е часът. 20,05. След моментално колебание попита:

— Признавате ли, че сте изпратили анонимно заплашително писмо до ръководството на издателството?

— Не, не, не още — раздразнено каза мъжът.

Той отпи от чашата.

— Отидох там, изпълнен с недоверие, и се срещнах с тогавашното ръководство на концерна — на практика непроменено и до днес. Бяха изключително любезни и предложението, което ми направиха, направо ме порази. Още помня формулировките.

Мъжът се засмя.

— Не защото имам толкова добра памет, а просто защото ги записах. Свободната дискусия не бивало да замре, нейните радетели не бивало да се оставят да бездействуват. Макар и обществото да вървяло по пътя към пълното съвършенство, винаги щели да съществуват явления, които да се дискутират. Свободната дискусия, макар и излишна, представлявала една от най-важните предпоставки за идеалната държава. Съществуващата култура, в каквато и да е форма, трябвало да се пази и съхранява за поколенията. Накрая казаха, че след като концернът вече е поел отговорността за тъй голяма част от жизнената публицистика, той бил готов да се нагърби и с дискусиите по въпросите на културата. Възнамерявали да издадат първото в страната разностранно и абсолютно независимо списание по проблеми на културата, което да поверят на най-добрите и най-безкомпромисните журналисти. — Мъжът говореше все по-разпалено. Опита се да улови погледа на Йенсен и да го задържи. — Държача се много коректно с мен. Намекнаха няколко пъти с уважение за често изказваното от мен неприязнено отношение към седмичната преса, стиснаха ми ръката, като че ли това беше мач по пинг-понг, и казаха, че ще се радват на възможността да опровергаят възгледите ми. Най-накрая ми бе направено конкретно предложение. — Замълча, погълнат от мислите си. — Цензура — каза той. — В нашата страна няма официална цензура, нали така?

Йенсен поклати глава.

— И все пак си мисля, че тук цензурата е по-строга и последователна, отколкото може да бъде другаде. Защо? Затуй, защото тя се упражнява частно и без какъвто и да е законен регламент и използва методи, които не могат да се атакуват юридически. Защото не правото да упражняваш цензура, забележете добре, а практическата възможност да правиш това, се намира в ръцете на хора, било то служители или отделни издатели, които са убедени, че техните решения са правилни и полезни за всички. И защото повечето от

хората също вярват на тази нелепа доктрина и следователно също сами встъпват в ролята на цензори, щом им се предостави случай. — Хвърли бърз поглед на Йенсен сякаш за да се убеди, че той наистина следи хода на мислите му. — Всичко е подложено на цензура, храната, която ядем, вестниците, които четем, телевизионните програми, които гледаме, и радиопредаванията, които слушаме. Даже и футболните мачове се цензурират — моментите, в които играчите се контузват или извършват по-груби нарушения на правилата, не се показват. И всичко това се прави за доброто на хората. Развитието на нещата в тази насока се прояви на един доста ранен етап. — Начерта още няколко геометрични фигури на листа пред себе си. — Ние, които полемизирахме в областта на културата, отдавна вече бяхме забелязали тенденциите, макар те първо да се проявиха в области, които всъщност не ни засягаха пряко. Симптомите бяха най-ясно изразени в юриспруденцията. Започна се с все по-често и строго прилагане на закона за държавната тайна. Военните успяха да внушат на юристите и политиците, че за сигурността на държавата са значими и най-дребните, несъществени неща. Забелязахме, че съдебните решения все по-често се произнасят при закрити врати — практика, която винаги съм възприемал като съмнителна и неприемлива, дори когато обвиняемият е сексуален маниак. Стигна се дотам, че нищо и никакви съдебни процеси се провеждаха почти или изцяло без знанието на хората. През цялото време мотивът беше един: да се предпази индивида от отблъскващи, възбуждащи, страшни факти, които евентуално биха се отразили върху душевното му равновесие. По същото време се подразбра — и до днес си спомням с какво учудване отначало го забелязах, — че разни повече или по-малко високопоставени държавни и общински служители, имат възможност да засекретяват разследвания и анкети, които засягат техните собствени учреждения. Най-нелепите и несъществени неща, например като решението къде общината да изхвърля своя боклук и други от този род, се обявяваха за секретни, без някой да реагира на това. А в секторите, контролирани от частния капитал, преди всичко пресата, цензурата бе налагана още по-неотстъпно. Най-често не от злоба или недоброжелателство, а основавайки се на нещо, наричано морална отговорност. — Той изпи остатъка от минералната вода. — За

моралните достойнства на хората, в чиито ръце попадна тази власт, ще говорим само шепнешком, разбира се.

Йенсен погледна часовника. 20.17.

— В момента, в който профсъюзите и частните работодатели постигнаха пълно единство, се получи несравнима концентрация на власт. Организираната опозиция изчезна от само себе си.

Йенсен кимна.

— Нямаше срещу какво да се опонира. Всички проблеми бяха разрешени, включително жилищната криза и недостига от паркинги. Всички хора се радваха на все по-добро и по-добро материално положение, понижи се броят на извънбрачните деца, престъпността намаля. Единствените, от които можеше да се очаква критика на този странен политически съюз, довел до икономическото и морално чудо, бяха шепа скептици, заклети полемисти, такива като мен. Такива, които се осмеляваха да повдигат множество безсмислени въпроси. С цената на какво се постига това материално благополучие? Защо се раждат по-малко извънбрачни деца? Защо спада престъпността? И така нататък.

— Говорете по същество — прекъсна го инспектор Йенсен.

— Да, разбира се, по същество — сухо каза мъжът. — Конкретното предложение, което получих, беше изключително примамливо. И така, концернът възнамеряваше да издава това внушително списание. То щеше да се списва и редактира от най-добрите, най-динамично и страстно мислещите деятели на културата в страната. Спомням си дословно точно тази формулировка. Причислявах ме към тази категория — не мога да отрека, че се почувствувах поласкан. Показаха ми списъка на редакционните сътрудници. Той ме поразил, защото хората, които бяха събрали, приблизително двадесет и пет, представляваха според мен културният и интелектуалният елит на страната за момента. Щяха да ни бъдат предоставени всевъзможни средства. Вярвате ли, че бях изненадан?

Йенсен равнодушно го погледна.

— Разбира се, имаше някои условия. Списанието трябваше да бъде рентабилно или поне да не е в загуба. Нали това беше една от основните доктрини. Другата доктрина предполагаше хората да се щадят от всякакво зло. Е, за да бъде рентабилно, списанието трябваше много внимателно да се планира, да намери първо завършената си

форма. За това се налагаше да се направят серия проучвания на пазара, трябваше да представим цяла поредица от напълно завършени пробни броеве. Нищо не биваше да се оставя на случая. Що се отнася до съдържанието и разглежданите теми, ние, разбира се, получавахме пълна свобода, както по време на пробния период, така и по-късно, когато списанието щеше да се пусне на свободна продажба. — Той се усмихна горчиво. — Като едно от основните правила на бранша изтъкнаха и обстоятелството, че новите списания, в стадий на подготовка, се държат в най-строга тайна по време на проектирането си. Иначе някой, един господ знае кой, можел да открадне цялата идея. По-нататък посочиха като пример колко години отнело уточняването на формата на определени ужасни издания от редовната продукция на издателството. Всичко това в подкрепа на правилото, че който бърза, далеч не стига и следователно пътят към идеалния резултат задължително ще бъде дълъг и държан в най-дълбока секретност. Накрая ми връчиха вече подготвения договор. Той бе поразително изгоден. Даваше ми се правото, в умерени граници, да определям собствената си заплата. Сумата, за която се договорехме, щях да оправдавам така — да отчитам всичко, което пиша, и да ми се начислява определен хонорар. Дори ако общите хонорарни сметки не покриваха предварително уговорената сума, тя щеше да ми се изплаща независимо от това. Наистина по този начин можеше да възникне едно несъответствие, понякога да бъда формално длъжник на издателството и обратното. Възстановяването на нарушеното равновесие зависеше оттам нататък само от мен. В случай, че бях надзел, трябваше да пиша повече материали, а при излишък можех да си дам почивка. В заключение договорът съдържаше само някои формални уговорки и условия: можех да бъда уволнен за проява на груба немарливост или умишлено саботиране на концерна, нямах право да напусна работа, без да уредя евентуалните си дългове към издателството и още нещо от този род. — Мъжът докосна леко молива, без да го помести от мястото му. — Подписах. Договорът ми осигуряваше един доход, далеч по-висок, отколкото някога бях имал. По-късно се оказа, че и всички други са подписали подобни контракти. Седмица по-късно започнах работа в специалния отдел.

Йенсен поиска да каже нещо, но се разколеба.

— Специалният отдел — това беше официалното име. Тридесет и първи започнаха да го наричат по-късно. Работата е там, че ни настаниха най-горе на тридесет и първия етаж, първоначално предвиден за складови или тавански помещения. За съществуването му едва ли някой подозираше. Асансьорите не се качваха дотам, единствената връзка оставаше една тясна, спираловидна желязна стълба. Нямаше и никакви прозорци, само две капандури на покрива. Обясниха ни, че ни настаняват там с двойна цел. От една страна, да ни осигурят съвършено спокойствие за работа, от друга — да улеснят запазването на пълна секретност по време на подготвителния период. Имахме различно от останалите служители на концерна работно време, впрочем значително по-кратко. Тогава всичко изглеждаше напълно правдоподобно. Изненадва ли ви това?

Йенсен не отговори.

— И така, започнахме работа, отначало с доста сериозни търкания, представете си — двадесет и четирима индивидуалисти, противоречиви желания, без предварително даден общ знаменател. За главен редактор ни бяха сложили един абсолютен профан, който впоследствие се издигна много в концерна. Мога да обогатя вашия запас от анекдоти — изглежда, успя да направи такава кариера в журналистиката, по простата причина, че той, както и шефът на концерна и издателят, страда от агнозия — словесна слепота. Впрочем тогава не си придаваше толкова важност. Първият пробен брой излезе от печат едва след осем месеца, най-вече поради учудваща мудност в техническия отдел. Получи се един добър и смел брой, за наша нескрита изненада, посрещнат изключително положително от ръководството на издателството. Макар че много от статиите бяха критично настроени почти към всичко, дори срещу седмичната преса, те се въздържаха да коментират съдържанието. Само ни обърнаха внимание да уточним редица технически подробности и преди всичко да ускорим производството. Преди да подсигурим по един нов брой на всеки две седмици, не можеше да се мисли за редовно пускане на списанието в печат. Дори това звучеше правдоподобно. — Той приветливо погледна Йенсен. — Изминаха две години, докато успеем — с нашите възможности, с набирането и печатането, които ставаха все по-мудни, да стигнем до два броя месечно. Списанието се печаташе през цялото време. Получавахме по десет екземпляра от

всеки пробен брой. Те се подвързваха и изпращаха в архива: поради спазването на секретност нямахме абсолютно никакво право да изнасяме списания от редакцията. Е, когато постигнахме всичко това, ръководството изглеждаше доволно, почти очаровано, и заяви, че единственото, което остава, е да се изработи ново оформление на списанието, един нов съвременен макет, който да го направи конкурентоспособно на суровия свободен пазар. И ако искате ми вярвайте, но едва тогава, след като някакви странни експертни групи се занимаваха осем месеца, без да видим резултат с въпросното оформление, едва тогава...

— Едва тогава — какво? — попита инспектор Йенсен.

— Едва тогава най-после започнахме да разбираме истинските измерения на онова, което всъщност правеха. Когато се заехме да протестираме, ни хвърлиха прах в очите, печатайки по-големи пробни тиражи — около петстотин екземпляра, които уж се разпращали до редакциите на всички вестници и по-важни инстанции. Постепенно стана ясно, че това е чиста лъжа, но докато разберем, мина време. Чак когато определено констатирахме, че името на списанието никога не се споменава и съдържанието не се коментира от никого, най-сетне наистина проумяхме: изданието никога не се е разпространявало. То е създадено, за да играе ролята на корелат или по-скоро като образец на това какво и как не бива да се пише. Както и преди ние получавахме само нашите десет екземпляра. По-нататък...

— Да?

— По-нататък това чудовищно положение продължи в общи линии без особени промени. Ден след ден, месец след месец, година след година културният елит на тази страна, последните му представители седяха в тези зловещи помещения и с все по-малко ентузиазъм се блъскаха над едно списание, което въпреки всичко продължава да бъде единственото в страната, достойно за името си. И единственото, което никога няма да види бял свят! През всичкото това време под стотици различни предлози се обясняваше защо трябвало да бъде така. Окончателният макет не бил приемлив, производственият процес не бил достатъчно бърз, капацитетът на печатарските преси не достигал. И така нататък. Единственото, срещу което никога нямаха възражения, беше съдържанието. — Почука с показалеца на дясната си ръка по ръба на масата. — А това съдържание би могло да промени

много. Би могло да пробуди съзнанието на хората, преди да е станало прекалено късно, можеше направо да спаси мнозина. Убеден съм, че това е истината.

Внезапно мъжът вдигна ръка, като че искаше да прекъсне неизречена реплика.

— Знам, ще попитате защо не напуснахме. Отговорът е много прост: не можехме.

— Обяснете какво искате да кажете.

— С удоволствие. Договорите ни бяха така формулирани, че затънахме в безкрайни дългове към концерна. Още на втората година дължах на издателството повече от половината пари, които бях спечелил. След пет години тази сума нарасна петорно, след петнадесет — изглеждаше астрономическа, поне за хора с обикновени доходи. Този дълг се наричаше „формален“. Получавахме редовно съобщения за неговото нарастване. Но никой не искаше да изплащаме сумата. Поне до момента, в който някой от нас не пожелаеше да напусне тридесет и първи отдел.

— Но вие самият напуснахте?

— Да, благодарение на една щастлива случайност. Получих наследство, съвсем неочаквано. И макар че то възлизаше на значителна сума, почти половината отиде, за да погася дълга си към издателството. А те впрочем с помощта на различни трикове успяха да го раздуват чак до момента, когато разписах чека за сумата. Но аз се отскубнах. Дори да ми бе струвало цялото състояние, пак щях да се измъкна. Вече знаех откъде духа вятърът и мисля, че бих могъл дори да открадна или да ограбя, за да набавя парите. — Той се разсмя. — Да крадеш и ограбваш, това са дисциплини, които не са много популярни днес, нали така?

— Признавате ли, че сте...

Мъжът не го остави да довърши.

— Разбирате ли целия смисъл на това, което ви разказах? Това е убийството, едно духовно убийство, далеч по-отвратително и пошло от физическото. Убийството на безброй идеи, убийството на способността да се мисли, на свободата на словото. Първокласно преднамерено убийство на цял сектор в нашата култура. А мотивът бе най-гнусният от всички възможни — да се осигури на хората душевно спокойствие, което да ги превърне в безкритични консуматори на

всички тия глупости, с които ги тъпчат. Разбирате ли — безпрепятствено да разпространяват равнодушието, да инжектират отровата, след като са се погрижили да премахнат всички лекари и противоотрови в страната. — Той изрече това възбудено и припряно и без да си поеме дъх, продължи веднага: — Вие, разбира се, ще възразите, че там никак не ни е било зле, с изключение на ония деветима, които полудяха, умряха или се самоубиха. И че на концерна е струвало скъпо да хвърля толкова пари за едно списание, което никога не излиза. Но какво са тези пари за тях, при техните данъчни декларации, попълнени от юрисконсулти, работещи едновременно и в данъчното управление... — Той млъкна и стана съвършено спокоен: — Извинете, че прибягвам до подобен род аргументация. Да, разбира се, признавам. Вие впрочем знаехте още от самото начало, че ще го направя. Но, от една страна, исках първо да изясня някои неща, а, от друга — да проверя самия себе си. Да видя колко дълго ще издържа да не призная. — Мъжът се усмихна и сякаш между другото добави: — Не ме бива за лъжи.

— Обяснете по-точно мотивите си.

— След като успях да се отърва, исках, ако не друго, поне да привлека някакво внимание върху всичко това. Но скоро разбрах, че надеждата да напиша нещо и да го публикувам някъде, е абсолютно нереална. Най-накрая реших, че все още може да се предизвика някаква, макар и слаба, реакция посредством бруталност и сензация. Затова и изпратих писмото. Разбира се, аз се заблуждавах. Точно него ден получих разрешение да посетя едни от моите бивши колеги в психиатричната клиника, разположена срещу сградата на концерна. Стоях и гледах как полицията загражда района, как пристига пожарната и как всички служители напускат сградата. Но за произшествието — нито дума, още по-малко някакви коментари в печата.

— Готов ли сте да повторите признанието в присъствието на свидетели? И да подпишете протокола?

— Да, разбира се — разсеяно отвърна мъжът. — Впрочем никак няма да ви затрудни издирването на всички възможни веществени доказателства, от които бихте имали нужда. Те са тук, в къщата.

Йенсен кимна. Мъжът стана и отиде до една от етажерките.

— Аз също искам да представя едно вещественно доказателство. Ето — брой от несъществуващото списание. Последният, отпечатан, преди да напусна.

Списанието беше изключително добре оформено. Йенсен го прелисти.

— Макар че годините ни пречупиха, останаха ни и зъби, не смееха да ни пуснат на свобода. Повдигахме всякакви въпроси. За нас нямаше табу.

Съдържанието на списанието беше зашеметяващо. Лицето на Йенсен остана свършено безизразно. Вниманието му привлече една двойна страница — явно се разглеждаше физиологическата страна на въпроса за спадащата раждаемост и отслабването на сексуалността. Две големи фотографии на голи жени съпровождаха текста. По всичко личеше, че те представят два различни типа жени. Едната като от снимките в залепения плик, който бе открил в бюрото на главния редактор — плоско и стройно тяло с тесни бедра, с незначително окосмен венерин хълм. На другата снимка се виждаше номер 4 — жената, в чийто апартамент точно преди двадесет и четири часа той стоя облегал на рамката на вратата и изпи чаша вода. Тя бе застанала непринудено, изправена с отпуснати ръце и леко разтворени крака. Имаше големи тъмни зърна на гърдите, широки бедра и заоблен корем.

— Снимката е правена съвсем наскоро — поясни мъжът. — Не се задоволихме със стара, но бе много трудно да намерим модел. Като че ли този тип сега се среща още по-рядко от преди.

Йенсен продължи да прелиства. После затвори списанието, остави го и погледна часовника. 21.06.

— Вземете тоалетните си принадлежности и елате с мен — каза той.

Дребният мъж с очилата кимна. Разговорът продължи в колата.

— Трябва да призная още нещо.

— Какво?

— Утре — точно по същото време — те ще получат друго писмо със съвсем същото съдържание. Отидох до пощата и го пуснах малко преди да дойдете.

— Защо?

— Няма да се дам толкова лесно. Но вероятно той път въобще няма да му обърнат внимание.

— Какво знаете за взривните вещества?

— По-малко, отколкото първият директор на издателството знае за Хегел.

— С други думи?

— С други думи — съвсем нищо. Дори не съм ходил войник. Още тогава бях пацифист. Дори да имах цял склад боеприпаси на разположение, пак не бих могъл да скалъпя нещо, което да експлодира. Вярвате ли ми?

— Да.

Когато преполовиха пътя до шестнадесети участък, Йенсен попита:

— Все пак минавала ли ви е някога мисълта да взривите действително сградата?

Арестуваният не отговори, преди колата да завие вътре в двора на полицейския участък.

— Да. Ако бях в състояние да направя бомба и ако бях сигурен, че нито един човек няма да пострада, тогава може би щях да взривя сградата. Сега се получи една, тъй да се каже, символична бомба.

Когато колата вече бе спряла, той измърмори като че на себе си:

— Е, сега все пак знам, че съм разказал всичко на някого. На един полицаи. — Той се обърна към своя придружител и попита: — Процесът, разбира се, няма да е открит?

— Не знам — отвърна инспектор Йенсен.

Изключи магнетофона под арматурното табло, слезе от колата, заобиколи я и отвори вратата от другата страна. Въведе задържания в помещенията за обиск, качи се в кабинета си и позвъни на началника на цивилния патрул.

— Записахте ли адреса?

— Да.

— Вземете двама специалисти и отидете там за обиск. Съберете всички веществени доказателства, които намерите. Спешно е.

— Разбрано.

— Още нещо.

— Да?

— Изпратете долу в единичната килия дежурен следовател. Трябва да снемем показанията.

— Разбрано.

Йенсен погледна часовника. Показваше десет без двадесет и пет.
До полунощ оставаха два часа и двадесет и пет минути.

— Йенсен, какво става с вас?

— Приключих следствието.

— Вече трети ден ви търся. Нещата взеха нов обрат.

Йенсен не каза нищо.

— Какво имате пред вид впрочем, като казвате „приключих следствието“?

— Виновният е задържан.

Йенсен чу тежкото дишане на шефа на полицията.

— И той призна?

— Да.

— Уликите безспорни ли са?

— Да.

— Обясняват престъплението?

— Да.

Шефът на полицията, изглежда, се замисли.

— Йенсен, шефът на концерна трябва незабавно да бъде уведомен.

— Слушам.

— Мисля, че най-добре ще бъде да съобщите новината лично.

— Разбрано.

— Може би е по-добре, че не успях да се свържа с вас по-рано.

— Не разбирам.

— Вчера ръководството на концерна влезе във връзка с мен. Чрез министъра. Смятаха, че е най-уместно разследването да се прекрати. Бяха решили дори да оттеглят иска си.

— Защо?

— Останах с впечатлението, че според тях, разследването е стигнало до задънена улица. Освен това вашите методи им се стрували твърде досадни. Действували сте съвсем слепешката, причинявали сте единствено безпокойство на невинни и доста изтъкнати личности.

— Разбирам.

— Много неприятно положение, но след като аз, право да си кажа, не се надявах особено да се справите в рамките на определения срок, бях склонен да се съглася. Министърът направо ме попита дали вярвам във вашите изгледи за успех. Бях принуден да отговоря „не“. Но сега...

— Да?

— Сега, доколкото разбирам, положението коренно се променя.

— Да. Още нещо.

— За какво става дума?

— Извършителят, изглежда, е написал ново заплашително писмо с идентично съдържание. Трябва да го получат утре сутринта.

— Мислите ли, че е безобиден?

— По всяка вероятност.

— Хм, в случай, че не е, ние се оказваме в уникална ситуация: залавяме престъпника, шестнадесет часа преди да е извършил престъплението.

Йенсен не каза нищо.

— Сега най-важното е да уведомите шефа на концерна. Трябва да го намерите още тази вечер. Така е най-добре за вас самия.

— Разбрано.

— Йенсен?

— Добра работа свършихте. Дочуваме.

Инспектор Йенсен остави слушалката за не повече от десет секунди, сетне отново я долепи до ухото си. Докато набираше номера, от двора се чуха проточени истерични викове.

Нужни му бяха по-малко от пет минути, за да разбере, че шефът се намира извън града, в една от вилите си; след още пет минути успя да се свърже по телефона. Говореше явно с някого от прислугата.

— Работата е много важна.

— Не мога да безпокоя господина.

— Спешно е.

— Нищо не мога да направя. Господинът претърпя злополука и е на легло.

— Има ли телефон в спалнята?

— Разбира се.

— Свържете ме там.

— Съжалявам, но не може. С господина се случи нещастие...

— Това го разбрах. Дайте ми да говоря с някой от семейството.

— Госпожата излезе.

— Кога ще се върне?

— Не знам.

Йенсен затвори телефона и погледна часовника, който показваше десет и петнадесет.

След сиренето и бульона отново го торможеха киселини и като си облече палтото, отиде до тоалетната и изпи чашка вода с малко сода.

Вилата се намираше тридесет километра на изток, край езерото, в една местност с почти непокътната природа. Йенсен караше бързо, с включени сирени и взе разстоянието за по-малко от двадесет и пет минути.

Спря малко пред къщата и почака. Когато полицаят от цивилния патрул излезе от тъмнината, Йенсен смъкна страничното стъкло.

— Случило се е някакво нещастие ли?

— Е, чак пък нещастие. Той във всеки случай е на легло наистина. Но никакъв лекар не е идвал тук. Стана преди няколко часа.

— По-точно.

— Да, трябва да беше към... при всяко положение на здрачаване.

— Разбрахте ли какво се случи?

— Да, абсолютно всичко. Имах много добра позиция. Самият аз не се виждах, но можех да обхвана с поглед терасата пред къщата, стаята на долния етаж, а също и стълбището към неговата спалня. И горната врата.

— Какво се случи?

— Имат гости с малки деца. Явно за края на седмицата.

Той замълча.

— Да?

— Малки деца, може би са чужденци — допълни полицаят замислено. — И така, децата играеха на терасата, а той седеше с някои от гостите вътре в голямата стая, пиеха нещо. Мисля, че беше алкохол, но количествата бяха умерени, доколкото можах да разбера.

— Не се отклонявайте.

— Да, и тогава на терасата изведнъж изскочи един язовец.

— Е, и?

— Явно се беше заблудил. Е, децата се развикаха, язовецът се обърка... Има нещо като парапет около терасата и той само тичаше

насам-натам, без да може да се измъкне. Децата крещяха все повече и повече.

— И?

— Наблизо нямаше никой от прислугата. И никакви други мъже освен него. И мен, разбира се. Та той, значи, стана, излезе на терасата и видя язовеца, който се мятеше напред-назад. Децата крещяха до небесата. Отначало се колебаеше, но после тръгна право срещу язовеца и го подритна, за да го подплаши и пропъди. Язовецът тръсна глава и като че се вкопчи в краката му. Да, и след това намери пролуката и успя да избяга.

— А шефът на концерна?

— Той влезе вътре в къщата, но не седна, а бавно се изкачи по стълбите. После видях как отвори вратата на стаята си, но се строполи точно пред самия праг. Като че ли изохка и повика жена си. Тя притича и го заведе до леглото. Затвори вратата, но мисля, че тя му е помогнала да се съблече. Тя влиза и излиза няколко пъти, носейки различни работи — чаши, май че термометър, не можах да видя добре.

— Животното ухапа ли го?

— Хм, не може да се каже, че го ухапа. По-скоро го уплаши, струва ми се. Странно...

— Кое?

— Язовецът, имам пред вид — необичайно е по това време на годината. Те обикновено спят зимен сън. Спомням си природонаучното предаване по телевизията, което показваха преди.

— Въздържайте се от излишни коментари.

— Слушам, инспекторе.

— Може да се върнете към редовните си служебни задължения от този момент нататък.

— Слушам, инспекторе. — Мъжът попипа бинокъла си. — Ще си позволя да отбележа, че това беше едно поръчение, свързано с голямо разнообразие за мен.

— Избягвайте излишни коментари. И още нещо.

— Слушам, инспекторе.

— Твърде много още може да се желае от начина ви да докладвате.

— Слушам, инспекторе.

Йенсен отиде до къщата, въведе го една прислужничка. Някъде вътре часовник удари единадесет. Той стоеше и чакаше с шапка в ръка. След пет минути се появи съпругата на шефа на концерна.

— По това време? — високомерно попита тя. — Освен това съпругът ми бе сполетян от нещастие и е на легло.

— Работата е много важна. Спешно е.

Тя се изкачи по стълбата горе. След няколко минути се върна и каза:

— Вземете телефона — ето оня там, можете да говорите с него. Но съвсем кратко.

Йенсен вдигна слушалката.

Шефът на концерна изглеждаше изморен, но гласът му бе плътен и мелодичен.

— Така ли? Значи, сте го хванали?

— Задържали.

— Къде се намира сега?

— През следващите три дни в ареста на шестнадесети участък.

— Чудесно. Горкият човек, разбира се, е душевно болен.

Йенсен не каза нищо.

— Нещо друго разкри ли се по време на следствието?

— Нищо, което да представлява интерес.

— Чудесно. Желая ви приятна вечер.

— Още нещо.

— Бъдете кратък. Идвате късно, а аз прекарах един напрегнат ден.

— Преди да бъде задържан, мъжът, изглежда, е изпратил ново анонимно писмо.

— Така ли? Знаете ли какво е съдържанието му?

— Според собственото му изявление, абсолютно същото като предишното.

Настъпи толкова дълго мълчание, че Йенсен се усъмни дали с това разговорът не е приключил. Когато шефът на концерна най-после проговори, тонът му бе променен.

— Значи, той заплашва с нов бомбен атентат?

— Очевидно.

— Възможно ли е да е вкарал скришом експлозив в сградата?

— Изглежда невероятно.

— Но възможността не може да се изключи напълно?

— Естествено, че не. Независимо от това изглежда съвсем невероятно.

Гласът на шефа звучеше колебливо. След една пауза от тридесет секунди той приключи разговора:

— Ясно е, че човекът е душевно болен. Цялата работа е много неприятна. Но каквито и мерки да се предприемат, това едва ли може да стане по-рано от утре. Желая ви приятна вечер.

Йенсен караше бавно и към полунощ все още му оставаха миля и половина до града. Скоро след това го задмина голяма черна кола. Приличаше на лимузината на шефа, но Йенсен не бе съвсем сигурен.

Докато се прибере, стана два часът.

Бе уморен и гладен и нямаше онова познато чувство на относително задоволство, което изпитваше обикновено, когато приключваше някое разследване.

Съблече се в тъмното, отиде в кухнята и си наля около сто и петдесет грама алкохол. Изпразни чашата на един дъх, застанал гол до умивалника, изплакна я и отиде да си легне.

Инспектор Йенсен заспа почти веднага. Неговото последно осъзнато усещане беше чувството за самота и неудовлетвореност.

Инспектор Йенсен отвори очи с ясното съзнание, че нещо го е събудило, но не можеше да определи какво. Едва ли беше някакъв външен шум, телефонен звън или вик. По-скоро сънят му бе прогонен от някаква мисъл — ясна и пронизваща като светкавица, която обаче се разсея мигновено, щом отвори очи.

Остана по гръб в леглото, гледайки нагоре към тавана. След четвърт час се надигна и отиде в кухнята. Електрическият часовник показваше седем без пет. Беше понеделник.

Йенсен извади бутилка минерална вода от хладилника, наля си и остана прав до прозореца с чашата в ръка. Пейзажът долу беше сив, оголен и навяваше тъга. Изпи минералната вода, влезе в банята и напълни ваната, съблече пижамата и се потопи. Стоя така в горещата вода, докато тя започна да изстива; тогава се изправи, обля се с вода от душа, избърса се с хавлията и се облече.

Не си даде труд да чете сутрешния вестник, но изяде три сухара заедно с медената вода. Те не го заситиха, той беше гладен повече от всякога — мъчително и зверски — до примаяване.

Макар че караше бавно по автострадата, за малко щеше да премине на червено при моста и трябваше да натисне рязко спирачките. Автомобилите отзад като по даден знак укорително натиснаха клаксони.

Точно в осем и половина влезе в кабинета си и две минути по-късно телефонът иззвъня.

— Свързахте ли се с шефа на концерна?

— Да, само по телефона. Той бе неразположен. На легло.

— Какво му имаше? Болен ли беше?

— Уплашил го някакъв язовец.

Шефът на полицията замълча за известно време и Йенсен както обикновено слушаше неравното му дишане.

— Е, както и да е, не ще е било толкова сериозно. Рано тази сутрин шефът на концерна, заедно с издателя, заминал със самолет за

някакъв конгрес в чужбина.

— И?

— Не се обаждам за това. По-скоро, за да ви съобщя, че няма да имате повече грижи с този случай. Предполагам, че документите по следствието са готови?

Йенсен прелисти протокола на бюрото.

— Да — отговори той.

— Прокурорът е разгледал вече делото. Неговите хора ще вземат задържания след около десет минути и ще го отведат в предварителния арест. Предайте най-добре на тях всички доклади и протоколи от разпитите, които са свързани с делото.

— Разбрано.

— Веднага щом прокуратурата поеме отговорността за задържането, приключват делото и слагате кръст на цялата история. И двамата с вас можем спокойно да забравим всичко.

— Разбрано.

— Добре, Йенсен. Дочуване.

Хората от прокуратурата дойдоха точно в уречения час. Инспектор Йенсен стоеше до прозореца и видя как отвеждат задържания към колата. Мъжът с велурената шапка и сивия пръскан балтон се държеше съвсем непринудено и с любопитство оглеждаше циментирания двор на участъка. Единственото, което можеше да се види, бяха маркучи, кофи и неколцина полицаи от санитарната група в гумени комбинезони с отровнажълт цвят.

Двамата от охраната явно се отнасяха много сериозно към задачата си. Не бяха поставили белезници на арестанта и не го държаха за ръцете, но го обграждаха от двете страни. Йенсен забеляза, че единият през цялото време държи дясната си ръка в джоба на шлифера. По всичко личеше, че е нов в службата.

Йенсен остана до прозореца дълго след като колата беше заминала. Сетне седна зад бюрото, извади бележника и препрочете записките си. На няколко места се замисляше дълго или се връщаше отново към нещо, току-що прочетено.

Когато часовникът на стената отмери времето с единадесет кратки звънвания, отмести бележника и го гледа цели десет минути. После го постави в един кафяв плик, залепи го, написа на обратната му

страна някакъв номер и го сложи в най-долното от чекмеджетата на бюрото.

Инспектор Йенсен стана и слезе долу в столовата. Пътем отвърщаше машинално на поздравите на служителите.

Поръча си целия стереотипен обед, получи пълна табла и я отнесе до ъгловата маса, която винаги стоеше запазена за него. Обядът се състоеше от три парчета руло, две главички печен лук, пет разварени картофа и увехнал лист салата, всичко това полято отгоре с гъст, лепкав и брашнен сос. Освен това половин литър пастьоризирано мляко, четири сухи филии хляб, порция витаминизирано растително масло, парче топено сирене, чашка черно кафе и една мазна паста със захарна глазура и плънка от конфитюр.

Хранеше се бавно и механично и изглеждаше някак разсеян, като че ли яденето въобще не го засяга.

След като изяде всичко, почиства зъбите си дълго и грижливо. После застина неподвижно, с изправен гръб и със склучени ръце на ръба на масата. Като че не гледаше нещо определено. Тези, които минаваха покрай масата, не можеха да уловят погледа му.

След половин час се качи горе в кабинета и седна на бюрото. Прегледа обичайните съобщения за последните самоубийства и инцидентите с алкохолици, после изтегли един рапорт от купчината. Опита се да го прочете, но не му вървеше.

Потеше се обилно. Не можеше да овладее мислите си, които не се поддаваха на контрол, нещо, което много рядко му се случваше.

Обядът се оказа прекалено тежък за нарушеното му храносмилане.

Остави настрана рапорта и стана, прекоси коридора и влезе в тоалетната.

Инспектор Йенсен затвори вратата, пъкна двата пръста на дясната ръка в гърлото си и повърна. Съдържанието на стомаха му имаше кисел и неестествен вкус, а след малко вече не излизаше толкова лесно. Той застана на колене пред тоалетната чиния, обгърна я с ръце и докато повръщаше, си мислеше, че някой може да отвори вратата и да го застреля отзад. И при добър пистолет тилната му кост ще се пръсне, той ще падне по лице върху клозетната чиния и така ще го намерят.

След като спазмите престанаха, мислите му отново се избистриха.

Изми се и обля врата и китките си със студена вода. Сетне се среса, изчетка самото си и се върна в кабинета.

Когато телефонът иззвъня, инспектор Йенсен тъкмо бе седнал. Вдигна слушалката и по стар навик хвърли поглед на часовника. 13,08.

— Йенсен?

— Да.

— Получили са писмото, точно както предвидихте.

— Да?

— Първият директор на издателството току-що се свърза с мен. Звучеше разтревожен и неуверен.

— Защо?

— Както вече ви споменах, днес шефът на концерна и издателят са в чужбина. Той носи цялата отговорност за всичко там, а изглежда, не е получил никакви специални инструкции.

— Относно какво?

— Какво да предприеме. Явно не е информиран своевременно за писмото. Тъй да се каже — дошло му е като гръм от ясно небе. Останах с впечатлението, че не е уведомен дори за залавянето на виновника.

— Разбирам.

— Все ме питаше дали може да се смята със сигурност сто процента, че в сградата няма експлозив. Отговорих му, че и да има риск, то той при всяко положение е много малък. Но да се даде гаранция за нещо, каквото и да е то, и то стопроцентова... Вие можете ли да го направите?

— Не.

— Както и да е, но все пак той иска да му изпратим няколко души, за всеки случай. Всъщност не можем да му откажем.

— Разбирам.

Шефът на полицията се изкашля.

— Йенсен?

— Да.

— Не е необходимо да отивате вие лично. Прекарайте една напрегната седмица, а и този път работата опира по-скоро до рутина. И освен това...

Той направи кратка пауза.

— Освен това първият директор на издателството не изглеждаше особено очарован от мисълта да ви срещне отново. Не е уместно да разискваме причините.

— Да.

— Изпратете пак толкова хора, колкото миналия път. Прекият ви заместник е запознат със случая, нали така? Нека той поеме ръководенето на акцията.

— Разбрано.

— В случай че искате, разбира се, можете да контролирате операцията по радиото. По този въпрос постъпете както намерите за добре.

— Разбрано.

— Това естествено не значи, че вие сте отстранен, надявам се, че разбирате. Но нямаме причини да не проявим известна гъвкавост, след като случаят го предлага.

— Разбирам.

Йенсен включи алармената система, като в същото време даваше инструкции на началника на цивилния патрул.

— Бъдете внимателни. Избягвайте всякаква суматоха.

— Слушам, инспекторе.

Затвори телефона и се заслуша в звънците на долния етаж.

Деветдесет секунди по-късно колите излязоха от двора. Часовникът показваше 13,12.

Инспектор Йенсен поседя, още една минута, опитвайки да се съсредоточи. Стана и направи няколко крачки до радиоуредбата. Полицаят на контролния пулт се изправи и козирува, Йенсен зае мястото му.

— Къде се намирате?

— Две пресечки преди Дома на профсъюзите.

— Изключете сирените, щом отминете площада.

— Разбрано.

Гласът на Йенсен беше както винаги спокоен. Не поглеждаше часовника. Всичко се развиваше като по предварително начертан план.

Началникът на цивилния патрул щеше да пристигне в сградата в тринадесет часа и двадесет и шест минути.

— Преминахме площада. Вече виждам сградата.

— Никакви униформени служители вътре или непосредствено около сградата.

— Разбрано.

— Разделете дежурната команда и поставете хората на триста метра от двете страни на сградата.

— Разбрано.

— Увеличете разстоянието между колите.

— Слушам. Изпълнено.

— Следвайте схемата от миналата седмица.

— Разбрано.

— Повикайте ме веднага щом прецените обстановката. Чакам.

В тишината Йенсен разглеждаше пулта за управление.

Сградата бе една от най-високите в страната и разположена тъй, че се виждаше от всички краища на града. Непрекъснато щръкнала над теб, та откъдето и да идваш, да ти се струва, че тя е крайната точка на пътя ти. Квадратна в основата си, тя се издигаше на тридесет и един етажа. От всяка страна имаше четиристотин и петдесет прозореца и бял часовник с червени стрелки. Облицована бе с глазирани плочи, тъмносини в основата, а нагоре във все по-светли нюанси. Гледано през предното стъкло, зданието изникна пред началника на цивилния патрул сякаш от земята, една гигантска колона, която се заби в студеното, безоблачно пролетно небе. Сградата изглеждаше все по-голяма и изпълни зрителното му поле.

— Пристигам. Ясно, край.

— Ясно, край.

Инспектор Йенсен погледна часовника си. 13,27.

Радистът превключи.

Йенсен остана седнал, без да отмества поглед от циферблата на часовника. Стрелката на хронометъра се движеше бързо и сякаш гълташе времето с всяко кратко отместване.

В стаята цареше пълна тишина. Лицето на Йенсен бе изопнато и съсредоточено, зениците му се бяха свили, около очите му се откри мрежа от бръчици. Радистът изпитателно погледна своя началник.

13,34... 13,35... 13,36... 13,37...

Чу се прашене от радиоприемника, Йенсен остана неподвижен.

— Инспекторе?

— Да.

— Видях писмото. Няма съмнение, че го е съставил същият човек. И буквите са същите, и всичко. Само хартията е различна.

— Друго?

— Този, с когото говорих, директорът на издателството, е ужасно нервен. Явно умира от страх да не стане нещо, докато шефовете ги няма.

— И?

— Ще опразнят сградата, съвсем като предишния път. Четири хиляди и сто души. Вече започнаха да излизат.

— Къде се намирате?

— Пред централния вход. Оттам вече бълва народ.

— Пожарните?

— Алармирани са. Ще пратят една кола. Като предохранителна мярка е достатъчна. Извинете ме... Трябва да организирам преграждането на улицата. Ще докладвам след малко.

Йенсен чу как началникът на цивилния патрул дава команди на някого. После настъпи мълчание.

13,46. Инспектор Йенсен стоеше все още в същата поза. Изразът на лицето му остана непроменен.

Радистът повдигна рамене и сподави една прозявка.

13,52. В радиоприемника отново изпука нещо.

— Инспекторе?

— Да.

— Потокът секва вече. Този път мина по-бързо. Тези сигурно са последните, които излизат.

— Какво е положението?

— Всичко е наред. Улицата е преградена изцяло. Обясняваме го със спукан топлопровод. Пожарната вече е тук. Всичко върви добре.

Началникът на цивилния патрул изглеждаше хладнокръвен и уверен. Говореше със сдържан, почти успокояващ глас.

— Господи, колко народ. Цял мравуняк. Вече всички са вън.

Йенсен следеше с очи стрелката на секундомера, един кръг, втори, трети, 13,55.

Радистът се прозя.

— Какъв късмет, че не вали — каза началникът на цивилния патрул.

— Въздържайте се от изли...

Инспектор Йенсен трепна и леко се надигна.

— Напусна ли целият персонал сградата? Отговорете незабавно.

— Да, с изключение на някакъв малък специален отдел. Изглежда, той е добре защитен, а и е трудно да се евакуира за толкова кратко...

Схемата се повтаряше изцяло. Видя изведнъж много ясно всичко — като в светлината на магнезиева светкавица. Докато другият говореше, Йенсен седна.

— Къде сте?

— Точно пред...

— Веднага вътре! Спешно е.

Светлината на мълнията не угасваше. Инспектор Йенсен вече знаеше каква мисъл бе прорязала съзнанието му за частица от секундата в мига на пробуждането.

— Да, инспекторе.

— Бързо, телефонът, до портиерната. Наберете номера на тридесет и първи отдел. Пред вас ще видите табло със списък на всички телефони.

Мълчание. 13,56.

— Телефонът... изключен е, номерът го...

— Асансьорите?

— Токът е спрял в цялата сграда. Телефони и всичко...

— Да изтичате по стълбите. За колко време?

— Не знам. Десет минути...

— Има ли ваши хора вътре в сградата?

— Двама, но не по-горе от четвъртия етаж.

— Извикайте ги обратно. Не отговаряйте. Нямаме време.

13,57.

— Те слизат.

— Къде е спряла пожарната?

— Пред входа. Моите хора идват.

— Пожарната да завие зад ъгъла на страничното крило.

— Изпълнено.

13,58.

— Застанете на сигурно място. Зад крилото. Бегом!

През прашенето на радиоуредбата се чу тежко запъхтяно дишане.

— Празна ли е сградата?

— Да... без онези там... тридесет и първи...

— Знам. Застанете плътно до стената извън обсега на падащи предмети. Отворете си устата. Отпуснете се. Внимавайте за езика. Ясно, край.

13,59.

Йенсен изключи радиопредавателя.

— Дайте сигнал за тревога при катастрофа — каза той на радиста. — Не забравяйте хеликоптерите. Спешно е.

Инспектор Йенсен стана и отиде в кабинета си. Седна на бюрото и застина в очакване. Стоеше съвършено спокойно и си мислеше дали страхотният трясък ще се чуе чак дотам.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.